



ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ที่มีต่อ
ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

EFFECTS OF USING GENRE-BASED CONCEPTS WITH THE SYNECTIC TEACHING
METHOD ON THE ATTITUDES AND POETRY WRITING ABILITIES ON THE CREATIVE

พล พิมพ์โพธิ์

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนตติกส์ที่มีต่อ
ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิง
สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5



ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

EFFECTS OF USING GENRE-BASED CONCEPTS WITH THE SYNECTIC
TEACHING METHOD ON THE ATTITUDES AND POETRY WRITING ABILITIES
ON THE CREATIVE POETRY WRITING OF MATTHAYOMSUKSA FIVE
STUDENTS



A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for MASTER OF EDUCATION (Educational Science & Learning Management)
Faculty of Education Srinakharinwirot University

2018

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถใน
การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 5

ของ

พล พิมพ์โพธิ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนะมาน)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.รุ่งอรุณ โรจน์รัตนดำรง ไชยศรี)

ชื่อเรื่อง	ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ผู้วิจัย	พล พิมพ์โพธิ์
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2561
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภวรรณ สัจจพิบูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 3) เพื่อวิเคราะห์ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ 4) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดอินทาราม จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ดำเนินการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design ใช้เวลาทดลองจำนวน 12 คาบ คาบละ 50 นาที รวมการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถ และแบบวัดเจตคติ สถิติที่ใช้ประกอบด้วยคะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนของคะแนน และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เป็นไปตามเกณฑ์ โดยมีค่าร้อยละ 80.20 3) งานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 4) เจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แนวคิดอรรถฐาน, รูปแบบการสอนชินเนคติกส์, การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์, เจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

Title	EFFECTS OF USING GENRE-BASED CONCEPTS WITH THE SYNECTIC TEACHING METHOD ON THE ATTITUDES AND POETRY WRITING ABILITIES ON THE CREATIVE POETRY WRITING OF MATTHAYOMSUKSA FIVE STUDENTS
Author	PON PHIMPHO
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2018
Thesis Advisor	Assistant Professor Suppawan Satjapiboon , Ph.D.

This research aims 1) to compare the creative poetry writing ability of students before and after studying; 2) to compare creative poetry writing ability of students with a criterion of eighty percent; 3) to analyze pieces of creative poetry of students; 4) to study attitudes toward creative poetry writing among Students who were taught using genre-based concept along with the synectic teaching method. The sample group consisted of thirty students in Wat Intharam School. They were chosen using the purposive sampling method. This research experiment was conducted by using One Group Pretest – Posttest Design for twelve periods, with fifty minutes per period. The research instruments included lesson plans on creative poetry writing, paper tests, and an attitude tests. The statistical tools used in the data analysis included average score, standard deviation, a t-test for dependent samples and a one group t-test. The results revealed the following: 1) the creative poetry writing ability of students after studying who were taught using genre-based concepts along with the synectic teaching method was significantly higher than before studying at .05; 2) the creative poetry writing ability of students was higher than eighty percent; 3) the creative poetry of the students met the established criteria 4) the attitudes of students was at a high level.

Keyword : Genre-based concept, Synectics teaching method, Creative poetry writing, Attitude toward creative poetry writing

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตาและความช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ให้ความรู้ แนวทางในการทำงาน คอยชี้แนะและตรวจสอบข้อบกพร่องเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้กำลังใจในการแก้ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณกรรมการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์และกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ที่สละเวลาในการตรวจและให้ข้อเสนอแนะในการทำปริญญานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริอาภา รัชตะหิรัญ ผู้เป็นครูที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ข้อคิดในการทำงานและการดำเนินชีวิต ให้กำลังใจในการทำวิจัย รวมทั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณนายทวิช อัสวตระกูลวงศ์ และพี่ ๆ สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ทางภาษาไทย ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจขณะศึกษาและทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณนายจตุเมธ ชิดสูงเนิน นายธีระพงษ์ ภูมมา นางสาวแสงระวี ทองพันธ์ กัลยาณมิตรที่ดีที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิจัยมาโดยเสมอ นางสาวหงษ์ฟ้า วีระนพรัตน์ ผู้คอยให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือด้านภาษาอังกฤษ

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษ ให้คำแนะนำและกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาเสมอ

คุณประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พล พิมพิโพธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	8
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	8
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
สมมติฐานในการวิจัย.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
1. แนวคิดอรรถฐาน	15
1.1 ความเป็นมาและหลักการของแนวคิดอรรถฐาน.....	15

1.2 อรรถลักษณะของภาษา.....	16
1.3 การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดอรรถฐาน	19
1.4 ประโยชน์ของการสอนตามแนวคิดอรรถฐาน	22
2. รูปแบบการสอนชินเนคติคส์.....	22
2.1 ความเป็นมาและความหมายของรูปแบบการสอนชินเนคติคส์	22
2.2 หลักการสอนตามรูปแบบชินเนคติคส์.....	25
2.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชินเนคติคส์.....	29
2.4 การนำรูปแบบการสอนชินเนคติคส์ไปใช้	33
3. ความรู้เกี่ยวกับร้อยกรอง	35
3.1 ความหมายของร้อยกรอง.....	35
3.2 ประเภทของร้อยกรอง	37
3.3 ลักษณะบังคับของร้อยกรอง.....	38
3.4 ร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11	40
3.5 ร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ.....	42
4. การเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	45
4.1 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์	45
4.2 ความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์	47
4.3 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	48
4.4 หลักการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์	49
4.5 การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์	52
4.6 การประเมินผลการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์.....	55
5. เจตคติต่อการเขียน	58
5.1 ความหมายของเจตคติ	58

5.2 ลักษณะของเจตคติ	60
5.3 องค์ประกอบของเจตคติ	62
5.4 การวัดและประเมินเจตคติ	65
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	68
6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคิดรวบยอด	68
6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนซินเนติกส์	73
6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์	79
6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์	83
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	86
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	86
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	86
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	86
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	87
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	87
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	87
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	87
วิธีดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	101
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	103
1. การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน	103
2. การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 80.....	104
3. การวิเคราะห์ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดรวบยอดร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนติกส์	104

4. การศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่	
ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนติกส์.....	109
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	110
ความมุ่งหมายของการวิจัย	110
สมมติฐานในการวิจัย	110
วิธีดำเนินการวิจัย	111
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	111
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	111
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	111
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	111
การวิเคราะห์ข้อมูล	112
สรุปผลการวิจัย	112
อภิปรายผลการวิจัย	113
ข้อเสนอแนะ	116
บรรณานุกรม	118
ภาคผนวก.....	125
ประวัติผู้เขียน.....	147

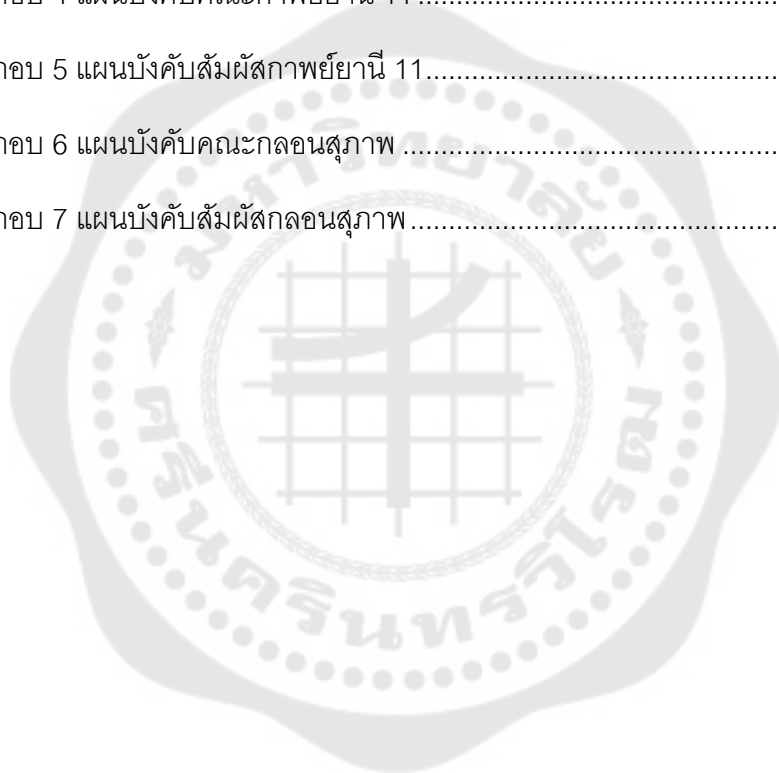
สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการดำเนินเรื่องของอรรถลักษณะต่าง ๆ	18
ตาราง 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ .	89
ตาราง 3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์	90
ตาราง 4 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์	94
ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน	103
ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ช่วงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง	104
ตาราง 7 ผลการศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์	109

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
ภาพประกอบ 2 วัฏจักรการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน	21
ภาพประกอบ 3 ผลของการสอน ของรูปแบบชินเนตติกส์	35
ภาพประกอบ 4 แผนบังคับคณะภักย์ยานี 11	41
ภาพประกอบ 5 แผนบังคับสัมผัสภักย์ยานี 11	42
ภาพประกอบ 6 แผนบังคับคณะกลอนสุภาพ	43
ภาพประกอบ 7 แผนบังคับสัมผัสกลอนสุภาพ	44



บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญของมนุษย์ หากไร้ซึ่งภาษาแล้วมนุษย์คงไม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราว ความคิด หรือจินตนาการออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ได้ หน้าที่ของภาษาจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ เป็นภาษาราชการที่คนไทยสามารถเข้าใจตรงกัน ความสำคัญของภาษาไทยนั้น นอกจากจะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างกันแล้ว ยังเป็นเครื่องที่สะท้อนให้เห็นถึง ศิลปวัฒนธรรมของชาติ อันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษ เพราะภาษาไทยมิใช่เพียงเครื่องมือในการสื่อสารของคนไทยเท่านั้น ภาษาไทยยังถูกรังสรรค์ขึ้นอย่างงดงาม ผ่านกระบวนการทางความคิด กระบวนการแห่งศิลปะทางภาษาหรือที่เรียกกันว่าวรรณศิลป์ ภาษาถูกกลั่นกรองจนกลายเป็นความงดงาม ถ่ายทอดเรื่องราวผสมผสานจินตนาการได้อย่างมีคุณค่า ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการประชุมทางวิชาการ ชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2505 ตอนหนึ่งว่า (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542: 5) “ภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดี เป็นต้น”

ภาษาไทยในแง่มุมของศิลปะนั้นถูกสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยโบราณ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มีพระราชดำรัสถึงประเทศไทยที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์ทางภาษาที่งดงาม อันเป็นมรดกทางความคิดที่ตกทอดมาเป็นจำนวนมาก มรดกทางภาษาของคนไทยที่เป็นวรรณคดีนั้นสามารถแบ่งตามลักษณะการใช้ภาษาเป็นร้อยกรองและร้อยแก้ว ในสมัยสุโขทัยแม้จะไม่ปรากฏวรรณคดีร้อยกรองแต่ลักษณะของภาษาที่ใช้สามารถเห็นลักษณะของการใช้คำคล้องจอง จนกระทั่งร้อยกรองมาปรากฏหลักฐานครั้งแรกในวรรณคดีเรื่องลิลิตโองการแช่งน้ำ ซึ่งเชื่อกันว่าแต่งในสมัยกรุงศรีอยุธยา (สิทธา พินิจวุฒิล และประทีป วาทิกทินกร, 2516: 31) จากนั้นวรรณคดีประเภทร้อยกรองก็ได้แพร่หลายและมีความหลากหลายในด้านฉันทลักษณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย กระทั่งในสมัยกรุงธนบุรีก็ยังคงปรากฏวรรณคดีร้อยกรอง และในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ร้อยกรองได้แพร่หลายอย่างมาก ทั้งในแง่ของผู้แต่งและผู้อ่าน

ขณะเดียวกันรูปแบบของร้อยกรองก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านฉันทลักษณ์ ขนาดเนื้อหาและแนวความคิดให้มีความโดดเด่นและเข้ากับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น

ร้อยกรองนั้นถูกสร้างสรรค์ขึ้นและสามารถถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้ โดยไม่เลือนหายไปตามกาลเวลา สะท้อนให้เห็นว่านอกจากความงดงามทางภาษาที่ถูกร้อยเรียงไว้แล้ว ร้อยกรองยังมีความคุณค่าทั้งในด้านของความคิด คติสอนใจ การสะท้อนสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัย ลักษณะของถ้อยคำที่กลั่นกรองออกมานั้นมีทั้งรสคำและรสความอันทรงคุณค่า เหมาะที่จะเป็นงานศิลปะชิ้นเอกของแผ่นดิน ดังที่ประทีป วาทิกทินกร (2554: 13) กล่าวว่า “ร้อยกรองย่อมปรากฏคุณค่าในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับผู้แต่งนั้นเป็นทางแสดงออกที่สละงามของความรู้สึก ความคิด ความสะเทือนอารมณ์ และประสบการณ์ สำหรับผู้อ่านจะช่วยเราอารมณ์และความรู้สึก เราจินตนาการ เราความคิด บทกวีนิพนธ์ชิ้นดีจะให้สิ่งที่มีคุณค่าสูงทางภูมิปัญญาแก่ผู้อ่านโดยใช้คำพูดเพียงไม่กี่คำ และสำหรับสังคมนั้นถือว่าเป็นสมบัติล้ำค่าซึ่งคนในชาติหวงแหนและรักษาไว้ให้ยั่งยืน”

ด้วยเหตุนี้ ทำให้งานเขียนร้อยกรองเป็นที่นิยมของคนไทยในทุกยุคทุกสมัย แม้ว่าความนิยมตามกาลเวลา จะทำให้รูปแบบและแนวคิดของงานเขียนร้อยกรองเปลี่ยนไปบ้าง แต่ลักษณะของร้อยกรองที่มีฉันทลักษณ์ มีข้อบังคับเพื่อความสละสลวยทางภาษายังคงมีอยู่ ดังจะเห็นได้จากในปัจจุบันได้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการแต่งคำประพันธ์ มีกลุ่มบุคคลรวมตัวกันตั้งองค์กรที่เกี่ยวกับร้อยกรอง ในสถาบันการศึกษา มีการตั้งชุมนุมและชมรมวรรณศิลป์ เพื่อเป็นการส่งเสริมผู้ที่มีใจรักทางด้านการเขียนร้อยกรอง รวมไปถึงการเผยแพร่ผลงานร้อยกรองของบุคคลทั้งในสื่อหนังสือ วารสาร เว็บไซต์ออนไลน์ต่าง ๆ แม้กระทั่งตามโอกาสสำคัญของประเทศหรือวันสำคัญประจำปี เราก็มักจะพบเห็นการใช้ร้อยกรองเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเรื่องราว เช่น บทอาเศียรวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา บทร้อยกรองที่เกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสน์ และพระมหากษัตริย์ บทกลอนอวยพรเนื่องในวันปีใหม่ เป็นต้น

นอกจากงานเขียนร้อยกรองจะมีความสำคัญในด้านของการใช้เพื่อสื่อสารในเชิงศิลปะและใช้ในโอกาสต่าง ๆ แล้ว ในบริบทการศึกษาก็ได้ให้ความสำคัญกับการเขียนร้อยกรองเช่นกัน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 2) ได้กำหนดให้การแต่งบทประพันธ์เป็นหนึ่งในสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเขียนบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ ได้ เพราะการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์นั้นเป็นกระบวนการสำคัญในการสื่อสารอย่างหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องใช้มวลความรู้ทางภาษา ทั้งในด้านการเลือกสรรคำให้มีความไพเราะ สื่อความหมายชัดเจน การใช้คำสัมผัส และความรู้อื่น ๆ ตาม

ข้อบังคับของฉันทลักษณ์ร้อยกรองแต่ละชนิดอีกทั้งความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนเพื่อเล่าเรื่อง หรือสื่อเนื้อความผ่านรูปแบบฉันทลักษณ์ ต้องผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ และสามารถสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้อ่านได้ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของร้อยกรอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้ถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่จากการสังเกตพบว่าการเรียนการสอนการเขียนร้อย กรองส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาเนื่องจากนักเรียนยังไม่สามารถเขียนร้อยกรองได้ตาม ฉันทลักษณ์ อีกทั้งเนื้อหาของร้อยกรองยังขาดแนวความคิดใหม่ ๆ ไม่สามารถเขียนบทร้อยกรองให้ ตรงกับหัวข้อ ขาดการทักษะการใช้ภาษาเพื่ออธิบายหรือขยายความให้ผู้อ่านเข้าใจได้ รวมทั้ง ลักษณะเนื้อหาที่สร้างสรรค์ ส่วนผลการจัดการเรียนรู้ของรายวิชาการเขียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาดังกล่าวที่ 67.60 คะแนน และผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 สาระการเขียน มีค่าเฉลี่ย ระดับโรงเรียนที่ร้อยละ 54.01 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ในด้านการเขียนร้อย กรองเชิงสร้างสรรค์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรินทร์ งามมั่น (2553: 4) ที่พบว่าส่วนใหญ่ นักเรียนขาดทักษะการเขียนคำประพันธ์ ขาดการฝึกจัดระบบความคิด ในการสื่อสาร ขาดการฝึกจัดวางคำให้เหมาะสมกับบริบทและฉันทลักษณ์ รวมทั้งไม่มี แนวความคิดหรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่จะใช้สร้างแรงบันดาลใจในการเขียนร้อยกรอง (จุฑเมธ ชิด สูงเนิน, 2558: สัมภาษณ์; ชีระพงษ์ ภูมิมา, 2558: สัมภาษณ์; แสงระวี ทองพันธ์, 2558: สัมภาษณ์)

ปัญหาดังกล่าว อาจเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ อาทิ ผู้เรียนขาดความรู้พื้นฐานและ มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเขียนร้อยกรอง เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องยากและตนเองไม่สามารถจะทำได้ ประกอบกับการที่ครูขาดความรู้ความสามารถ ไม่สามารถใช้กลวิธีที่น่าสนใจมาถ่ายทอดเทคนิค วิธีการในการเขียนร้อยกรองให้กับผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ ทำให้นักเรียนเกิด ความเบื่อหน่าย จึงทำให้การเรียนการสอนการเขียนร้อยกรองสร้างสรรค์ไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่ง สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย พบว่า ผู้เรียนไม่รู้จักร้อยกรอง ขาดคลัง คำที่ใช้ในการเขียนร้อยกรอง ไม่รู้จักฉันทลักษณ์ ไม่รู้กลวิธีในการเขียน ไม่สามารถลำดับความคิด ได้ บางครั้งครูสอนเร็วเกินไป ยกตัวอย่างน้อย สอนไม่เข้าใจ ไม่ได้ลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก สอนข้ามขั้นตอน และขาดเทคนิคการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน (รณฤทธิ์ พิมพ์ปิง, 2558: สัมภาษณ์; สุรศักดิ์ แสงเงิน, 2558: สัมภาษณ์) เช่นเดียวกับผลการ

สัมภาษณ์นักเรียนที่เคยเรียนวิชาการเขียน พบว่า ปัญหาด้านการเรียนการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์เกิดจากนักเรียนขาดความรู้เรื่องการใช้คำศัพท์ให้สอดคล้องกับคำประพันธ์นั้น ๆ ขาดความแม่นยำเรื่องฉันทลักษณ์ การใช้คำสัมผัส บางครั้งสามารถเขียนร้อยกรองได้แต่ขาดการขึ้นและเพิ่มเติม ครุยังไม่ได้อธิบายเนื้อหาที่ลงลึกและขาดรายละเอียด การสอนแบบเดิมๆ ขาดตัวอย่างที่หลากหลาย ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย (ธนเดช ธนกุลกรชัย, 2558: สัมภาษณ์; วรพล ลิ้มปิยสวัสดิ์, 2558: สัมภาษณ์)

สาเหตุดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ สาเหตุจากผู้เรียน ที่ขาดความรู้พื้นฐานในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ขาดเจตคติที่ดีต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ และขาดความเอาใจใส่ในการฝึกฝน และสาเหตุจากครูผู้สอนที่ขาดกลวิธีและเทคนิควิธีการสอนที่น่าสนใจเป็นระบบ ที่สามารถช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนร้อยกรองให้กับผู้เรียนได้

ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีวิธีการหรือกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจลักษณะคำประพันธ์ของร้อยกรองแต่ละประเภท ในขณะเดียวกันก็สามารถเลือกสรรคำและแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในการเขียนร้อยกรองได้ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าการสอนโดยการใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์

แนวคิดอรรถฐาน เป็นแนวความคิดของการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีลักษณะของการเรียนรู้ที่สำคัญคือการเน้นลักษณะของโครงสร้างการดำเนินเนื้อความ (schematic structure) รวมทั้งลักษณะของภาษา (linguistic features) ที่ใช้ในชนิดของเนื้อความ หรืออรรถลักษณะ (genre) ประเภทต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของการสื่อสารที่แตกต่างกัน ซึ่งกลุ่มนักทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบได้ศึกษาและวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อความในอรรถลักษณะต่าง ๆ ที่แตกต่างกันและพบว่าภาษามีระบบ มีแบบแผนในการลำดับความคิดตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการการใช้ภาษาในแต่ละบริบทจำเป็นต้องมีลักษณะที่เหมาะสมกับกาลเทศะที่ใช้ รวมทั้งสถานการณ์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง ในแต่ละอรรถลักษณะจึงมีรูปแบบของการลำดับความคิดตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งลักษณะของการใช้ภาษาที่จำเป็นในการสื่อความหมาย ทำให้การสื่อความหมายเป็นที่เข้าใจระหว่างผู้ใช้ภาษาทั้งภาษาพูด ภาษาเขียนและภาษากาย การศึกษาอรรถลักษณะของภาษาในบริบทต่าง ๆ จึงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน รวมทั้งภาษากายในวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของการสื่อความได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ทำให้การใช้ภาษาสละสลวยและสื่อความได้เป็นที่เข้าใจอย่างชัดเจน และน่าสนใจทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร (เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์,

2550: 50) โดยขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดอรรถฐานแบ่งออกเป็น 3 ขั้น (Callaghan, 1989) คือ ขั้นการให้รูปแบบ ขั้นการตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อความ และขั้นการสร้างเนื้อความร่วมกันในกลุ่มและโดยอิสระ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอรรถฐาน พบว่าได้มีผู้นำทฤษฎีดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียน ดังที่อินทร์รุท เกษตระชนม์ (2551: 96) ได้ศึกษาผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับวิไล พันชนกกุล (2553: 87) ที่ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยการสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการศึกษาเจตคติต่อการสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

การนำแนวคิดอรรถฐานมาใช้ในการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์จะช่วยเสริมเรื่องการวางโครงสร้างของเรื่องเล่าหรือบรรยายเชิงจินตนาการได้มากขึ้น แต่การที่ผู้เรียนจะสามารถสร้างสรรค์เรื่องราวหรือเนื้อความให้มีจินตนาการ และมุมมองความคิดที่แปลกใหม่ น่าสนใจ การที่ผู้เรียนจะเขียนงานที่มีความสร้างสรรค์ได้จำเป็นจะต้องอาศัยรูปแบบการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างหลากหลาย สามารถเปิดมุมมองและสร้างจินตนาการให้กับผู้เรียนได้ ซึ่งรูปแบบการสอนซินเนคติกส์เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถช่วยพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

รูปแบบการสอนซินเนคติกส์หรือรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบที่จอยส์ และวีล (Joyce and Weil) พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของกอร์ดอน (Gordon) ที่

กล่าวถึงบุคคลทั่วไปที่มักยึดติดวิธีการคิดแก้ปัญหาแบบเดิม โดยไม่คำนึงถึงความคิดของคนอื่น สิ่งนี้ทำให้ความคตินั้นแคบและไม่สร้างสรรค์ การได้ลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เคยคิดมาก่อน หรือคิดโดยสมมติตัวเองเป็นคนอื่น รวมทั้งให้บุคคลจากหลายกลุ่มประสบการณ์มาช่วยแก้ปัญหา ก็จะได้ยิ่งได้วิธีการที่หลากหลายขึ้น และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รูปแบบการสอนซินเนคติกส์จึงเป็นการสอนที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิธีเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบนั้นไม่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน ทำให้สามารถคิดได้อย่างกว้างขวางและเป็นอิสระ โดยกอร์ดอนจึงได้เสนอแนวความคิดใหม่ใน 3 แบบ คือ การเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) การเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (personal analogy) และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง (compressed Conflict) โดยให้ผู้เรียนคิดพิจารณาและเปรียบเทียบอย่างละเอียด และเป็นระบบที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิธีเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบนั้นไม่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน ทำให้สามารถคิดได้อย่างกว้างขวางและเป็นอิสระ (ทศนา แหมมณี, 2556: 252; สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และคณะ, 2545: 154) โดยขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์แบ่งออกเป็น 6 ขั้น (ทศนา แหมมณี, 2556: 253) คือ ขั้นนำ ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ พบว่าได้มีผู้นำรูปแบบการสอนดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังที่ อุทุมพร แก่นทอง (2553: 61) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์มีค่าความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอาจียา หลิมกุล (2556: 55) ที่ได้ศึกษาการศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่จัดการเรียนการสอนตามรูปแบบซินเนคติกส์ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบซินเนคติกส์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก

กล่าวโดยสรุป แนวคิดอรรถฐานจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจโครงสร้างของเรื่องเล่าหรือบรรยายเชิงจินตนาการได้มากขึ้น ส่วนรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ เป็นรูปแบบการสอนที่จะช่วย

พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน หลังจากที่นักเรียนรู้กฎหรือทฤษฎีมาก่อนแล้ว ดังนั้น เมื่อนำทฤษฎีและรูปแบบการสอนทั้งสองวิธีเข้ามารวมกัน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเขียนร้อยกรองที่ถูกต้องตามโครงสร้างการดำเนินเรื่องและมีเนื้อความและการใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งสร้างเสริมเจตคติที่ดีของผู้เรียนต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ และนำผลการวิจัยดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 80
3. เพื่อวิเคราะห์ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์
4. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนลำดับความคิดและพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ให้สามารถสื่อสารผ่านร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถเขียนร้อยกรองได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และมีเนื้อหาในเชิงสร้างสรรค์ ส่วนครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดอินทาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จำนวน 7 ห้องเรียน รวม 167 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 3 จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนในรายวิชาการเขียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดอินทาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ และเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหารายวิชาการเขียน ซึ่งเป็นวิชาเพิ่มเติมของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวัดอินทาราม โดยศึกษาเกี่ยวกับหลักและกลวิธีในการประพันธ์ร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ประเภทกาพย์และกลอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวคิดอรรถฐาน หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ทางภาษา โดยเชื่อว่าภาษานั้นเกี่ยวข้องกับบริบทของวัฒนธรรม และมีอรรถลักษณะหรือรูปแบบเฉพาะของการสื่อสารที่แตกต่างกันตามจุดประสงค์ของการสื่อสารนั้น ๆ งานเขียนแต่ละชนิดจะมีรูปแบบและการดำเนินเรื่องที่แตกต่างกัน ความเข้าใจในอรรถลักษณะที่แตกต่างกัน จะทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เกี่ยวกับการลำดับการดำเนินเนื้อความกลายเป็นองค์ความรู้และความรู้เหล่านั้นจะก่อให้เกิดการทบทวนประสบการณ์ผ่านการฝึกหัดแต่งคำประพันธ์ การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดอรรถฐานแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นการให้รูปแบบ ชั้นการตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อความ และชั้นการสร้างเนื้อความร่วมกันในกลุ่มและโดยอิสระ

2. รูปแบบการสอนซินเนคติกส์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบนั้นไม่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน ทำให้สามารถคิดได้อย่างกว้างขวางและเป็นอิสระ ตามแนวความคิดใหม่ใน 3 แบบ คือ

การเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ออกเป็น 6 ขั้น คือ ขั้นนำ ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกันรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการประยุกต์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอรรถลักษณะทางภาษาประเภทเรื่องเล่าเชิงจินตนาการมาใช้ในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ โดยผสมผสานรูปแบบการสอนซินเนคติกส์เพื่อพัฒนาระบวนการคิดสร้างสรรค์ในงานเขียนร้อยกรอง แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 7 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการให้รูปแบบเป็นขั้นของการสอนอรรถลักษณะและฉันทลักษณ์ของงานเขียนร้อยกรองที่นักเรียนต้องเขียน

ขั้นที่ 2 ขั้นเขียนร้อยกรองตามหัวข้อที่กำหนดเป็นขั้นของการฝึกเขียนร้อยกรองจากหัวข้อที่กำหนดให้ตามความเข้าใจของนักเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงเป็นขั้นของการเปรียบเทียบความเหมือนของสิ่งของสองสิ่งว่ามีลักษณะเหมือนกันอย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคล เป็นขั้นของการเปรียบเทียบตนเองกับสิ่งอื่น ว่ามีความรู้สึกอย่างไรเมื่อต้องเป็นสิ่งนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้งเป็นขั้นของการนำคำที่ได้จากขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 มาจับคู่เพื่อสร้างเป็นคำคู่ขัดแย้งสำหรับใช้เป็นแนวคิดในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ขั้นที่ 6 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งเป็นขั้นของการนำคำคู่ขัดแย้งที่ได้มาขยายแนวความคิดเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ขั้นที่ 7 ขั้นการสร้างสรรคชิ้นงาน เป็นขั้นของการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวความคิดจากการใช้คำคู่ขัดแย้ง ให้เชื่อมโยงกับหัวข้อที่กำหนดในตอนแรก

4. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การถ่ายทอดความคิดผ่านรูปแบบการเขียนร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพที่มีฉันทลักษณ์เฉพาะ โดยผู้เขียนจะต้องมีกระบวนการคิดที่แปลกใหม่จากเดิม สามารถถ่ายทอดและลำดับเรื่องราวได้เป็นอย่างดี เนื้อความที่เขียนแสดงถึงความรู้ ความคิดริเริ่ม และคุณค่าต่อผู้อ่าน วัดได้จากเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากเกณฑ์การ

ประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี การศึกษา 2559 แบ่งองค์ประกอบย่อยออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านชั้นหลักขณร่อยกรอง หมายถึง การเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ได้ถูกต้องตามข้อบังคับเฉพาะของงานเขียนร่อยกรองแต่ละชนิด ได้แก่ งานเขียนร่อยกรองประเภทภาพยนตร์ 11 มีข้อบังคับเรื่องคณะและสัมผัส และงานเขียนร่อยกรองประเภทกลอนสุภาพ มีข้อบังคับเรื่องคณะ สัมผัส และเสียงท้ายวรรค

4.2 ด้านเนื้อหาและการนำเสนอแนวคิด หมายถึง กลวิธีการถ่ายทอดเรื่องราวในงานเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ ซึ่งจะต้องมีการลำดับความคิด เนื้อหาจรจรโลงใจ จรรโลงความคิดเป็นทศนะในเชิงบวก มีความแปลกใหม่ และสามารถสื่อสารข้อคิดที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้อ่านได้

4.3 ด้านการใช้ภาษา หมายถึง กลวิธีการเลือกสรรและเรียบเรียงถ้อยคำในงานเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ ซึ่งถ้อยคำนั้นจะต้องมีความไพเราะ งดงาม มีการใช้โวหารหรือกลวิธีทางวรรณศิลป์เพื่อให้เกิดจินตภาพได้

5. เจตคติต่อการเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้หลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ มีลักษณะเป็นแบบวัดที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ด้วยการวัดจากองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

5.1 ด้านความคิดเกี่ยวกับการเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดของบุคคลนั้น ๆ ที่มีต่อการเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้

5.2 ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับการเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ที่มีต่อการเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ

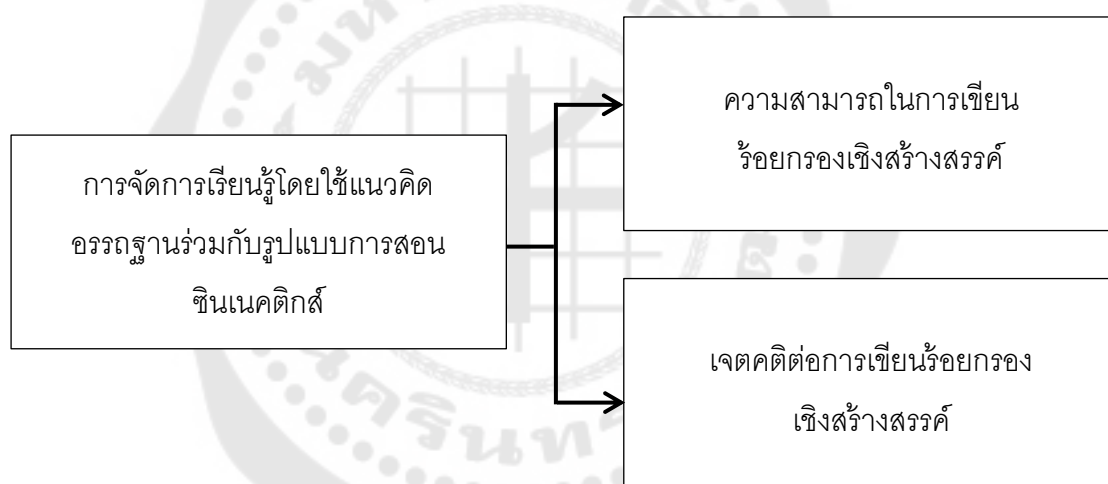
5.3 ด้านพฤติกรรมกรเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ หมายถึง แนวโน้มการแสดงออกของบุคคลนั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ และศึกษาเจตคติต่อการเขียนร่อยกรองเชิงสร้างสรรค้ ซึ่งผลการวิจัยของวรรณระวี วิรัตน์ (2550: 83) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค้และ

ความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ของปวิตรา กิจจานุมาศ (2559: 77) พบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธีการสอนแบบปกติและวิธีการสอนแบบชินเนคติกส์คะแนนหลังเรียนสูงขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบชินเนคติกส์กับวิธีการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอรรถฐานและรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

3. ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

4. เจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์อยู่ในระดับมาก



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดอรรถฐาน

- 1.1 ความเป็นมาและหลักการของแนวคิดอรรถฐาน
- 1.2 อรรถลักษณะของภาษา
- 1.3 การจัดการเรียนการสอนตามแนวแนวคิดอรรถฐาน
- 1.4 ประโยชน์ของการสอนตามแนวคิดอรรถฐาน

2. รูปแบบการสอนชินเนคติคส์

- 2.1 ความเป็นมาและความหมายของรูปแบบการสอนชินเนคติคส์
- 2.2 หลักการสอนตามรูปแบบชินเนคติคส์
- 2.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชินเนคติคส์
- 2.4 การนำรูปแบบการสอนชินเนคติคส์ไปใช้

3. ความรู้เกี่ยวกับร้อยกรอง

- 3.1 ความหมายของร้อยกรอง
- 3.2 ประเภทของร้อยกรอง
- 3.3 ลักษณะบังคับของร้อยกรอง
- 3.4 ร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11
- 3.5 ร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ

4. การเขียนเชิงสร้างสรรค์

- 4.1 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 4.2 ความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 4.3 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 4.4 หลักการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
- 4.5 การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
- 4.6 การประเมินผลการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

5. เจตคติต่อการเขียน

- 5.1 ความหมายของเจตคติ
- 5.2 ลักษณะของเจตคติ
- 5.3 องค์ประกอบของเจตคติ
- 5.4 การวัดและประเมินเจตคติ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดวรรณฐาน
- 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนชินเนติกส์
- 6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
- 6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์



1. แนวคิดอรรถฐาน

1.1 ความเป็นมาและหลักการของแนวคิดอรรถฐาน

แนวคิดอรรถฐานเป็นแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างทางภาษา ที่มุ่งเน้นการนำพื้นฐานประสบการณ์ทางภาษาหรือหลักการที่แน่นอนของการใช้ภาษาแต่ละประเภทมาเป็นเค้าโครงสำหรับการศึกษาภาษา ซึ่งจะช่วยให้เป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาภาษาได้ง่ายขึ้น มีนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดอรรถฐานไว้ ดังนี้

Martin กล่าวว่า มาลินอฟสกี (Malinowski) นักมานุษยวิทยาได้ศึกษาวัฒนธรรมในหมู่เกาะปาปัวนิวกินี แล้วรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาและแปลเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่าน โดยการแปลทีละคำ พบว่าไม่ว่าจะแปลได้ดีเพียงใดก็ตาม ผู้อ่านไม่สามารถที่จะเข้าใจได้ทั้งหมด เพราะผู้อ่านไม่เข้าใจวัฒนธรรมและผู้คนที่ปรากฏในเรื่องนั้น มาลินอฟสกีจึงได้เริ่มใช้คำว่า บริบทของสถานการณ์ต่าง ๆ (Context of situation) และบริบทของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง (Context of culture) ดังนั้นการเข้าใจบริบทของข้อความจะช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ต่อมาจึงได้มีการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับบริบทของภาษาโดย เฟิร์ธ (Firth) และผู้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว คือ ฮัลลiday (Halliday) ซึ่งเป็นผู้ที่พัฒนาภาษาศาสตร์เชิงระบบได้นำทำเนียบภาษามาใช้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและบริบทของสถานการณ์ต่าง ๆ

เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์ (2550: 50) ได้อธิบายถึงแนวคิดอรรถฐานไว้ว่า แนวคิดดังกล่าวเป็นหลักการสำคัญของการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นโดยกลุ่มนักภาษาศาสตร์ชาวออสเตรเลีย ได้แก่ ฟรานซิส คริสตี้ (Frances Christie) จิม มาร์ติน (Jim Martin) โจน รอทเทอร์ (Joan Rothery) ตั้งแต่ ค.ศ.1980 เป็นต้นมา นักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้ได้ร่วมกันศึกษาและวิจัยหลักการเกี่ยวกับทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบของความหมายที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในหลายองค์ประกอบ ตามธรรมชาติของการใช้ภาษา (Systemic Linguistic Theory) ของฮัลลiday (Halliday) โดยเรียกย่อ ๆ ว่าทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบ โดยหลักการสำคัญคือการเน้นลักษณะของโครงสร้างการดำเนินเนื้อความ (schematic structure) รวมทั้งลักษณะของภาษา (linguistic features) ที่ใช้ในชนิดของเนื้อความ หรืออรรถลักษณะ (genre) ประเภทต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของการสื่อสารที่แตกต่างกัน ซึ่งกลุ่มนักทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบได้ศึกษาและวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อความในอรรถลักษณะต่าง ๆ ที่แตกต่างกันและพบว่าภาษามีระบบ มีแบบแผนในการลำดับความคิดตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการการใช้ภาษาในแต่ละบริบทจำเป็นต้องมีลักษณะที่เหมาะสมกับกาลเทศะที่ใช้ รวมทั้งสถานการณ์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง ในแต่ละอรรถลักษณะจึงมีรูปแบบของการลำดับความคิดตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งลักษณะของการใช้ภาษาที่จำเป็นในการสื่อความหมาย ทำให้การสื่อความ

เป็นที่เข้าใจระหว่างผู้ใช้ภาษาทั้งภาษาพูด ภาษาเขียนและภาษากาย การศึกษาอรรถลักษณะของภาษาในบริบทต่าง ๆ จึงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน รวมทั้งภาษากายในวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของการสื่อสารได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ทำให้การใช้ภาษาสละสลวยและสื่อความได้เป็นที่เข้าใจอย่างชัดเจน และน่าสนใจทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร

หลักการสำคัญของแนวคิดอรรถฐานซึ่งอิงตามหลักการสำคัญของทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบ มีดังนี้ (เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์, 2550: 51-54)

1. ภาษาและความหมาย (language and meaning) กล่าวโดยสรุปคือ การเรียนรู้ภาษาแต่ละภาษาจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ความหมายของคำในภาษานั้น ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความหมายของภาษาด้วย ความหมายถือเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาภาษา

2. ภาษาและบริบทภาษา (language and context) กล่าวโดยสรุปคือ คำในภาษาอาจมีได้หลายความหมายขึ้นอยู่กับบริบทของคำนั้นว่าต้องการสื่อความว่าอย่างไร การศึกษาบริบทหรือข้อความแวดล้อมก็จะช่วยให้เราเข้าใจภาษานั้นได้ชัดเจนและถูกต้อง

3. ภาษาและทำเนียบภาษา (language and register) กล่าวโดยสรุปคือ ภาษาจะมีทำเนียบหรือคำศัพท์เฉพาะที่เกิดจากความแตกต่างของบริบททางสังคม เมื่อบริบททางสังคมเปลี่ยนย่อมทำให้เกิดทำเนียบของคำขึ้น

4. การเรียนรู้ภาษาในบริบท (language learning in context) กล่าวโดยสรุปคือ บริบทหรือสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษา การจัดการเรียนรู้ทางภาษาจึงควรเริ่มจากการจัดบริบทที่เหมาะสม และบริบทที่แตกต่างกันจะส่งผลให้การเรียนรู้ภาษา มีความแตกต่างกันด้วย

1.2 อรรถลักษณะของภาษา

ภาษา มีความแตกต่างตามจุดประสงค์และรูปแบบ เมื่อเราใช้ภาษาจึงเกิดลักษณะของแบบแผนของการสื่อสารที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่ของจุดประสงค์ รูปแบบ เนื้อความ จึงทำให้เกิดลักษณะที่แตกต่างของงานเขียนแต่ละประเภท เรียกว่าอรรถลักษณะของภาษา ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงอรรถลักษณะของภาษาไว้ดังนี้

อิริรักษ์ อนุมาน (2546: 19) ได้กล่าวถึงอรรถลักษณะ (Genre) สรุปได้ว่าหมายถึง ชนิดหรือลักษณะของเนื้อความ (Text) ที่สะท้อนเป้าหมายหรือเจตนาในการสื่อสารของผู้ส่งสาร ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในด้านการลำดับความ รายละเอียดของโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ ลักษณะของภาษาที่ใช้ และระเบียบทางไวยากรณ์ ทั้งนี้ อรรถลักษณะของภาษาจะมีเป้าหมายในตัวเองที่ชัดเจน ที่จะสื่อความให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อความที่ได้ฟังหรือได้อ่านชัดเจนแน่นอนขึ้นว่าผู้พูดหรือผู้เขียนมีเจตนาอย่างไรในการสื่อสาร เช่น ผู้พูดหรือผู้เขียน

กำลังจะกล่าวถึงเรื่องโดยทั่วไป หรือเฉพาะเจาะจงเป็นความรู้สึกส่วนตัว หรือเป็นความเห็นกลาง ๆ โดยทั่วไป เป็นต้น ส่วนเสวลักษณ์ รัตนวิษฐ์ (2550: 54) ได้กล่าวถึงอรรถลักษณะของภาษาในทิศทางเดียวกันว่า อรรถลักษณะหรืออรรถลักษณะของภาษามีเป้าหมายในตัวเองที่ชัดเจนที่จะสื่อความให้ผู้ฟังเมื่อเป็นภาษาพูด และผู้อ่านเมื่อเป็นภาษาเขียน ให้สามารถเข้าใจเนื้อความที่ได้ฟังหรือได้อ่านอย่างชัดเจนแน่นอนว่า ผู้พูดหรือผู้เขียนมีเจตนาอย่างไรในการสื่อความ ดังนั้น การเข้าใจอรรถลักษณะหรือชนิดของเนื้อความต่าง ๆ จะทำให้การฟังหรือการอ่านชัดเจนขึ้น การจับใจความสำคัญของเรื่อง การหารายละเอียดของเรื่องรวมทั้งการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเนื้อความที่จะอ่าน จะทำได้ง่ายขึ้นเพราะคนฟังหรือคนอ่านทราบจุดมุ่งหมายในการสื่อสารที่แน่นอนและชัดเจน รวมทั้งสามารถลำดับความคิดตามเนื้อความได้ง่าย เนื่องจากในแต่ละอรรถลักษณะจะมีลำดับของโครงสร้างการดำเนินเนื้อความอย่างเป็นขั้นตอน อรรถลักษณะจะเน้นความสำคัญของการดำเนินเนื้อความหรือโครงสร้างการดำเนินเรื่อง (schematic structure) และลักษณะของภาษา (linguistic feature) แตกต่างกันไป แบ่งออกเป็น 8 ชนิด ดังนี้

1. เรื่องเล่าจากประสบการณ์ (recount)
2. รายงาน (report)
3. การอธิบาย (explanation)
4. เรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็น (exposition)
5. วิธีการ (procedure)
6. เรื่องเล่าหรือบรรยายเชิงจินตนาการ (narrative)
7. การอภิปราย (discussion)
8. การสังเกต (observation)

ตาราง 1 ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการดำเนินเรื่องของอรรถลักษณะต่าง ๆ

อรรถลักษณะ	ลำดับของคำถามในการดำเนินเรื่อง
1. เรื่องเล่าจากประสบการณ์	ใคร, ทำอะไร, ที่ไหน, อย่างไร – แล้วอย่างไรต่อไป – ต่อไปละ – สรุปเป็นอย่างไร – เกิดอะไรขึ้น, กับใคร, ที่ไหน, อย่างไร – แล้วเกิดอะไรขึ้นอีก – อย่างไร (ให้ลำดับความของเรื่องที่เกิดขึ้น, ลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง)
2. เรื่องรายงาน	เรื่องเกี่ยวกับอะไร – เป็นอย่างไร – มีลักษณะเฉพาะอย่างไร – มีประโยชน์/โทษอะไรบ้าง – มีลักษณะอย่างไรโดยทั่วไป – เป็นอย่างไร – สรุปสั้นๆ ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร – สำคัญอย่างไร
3. เรื่องอธิบาย	เรื่องอะไรที่จะพูดถึง – สำคัญอย่างไร – ทำหรือเกิดขึ้นได้อย่างไร – ทำไมถึงเป็นอย่างนั้นหรือเหตุใดจึงเกิดขึ้นได้ ฯลฯ
4. เรื่องแสดงความคิดเห็น	เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร – เป็นความคิดเห็นของใคร – มีเหตุผลอย่างไร (ลำดับเหตุและผล) – จะสรุปการแสดงความคิดเห็น (จากประเด็นที่ตั้งไว้อย่างไร)
5. เรื่องวิธีการ	เป็นวิธีการทำอะไร – มีอุปกรณ์อะไรบ้าง – ทำอย่างไร (ลำดับการกระทำทีละตอน)
6. เรื่องเล่าเชิงจินตนาการ	ใคร – ทำอะไร – ที่ไหน – เมื่อใด – อย่างไร – แล้วเกิดอะไรขึ้น (ลำดับเรื่องก่อนหลัง) – ปัญหาคืออะไร – แก้ไขได้อย่างไร – สรุปแล้วเรื่องนี้มีความน่าสนใจอย่างไรบ้าง
7. เรื่องอภิปราย	เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร – มีความสำคัญหรือจำเป็นอย่างไร – มีเหตุผลเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างไร (ลำดับเหตุผลที่เห็นด้วยทีละตอน และไม่เห็นด้วยทีละตอน) – สรุปเรื่องนี้จะสนับสนุนเรื่องที่กำลังกล่าวมาแต่ต้นอย่างไร
8. เรื่องเกี่ยวกับการสังเกต	จะพูดหรือเขียนเกี่ยวกับอะไร – ที่ไหน – มีลักษณะอย่างไร – ลำดับลักษณะของสิ่งนั้นทีละตอน – สรุปผู้สังเกตคิดว่าอย่างไร

ที่มา: เสาวลักษณ์ รัตนวิทย์ (2534). การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์
ภาษา เล่ม 2. 36

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา อรรถลักษณะประเภทเรื่องเล่าหรือบรรยายเชิงจินตนาการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

เรื่องเล่าหรือบรรยายเชิงจินตนาการ เป็นเรื่องเล่าจากจินตนาการ ส่วนมากจะเป็นเรื่องนิทานหรือนิยาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการถ่ายทอดจินตนาการเป็นเรื่องราว ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่คิดสร้างสรรค์ขึ้นเอง หรืออิงข้อมูลจากเรื่องจริง

ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ

1. มีการนำเรื่อง กล่าวความเป็นไปของเรื่อง บ่งบอกตัวบุคคล สถานที่ หรือเวลา

2. มีลำดับของเหตุการณ์ในเรื่อง

3. แสดงปมปัญหาของเรื่อง

4. แสดงการคลี่คลายของเรื่องหรือการแก้ปมปัญหา

5. อาจให้คติพจน์หรือข้อเตือนใจท้ายเรื่อง

ลักษณะของภาษา

1. เป็นเรื่องเล่าในอดีต หรือเป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้ว

2. ใช้คำบุพบทบ่งบอกเวลา สถานที่

3. ใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 ในการกล่าวถึงหรืออ้างอิงบุคคลหรือสิ่งของอื่น ๆ

4. อาจมีการซ้ำ ย้ำเรื่อง

5. ใช้คำสันธานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่องและบ่งบอกความเป็นเหตุ

เป็นผล ความคล้ายตามและความขัดแย้ง ฯลฯ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับอรรถลักษณะของภาษาสามารถสรุปได้ว่า อรรถลักษณะคือรูปแบบหรือโครงสร้างทั้งในแง่ของการลำดับความและการใช้ภาษาของงานเขียนที่แตกต่างกันสามารถแบ่งออกเป็น 8 ชนิด สำหรับงานวิจัยนี้เลือกใช้อรรถลักษณะแบบเรื่องเล่าเชิงจินตนาการเนื่องจากเป็นอรรถลักษณะที่สามารถสร้างสรรค์เนื้อหาขึ้นใหม่ได้และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน

1.3 การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดอรรถฐาน

อภิรักษ์ อนะมาน (2546: 25) ได้ศึกษาขั้นตอนการสอนการเขียนตามแนวคิดการสอนภาษาแบบอรรถฐานของกลุ่ม Halliday โดย Frances Christie ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุสรา ขวัญศรี (2540: 25-26) ฉัตรชัย อภิวันท์สนอง (2548: 52-54) วรรณระวี วิรัตน์ (2550: 45-

47) มนต์ชาติรี เกตุมณี (2551: 22-23) และอินทร์วุธ เกษตรชนม์ (2551: 22-23) โดยสามารถแบ่งขั้นตอนการเรียนการสอนเป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นการให้รูปแบบ (A modeling stage) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนทำความรู้จักอรรถลักษณะด้วยการอ่านตัวอย่างซึ่งทำหน้าที่เป็นต้นแบบของอรรถลักษณะนั้น ๆ ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนจะช่วยกันสำรวจหาว่า เรื่องราว (field) ที่อ่านมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอะไร และเป็นอรรถลักษณะแบบใด แล้วจึงวิเคราะห์โครงสร้างการดำเนินเนื้อความ วิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของอรรถลักษณะแต่ละแบบ

2. ขั้นตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อความ (A joint negotiation stage) ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การค้นคว้าอภิปราย จดบันทึกเกี่ยวกับอรรถลักษณะที่จะนำไปใช้ฝึกเขียน และผู้เรียนฝึกเขียนร่วมกันเป็นกลุ่ม

3. ขั้นฝึกเขียนโดยอิสระ (An independent construction stage) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละคนเตรียมฝึกเขียนอย่างอิสระเป็นรายบุคคล โดยมีผู้สอนดูแลคอยให้ความช่วยเหลือซึ่งในขั้นนี้ ผู้เรียนจะคิดเรื่องที่เขียนเองใหม่ในอรรถลักษณะที่เลือกหรือที่กำหนด และลงมือเขียน

นอกจากนี้ วิไล พันชนกกุล (2553: 47-48) ได้ศึกษาและสรุปขั้นตอนการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการสร้างความรู้ (Building a knowledge of field) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนสร้างความเข้าใจให้ผู้เรียนถึงการเรียนรู้ภาษาโดยใช้บริบททางสังคม และให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและประสบการณ์การใช้ภาษา เช่น โครงสร้างทางภาษา ไวยากรณ์ และคำศัพท์

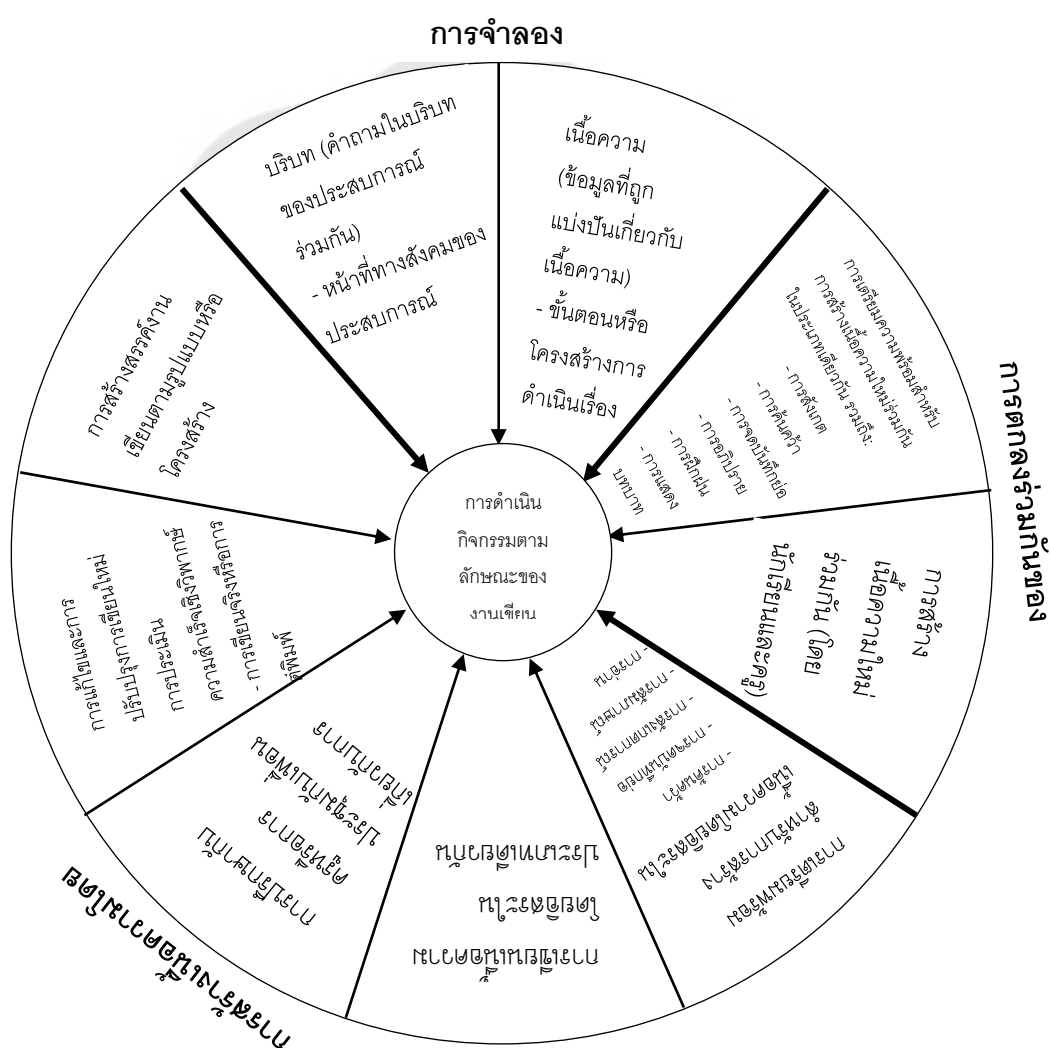
2. ขั้นการให้รูปแบบการเขียน (Modeling of text) เป็นขั้นให้ผู้เรียนเข้าใจทำความเข้าใจอรรถลักษณะและคำศัพท์ที่ปรากฏในอรรถลักษณะนั้นด้วยการอ่าน ครูผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสำรวจเรื่องที่อ่านว่ามีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องอะไร และเป็นอรรถลักษณะแบบใด แล้วจึงวิเคราะห์โครงสร้างการดำเนินเนื้อความ พร้อมทั้งวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของแต่ละแบบซึ่งประกอบด้วยคำศัพท์ ไวยากรณ์ บริบทที่ใช้

3. ขั้นฝึกเขียนเป็นกลุ่ม (Joint construction of text) ในขั้นนี้ผู้เรียนทำการเขียนตามอรรถลักษณะต้นแบบเป็นกลุ่มละความสามารถ โดยผู้เรียนจัดลำดับโครงสร้างและรายละเอียดทางด้านภาษา ได้แก่ ไวยากรณ์ คำศัพท์ กิจกรรมการเรียนการสอนได้แก่ จดบันทึกตามอรรถลักษณะที่จะฝึกเขียน ฝึกเขียนเป็นกลุ่ม และนำเสนองานเขียนเป็นกลุ่ม

4. ขั้นฝึกเขียนโดยอิสระ (Independent construction of text) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละคนเตรียมฝึกเขียนเป็นรายบุคคล โดยมีครูผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือ เมื่อผู้เรียน

ประสบปัญหาในการเขียน ในขั้นนี้ผู้เรียนจะเขียนเรื่องใหม่โดยใช้รูปแบบอรรถลักษณะที่ผู้เรียนได้เรียนและได้ฝึกเขียนเป็นกลุ่ม

การวัดผลและประเมินผลตามแนวคิดอรรถฐาน จะมีความชัดเจนในตนเองในแต่ละ
ชั้น เพราะเกณฑ์ที่จะใช้ในการวัดผลเกิดขึ้นในชั้นการให้รูปแบบ และชั้นตกลงร่วมกันเกี่ยวกับ
เนื้อความ ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนมีความเข้าใจและได้ตกลงร่วมกันไว้แล้ว จึงสามารถนำมาใช้วัดและ
ประเมินผลงานในชั้นฝึกเขียนโดยอิสระได้ (อภิรักษ์ อนุะมาน, 2546: 25)



ภาพประกอบ 2 วัฏจักรการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดอรรถฐาน สามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดอรรถฐาน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นการให้รูปแบบ ขั้นตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อความ และขั้นฝึกเขียนโดยอิสระ

1.4 ประโยชน์ของการสอนตามแนวคิดอรรถฐาน

นุสรา ขวัญศรี (2540: 27) จัตรชัย อภิวันท์สนอง (2548: 58) และอินทร์วูธ เกษตรชนม์ (2551: 24) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนตามแนวคิดอรรถฐาน สรุปได้ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน
2. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเน้นความเข้าใจความหมายหรือความคิดรวบยอด
3. ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกการใช้ภาษาในทักษะต่าง ๆ ในลักษณะบูรณาการตั้งแต่วัยต้นแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้
4. ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ฝึกการทำงานแบบประชาธิปไตย การยอมรับฟังความคิดเห็น และการฝึกความรับผิดชอบต่อการทำงาน
5. ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความสามารถเฉพาะด้านและเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้หลายรูปแบบจากกิจกรรมที่กำหนดไว้

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประโยชน์ของการสอนตามแนวคิดอรรถฐานสามารถสรุปได้ว่า การสอนตามแนวคิดอรรถฐานจะมีขั้นตอนที่สร้างบรรยากาศที่สนุกสนาน เป็นกระบวนการที่พัฒนาอย่างเป็นธรรมชาติ สามารถฝึกทักษะในลักษณะของการบูรณาการประสบการณ์ทางภาษาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งช่วยเสริมสร้างกระบวนการกลุ่ม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความสามารถเฉพาะด้านได้อย่างสร้างสรรค์

2. รูปแบบการสอนชินเนคติกส์

2.1 ความเป็นมาและความหมายของรูปแบบการสอนชินเนคติกส์

รูปแบบการสอนชินเนคติกส์ เป็นวิธีการที่เน้นกระบวนการคิดในเชิงสร้างสรรค์ โดยการใช้ประสบการณ์หรือความคิดของผู้เรียนที่มีอยู่ผ่านกระบวนการเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความคิดในมุมมองใหม่ มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงความเป็นมาและความหมายของรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ไว้ ดังนี้

(สมพงษ์ สิงหะพล, 2533: 7-8) กล่าวว่า รูปแบบการสอนแบบชินเนคติกส์เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน ซึ่งได้รับการออกแบบขึ้นโดย วิลเลียม กอร์ดอน จุดเริ่มแรกของวิธีการแบบชินเนคติกส์เกิดมาจากการนำไปใช้เพื่อพัฒนา “กลุ่ม

สร้างสรรค์” ของหน่วยงานทางธุรกิจที่จะคิดหาวิธีการในการแก้ปัญหาหรือผลิตสิ่งใหม่ ต่อมา กอร์ดอนและคณะได้นำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนและปรากฏว่า ได้ผลดี จึงได้มีการพัฒนาให้เป็นระบบที่เหมาะสมขึ้นในเวลาต่อมา รูปแบบการสอนนี้มีลักษณะสำคัญที่จุดเด่นก็คือนำเอาการเปรียบเทียบมาให้นักเรียนได้คิดพิจารณา และเปรียบเทียบกันอย่างละเอียดและเป็นระบบที่ดี เมื่อการเปรียบเทียบมาถึงจุดหนึ่ง ผู้เรียนก็จะสามารถเสนอทฤษฎีหรืองานของบทเรียนในมิติที่แตกต่างไปจากกรอบแนวคิดเดิม ๆ ได้อย่างเกิดผล

กระทรวงศึกษาธิการ (2535: 23-24) กล่าวว่า Synectics Methods เป็นคำที่มาจากรากศัพท์ว่า Synectics หมายถึงการเชื่อมเข้าด้วยกันของสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ซึ่ง William J.J. Gordon เป็นผู้คิดขึ้น โดยการสร้างความคุ้นเคยที่แปลกใหม่ (Strange Familiar) และความแปลกใหม่ที่เป็นที่คุ้นเคย (Familiar Strange) จากนั้น จึงสรุปเป็นแนวคิดใหม่ โดยมีกระบวนการคิดแบ่งออกเป็น 4 ประการคือ การสร้างจินตนาการขึ้นในจิตใจของเราหรือการพิจารณาความคิดใหม่ การประยุกต์เอาความรู้ในสาขาวิชาหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การประยุกต์ใช้การเปรียบเทียบหรืออุปมาในการแก้ปัญหา และการประยุกต์เอาความคิดใดๆ ก็ตามที่เกิดจากจินตนาการมาใช้แก้ปัญหา

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2537: 106) กล่าวว่าเทคนิคเชื่อมโยงสัมพันธ์โดยใช้การเปรียบเทียบ หรือ Synectics ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า

1. การนำกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์มาใช้อย่างรู้ตัวผนวกกับการให้เครื่องมือเพื่อใช้ในการคิดสร้างสรรค์ จะช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มคนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกสำคัญมากกว่าด้านสติปัญญา และการไม่มีเหตุผลสำคัญเท่ากับการใช้เหตุผล กล่าวคือ การไม่มีเหตุผลทำให้คนไม่ติดอยู่กับกรอบและทำให้ใจเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องของการใช้อารมณ์มากกว่าการใช้สติปัญญา
3. เราต้องรู้จักใช้อารมณ์และความไม่มีเหตุผลของตน เพื่อจะได้แก้ไขปัญหโดยวิธีการแปลกใหม่ยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม เราต้องสามารถควบคุมอารมณ์และความไม่มีเหตุผลของตนได้ เพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย (Analogy)

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545: 154) กล่าวว่า การสอนแบบซินเนคติกส์ เป็นรูปแบบการสอนที่มีการเปรียบเทียบ โดยให้ผู้เรียนคิดพิจารณาและเปรียบเทียบอย่างละเอียด และ

เป็นระบบที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิธีเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบนั้นไม่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน ทำให้สามารถคิดได้อย่างกว้างขวางและเป็นอิสระ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545: 161-162) กล่าวว่า กอร์ดอนได้เสนอแนวทางในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ เป็นที่รู้จักกันในชื่อเรียกว่า Synectics หรือการใช้อุปมาเป็นตัวกระตุ้นให้เห็นมุมมองใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยเป็นการรวมกันขององค์ประกอบที่แตกต่างและไม่เกี่ยวข้องกันในลักษณะของการเทียบเคียงหรืออุปมาอุปไมย (metaphors and analogies) มีแนวคิดที่ว่าปัญหาที่ไม่คุ้นเคยจะถูกทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นเมื่อเทียบเคียงกับสิ่งที่คนทั่วไปคุ้นเคย เพราะทำให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ในทางตรงข้ามกัน ปัญหาที่เราคุ้นเคยมากเกินไปจนกลายเป็นอุปสรรคทำให้เราไม่สามารถคิดอะไรใหม่ ๆ ได้ การอุปมาหรือเทียบเคียงจึงช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดในมุมที่แตกต่างได้

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 126-127) กล่าวว่า รูปแบบ Synectics เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่น่าจะนำมาเปรียบเทียบ เพราะสิ่งเหล่านั้นไม่จัดอยู่ในประเภทเดียวกันตามธรรมชาติ เพื่อให้ผู้คิดเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ในสังคม และสามารถคิดได้อย่างกว้างขวาง นักทฤษฎี คือ William Gordon เริ่มใช้เป็นครั้งแรกกับการคิดโฆษณาเพื่อการอุตสาหกรรมของเขา เมื่อเขาเชิญผู้เชี่ยวชาญอาชีพต่าง ๆ มาร่วมกันคิดโฆษณาทำให้ได้ความคิดหลาย ๆ อย่างที่แตกต่างกันและเกิดสิ่งที่เป็นสิ่งแปลกใหม่ขึ้น โดยลำดับขั้นย่อ ๆ ได้แก่ ครุณานักเขียนเข้าสู่บทเรียนใหม่โดยให้ข้อมูลกับนักเรียนเท่าที่จำเป็น เช่น บอกว่าจะเรียนวิชาอะไร เรื่องอะไร ให้นักเรียนเขียนชื่อเรื่องหรือวาดรูปอะไร เมื่อนักเรียนทำงานนั้นเป็นครั้งแรกแล้วให้นักเรียนเก็บงานนั้นไว้ ต่อจากนั้นครูกับนักเรียนช่วยกันคิดเปรียบเทียบสิ่งของต่าง ๆ จนได้คำแปลก ๆ แล้วจึงนำคำแปลก ๆ นั้นมาใช้ในการเขียนเรื่องเดิมเป็นครั้งที่ 2 รูปแบบการสอนนี้จึงเหมาะสำหรับสอนการเขียน การแก้ปัญหา และการสร้างงานที่สร้างสรรค์

ทีศนา แคมมณี (2556: 252) กล่าวว่า Synectics Instructional Model หรือเรียกในชื่อภาษาไทยว่ารูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบที่จอยส์ และวีล (Joyce and Weil) พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของกอร์ดอน (Gordon) ที่กล่าวถึงบุคคลทั่วไปที่มักยึดติดวิธีการคิดแก้ปัญหาแบบเดิม โดยไม่คำนึงถึงความคิดของคนอื่น สิ่งนี้ทำให้ความคิดนั้นแคบและไม่สร้างสรรค์ การได้ลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เคยคิดมาก่อน หรือคิดโดยสมมติตัวเองเป็นคนอื่น รวมทั้งให้บุคคลจากหลายกลุ่มประสบการณ์มาช่วยแก้ปัญหาก็จะได้ยิ่งได้วิธีการที่หลากหลายขึ้น และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กอร์ดอนจึงได้เสนอแนวความคิดใหม่ใน 3 แบบ คือ การเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) การเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (personal analogy)

และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง (compressed Conflict) ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนรู้ในเชิงสร้างสรรค์ทั้งด้านการเขียน การพูด และงานศิลปะ

ชนันท์ ธาตุทอง (2559: 117) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics Instruction Model) รูปแบบนี้ Joyce, Weil & Calhoun ได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของกอร์ดอน ที่กล่าวว่า บุคคลทั่วไปมักยึดติดกับวิธีคิดแก้ปัญหาแบบเดิม ๆ ของตน โดยไม่ค่อยคำนึงถึงความคิดของคนอื่น ทำให้ความคิดของตนคับแคบและไม่สร้างสรรค์ ทั้งนี้ หากมีโอกาสได้ลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เคยคิดมาก่อนหรือคิดโดยสมมติตนเองเป็นคนอื่น จะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์แตกต่างไปจากเดิมได้ ดังนั้น กอร์ดอนจึงได้เสนอให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดแก้ปัญหาด้วยความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เหมือนเดิม ไม่อยู่ในสภาพที่เป็นตัวเอง ให้ลองใช้ความคิดในฐานะที่เป็นคนอื่นหรือเป็นสิ่งอื่น สภาพการณ์เช่นนี้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ ๆ ขึ้นได้ กอร์ดอนได้เสนอวิธีการคิดเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมยเพื่อใช้ในการกระตุ้นความคิดใหม่ ๆ ไว้ 3 แบบ คือ การเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) การเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (personal analogy) และการเปรียบเทียบคำคู่ขัดแย้ง (compressed conflict) วิธีการนี้มีประโยชน์มากเป็นพิเศษสำหรับการเรียนรู้การเขียนและการพูดอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการสร้างสรรค์งานทางด้านศิลปะ

ประจักษ์ ปฏิทัศน์ (2559: 123) กล่าวว่า ผู้นำแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มซินเนคติกส์ คือ ศาสตราจารย์ วิลเลียม เจ.เจ. กอร์ดอน อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยฮาวาร์ดเป็นผู้นำแนวคิดคนสำคัญ กลุ่มซินเนคติกส์เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สอนได้ เพราะความคิดสร้างสรรค์แต่ละเรื่องมีเนื้อหาที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ต้องอาศัยกระบวนการทางจิตในการคิดอย่างสร้างสรรค์จากพื้นฐานของเนื้อหาในแต่ละเรื่อง การรวมกลุ่มร่วมกันคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จะช่วยกระตุ้นสมาชิกภายในกลุ่มให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้มากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความเป็นมาและความหมายของรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ สามารถสรุปได้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นกระบวนการคิดในเชิงสร้างสรรค์ มีจุดเด่นคือการใช้กลวิธีการเปรียบเทียบมาใช้เพื่อให้เกิดความคิดในมุมมองที่กว้างขวาง แปลกใหม่ และเกิดอิสระจากกฎเกณฑ์เดิม

2.2 หลักการสอนตามรูปแบบซินเนคติกส์

สมพงษ์ สิงหะพล (2533: 8-9) กล่าวว่า เป้าหมายหลักของรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ก็คือการฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในบทเรียนในการแก้ปัญหาหรือการคิดค้นสิ่ง

ใหม่ขึ้นมา โดยใช้การเปรียบเทียบมาเป็นเครื่องมือในการคิดสร้างสรรค์ รูปแบบการสอนนี้มีความเชื่อเบื้องหลังอยู่ 4 ประการ คือ

1. เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นอยู่เสมอในการดำรงชีวิตของมนุษย์และการคิดสร้างสรรค์นี้มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของทุกคน
2. เชื่อว่ากระบวนการของการคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่สิ่งลึกลับซับซ้อนแต่อย่างใด เราสามารถอธิบายการเกิดความคิดสร้างสรรค์และฝึกฝนคนให้มีระดับการคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้
3. เชื่อว่าการคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากหรือเกิดในศาสตร์วิชาการสาขาต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ หรือวิศวกรรมศาสตร์ก็ตาม ศาสตร์เหล่านี้จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องในการคิดสร้างสรรค์ทั้งนั้น
4. เชื่อว่าการคิดสร้างสรรค์ของคนคนเดียวหรือการคิดสร้างสรรค์โดยกลุ่มคนมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เรามักปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนั้นเมื่อเรามอบหมายงานให้ผู้เรียนไปคิดแก้ปัญหาหรือกระทำการหนึ่งสิ่งใดออกมาตามจุดมุ่งหมายของบทเรียน มักปรากฏว่าการทำกิจกรรมจะยึดการวิเคราะห์ตามความรู้ที่เราเรียนรู้มา หรือไม่ก็วิเคราะห์องค์ประกอบของสิ่งนั้น ๆ แล้วคิดสร้างสรรค์ออกมา นั่นคือเอาสิ่งที่รู้แล้วมาเป็นแนวทางในการทำงาน ซึ่งประเด็นนี้เป็นสิ่งที่ดี แต่มีจุดด้อยคือขาดการมองงานในมิติใหม่ ๆ ที่ไม่มีการมองมาก่อน กิจกรรมของซินเนคติกส์จะให้การเปรียบเทียบระหว่างบทเรียนกับสิ่งอื่น ๆ เข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการช่วยให้นักเรียนมองเห็นบทเรียนแตกต่างออกไปจากจุดเดิมอย่างเกือบลิ้นเชิง สามารถสร้างสรรค์บทเรียนหรืองานออกมาในมิติที่เราคาดไม่ถึง โดยการเปรียบเทียบตามรู้แบบการสอนซินเนคติกส์มี 3 ชนิด คือ

1. การเปรียบเทียบแบบตรง (Direct Analogy) เป็นการเปรียบเทียบแบบง่าย ๆ ระหว่างสิ่งของสองสิ่ง ความคิดสองความคิด สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบกันจะเป็นอะไรก็ได้ที่เราต้องการเปรียบเทียบ เช่น คน พืช สัตว์ สิ่งของ สถานที่ ความคิด หรืออื่น ๆ การเปรียบเทียบชนิดนี้ช่วยให้นักเรียนมองเห็นบทเรียนในแนวทางและความคิดใหม่ เช่น เปรียบเทียบการเขียนจดหมายกับหนอน การเขียนจดหมายกับรถไฟ การเขียนจดหมายกับก้อนเมฆ เป็นต้น
2. การเปรียบเทียบแบบบุคคล (Personal Analogy) เป็นการเปรียบเทียบโดยเอาตัวผู้เรียนไปเป็นบางสิ่งอย่างที่เราอยากขึ้น การเปรียบเทียบเช่นนี้ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน มองเห็นบทเรียนเป็นสิ่งที่เราไม่ไกลจากตัว มองเห็นแนวทางในการคิดสร้างสรรค์จากฐาน

ความคิดของตัวเองและฐานความคิดจากสิ่งที่ให้เปรียบเทียบ ตัวอย่างเช่นการเปรียบเทียบ ตัวอย่างการเปรียบเทียบแบบบุคคล เช่น สมมติให้นักเรียนเป็นรถไฟ เป็นहनอน หรือเป็นเมฆ แล้วรู้สึกอย่างไร

3. การเปรียบเทียบแบบคู่ขัดแย้ง (Compressed Analogy) เป็นการเปรียบเทียบอีกชนิดหนึ่งที่นำเอาคำที่ขัดแย้งกันสองคำมาสร้างเป็นคำใหม่ เช่นตัวอย่างคำว่า ถนอมรักด้วยความรุนแรง (จากภาพยนตร์เรื่องป่าคอนกรีต) ไฟเย็น ความทุกข์ที่หวานชื่น หน้าขึ้นอกตรม เป็นต้น

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2537: 106-108) ได้กล่าวถึงวิธีการชินเนติกส์ว่าอาศัยกิจกรรมการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยเป็นหลักกิจกรรมดังกล่าว มี 3 วิธีด้วยกัน คือ

1. การเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (Personal Analogy) การเปรียบเทียบแบบนี้ นักเรียนต้องทำตนเสมือนเป็นสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบและบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อตนเป็นสิ่งนั้น สิ่งที่จะเปรียบเทียบอาจเป็นคน พืช สัตว์ หรือสิ่งของ เช่น ให้นักเรียนสมมติตัวเองว่าเป็นรถยนต์ในรถยนต์แล้วบอกว่าคุณรู้สึกอย่างไรเมื่อรถติดเครื่องในตอนเช้า หรือเมื่อไฟแบตเตอรี่หมด หรือเมื่อรถจอดติดไฟแดง การที่นักเรียนต้องสมมติตัวเองเป็นสิ่งที่ทำให้ล้มความเป็นตัวเองชั่วคราว และการต้องเปรียบเทียบจะทำให้นักเรียนเกิดความแปลกใหม่และความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้ บุคคลอาจเอาความรู้สึกของตนเองไปใส่ในสิ่งที่สมมติและบรรยายความรู้สึกออกมาได้หลายชั้น

2. การเปรียบเทียบทางตรง (Direct Analogy) เป็นการเปรียบเทียบทางตรงระหว่างของ 2 สิ่งหรือมากกว่า สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบอาจเป็นคน สัตว์ พืช หรือสิ่งของ โดยของที่นำมาเปรียบเทียบไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประการ จุดประสงค์ก็คือ เพื่อให้มองเห็นปัญหาในอีกแนวหนึ่ง หรือเพื่อให้เกิดความคิดใหม่ซึ่งอาจนำมาใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้ ตัวอย่างเช่น วิศวกรท่านหนึ่งเฝ้าสังเกตดูहनอนเจาะท่อนไม้เป็นรูคล้ายอุโมงค์ ทำให้วิศวกรผู้นี้เกิดความคิดสร้างท่ออุโมงค์ทำงานได้น่าขึ้นมา

3. การเปรียบเทียบโดยใช้คำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน (Compressed Conflict) เป็นการใช้คำเปรียบเทียบ 2 คำ ที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือตรงกันข้ามมาอธิบายลักษณะของคน สัตว์ พืช หรือสิ่งของที่ต้องการ ยกตัวอย่างคำในภาษาอังกฤษ เช่น ก้าวร้าวอย่างเหนื่อยหน่าย (Tiredly Aggressive) ศัตรูอันมิตร (Friendly Foe) หรือเครื่องทำลายที่ช่วยชีวิต (Life-saving Destroyer) เป็นต้น ในภาษาไทยอาจเป็นคำ เช่น ฉลาดในเรื่องโง่ หรือสวยโทรม ๆ เป็นต้น

การสอนแบบซินเนคติกส์ อาศัยกิจกรรมการเปรียบเทียบทั้ง 3 อย่างนี้ ตัวอย่างคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดเปรียบเทียบ มีดังต่อไปนี้

1. ตัวอย่างคำถามที่กระตุ้นการเปรียบเทียบทางตรง ได้แก่ ผลส้มเหมือนกับสิ่งมีชีวิตชนิดไหน โรงเรียนเหมือนสลัดผักหรือผลไม้ในแง่ไหน อะไรเบาวกว่ากันระหว่างเสียงกระซิบหรือชนแมว

2. ตัวอย่างคำถามที่กระตุ้นการใช้ตัวเองเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ได้แก่ ถ้าท่านเป็นก้อนเมฆ ขณะนี้ท่านอยู่ที่ไหนและกำลังทำอะไรอยู่ ท่านจะรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกแสงอาทิตย์เผาจนแห้งผาก สมมติว่าท่านเป็นหนังสือเล่มที่ท่านชอบที่สุด จงบรรยายตัวเอง

3. ตัวอย่างคำถามที่กระตุ้นการเปรียบเทียบด้วยคำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือตรงกันข้าม ได้แก่ บอกได้ไหมว่าคอมพิวเตอร์มีลักษณะที่คล้ายแต่ก็ไม่ใช่ห้วตู้และก้าวต่อไปข้างหน้าอย่างไร เครื่องมือหรือเครื่องไฟฟ้าชนิดไหนที่ชอบยิ้มและทำบึ้งขณะเดียวกัน

สจูนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545: 154-155) กล่าวว่า การสอนแบบซินเนคติกส์นั้นใช้หลักการเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย (Analog) โดยมีการเปรียบเทียบ 3 วิธีด้วยกัน คือ

1. การนำตนเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (Personal Analogy) เช่น ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองว่าเป็นแม่น้ำลำคลอง แล้วบอกว่าคุณจะรู้สึกอย่างไรเมื่อมีคนทิ้งสิ่งสกปรกลงในแม่น้ำ นักเรียนจะบรรยายความรู้สึกออกมาโดยเอาความรู้สึกของตนไปใส่ในสิ่งสมมตินั้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

2. การเปรียบเทียบทางตรง (Direct Analogy) โดยให้ผู้เรียนรู้จักการเปรียบเทียบระหว่างของ 2 สิ่ง หรือมากกว่านั้น ที่มีลักษณะบางอย่างเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน อาจจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ พืช อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร เช่น โรงเรียนเหมือนกับสลัดผักในแง่ไหน การจรรจกรกับการไหลเวียนโลหิตเหมือนกันอย่างไร กล่าวคือ การจรรจกรมีการหมุนเวียนไม่นิ่งอยู่กับที่โดยมีถนนเป็นเหมือนเส้นเลือด และมีถนนซอยต่าง ๆ มากมาย เปรียบเสมือนเส้นเลือดฝอย การเปรียบเทียบแบบนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดใหม่ และอาจนำมาใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้

3. การเปรียบเทียบโดยใช้คำ 2 คำ ที่มีความหมายขัดแย้งหรือตรงกันข้ามกัน (Compressed Conflict) มาอธิบายลักษณะของคน สัตว์ พืช สิ่งต่าง ๆ เช่น ในภาษาไทย ตัวอย่างเช่น “ฉลาดในเรื่องโง่ ๆ” “สวยแต่รูปจูบไม่หอม” “คนดีที่โลกไม่ต้องการ” เป็นต้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545: 162-163) กล่าวว่า การลักษณะของการเปรียบเทียบให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา มีดังนี้

1. เปรียบเทียบตนเองกับสิ่งอื่น (personal analogy) หรือการเล่นบทบาทสมมติ (role-playing) เป็นการสมมติตนเองให้เป็นเหมือนสิ่งที่เปรียบเทียบ และบรรยายความรู้สึกเมื่อตนเองต้องเป็นสิ่งนั้น

2. เปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งโดยตรง (direct analogy) เป็นการมองสิ่งหนึ่งแล้วพยายามนำมาเปรียบเทียบเชื่อมโยงกับปัญหาที่ตนเองต้องการหาทางออกอยู่ พยายามหาลักษณะที่เหมือนกันบางประการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ต่อ การเปรียบเทียบลักษณะนี้มักจะเทียบลักษณะเด่นที่เหมือนกันระหว่างคำอุปมาและพื้นฐานของปัญหา

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการสอนตามรูปแบบชินเนคติกส์ สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบชินเนคติกส์มีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความคิดในมิติใหม่ที่สร้างสรรค์ ประกอบด้วย การเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบแบบบุคคล และการเปรียบเทียบแบบคู่ขัดแย้ง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาทักษะกระบวนการให้ผู้เรียนสามารถคิดเนื้อความในการแต่งร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้

2.3 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบชินเนคติกส์

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2537: 108-121) และสุคนธ์ สิ้นธุพานนท์ และคณะ (2545: 155-156) ได้กล่าวในทิศทางเดียวกันว่า การสอนแบบชินเนคติกส์มี 2 วิธีด้วยกัน คือ แบบที่ 1 ใช้เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ และแบบที่ 2 ใช้เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ยังไม่รู้จัก การเลือกวิธีนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการสอน

ชินเนคติกส์ แบบที่ 1 เพื่อสร้างผลงานแปลกใหม่ มีโครงสร้างและขั้นตอนในการสอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 บรรยายสถานการณ์ปัจจุบัน ขั้นนี้ครูให้นักเรียนบรรยายสถานการณ์หรือหัวข้อตามที่นักเรียนมองเห็น เช่น สภาพเขาหัวโล้น ไฟไหม้ป่า สิ่งสราสสัตว์แตกตื่น

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบทางตรง ขั้นนี้นักเรียนเปรียบเทียบทางตรงกับสิ่งอื่น ๆ แล้วเลือกอันที่ดีที่สุดมาอธิบายให้กว้างขวางขึ้น เช่น ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบ ไฟทำลายสรรพสิ่งต่าง ๆ แล้วสิ่งใดที่สามารถทำลายได้เหมือนไฟ เช่น น้ำ - น้ำป่าทำลายทุกอย่างที่ขวางหน้า ความโกรธ - ทำลายทุกอย่างที่ขวางหน้า

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบกับตนเอง ขั้นนี้นักเรียนเปรียบเทียบสิ่งที่เลือกในขั้นที่ 2 กับตนเอง เช่น ผู้เรียนอยากเป็นน้ำหรือไฟ

ขั้นที่ 4 การหาคำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน จากการบรรยายในขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 นักเรียนคิดหาคำคู่ที่มีความหมายค้านกันมาหลาย ๆ คู่ แล้วเลือกคู่ที่ดีที่สุด เช่น ร้อน-เย็น มีด-สว่าง สุข-เศร้า รัก-โกรธ

ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบทางตรง ขั้นนี้นักเรียนคิดหาการเปรียบเทียบทางตรงโดยใช้คำคู่ที่เลือกในขั้นที่ 4 เช่น ร้อนเหมือนไฟ เย็นเหมือนน้ำ โกรธเหมือนไฟป่า

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบปัญหาเริ่มแรกอีกครั้ง ขั้นนี้ครูให้นักเรียนหันกลับมาสำรวจปัญหาเริ่มแรก แล้วใช้การเปรียบเทียบขั้นสุดท้าย โดยใช้ประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้จากกระบวนการของซินเนคติกส์เข้าช่วย

ซินเนคติกส์ แบบที่ 2 เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ยังไม่รู้จัก วิธีสอนแบบนี้มีจุดประสงค์เพื่อทำความคุ้นเคยกับสิ่งที่แปลกใหม่ เป็นการเพิ่มพูนความเข้าใจและสำรวจลักษณะของหรือสถานการณ์ที่ใหม่และซับซ้อน ในขั้นนี้เราใช้การเปรียบเทียบช่วยในการวิเคราะห์ ไม่ใช่เพื่อเชื่อมโยงของที่มีความต่างกันดังเช่นในแบบที่ 1 ในแบบที่ 2 เราจะใช้สิ่งของหรือสถานการณ์ที่ใกล้เคียง เช่น บาน รด ร่างกายคน เปรียบเทียบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาแล้วให้วิเคราะห์ปัญหา โดยการศึกษาลักษณะสำคัญของสิ่งที่คุ้นเคยกับลักษณะของปัญหา (สิ่งที่ไม่คุ้นเคย) ขั้นตอนต่าง ๆ ของการสอนแบบนี้มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การให้ข้อมูล ครูให้ข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อใหม่ เช่น ให้ผู้เรียนสังเกตเครื่องปั้นดินเผา มีอะไรบ้าง เช่น หม้อ อ่าง กระถาง กระโถน

ขั้นที่ 2 ขั้นเปรียบเทียบทางตรง ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบทางตรงและบรรยายถึงเหตุผลการเปรียบเทียบนั้น เช่น ลองเปรียบเทียบกระโถนกับกระถางต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบกับตัวเอง ครูให้นักเรียนเปรียบเทียบหัวข้อใหม่กับตนเอง เช่น ถ้าผู้เรียนเป็นกระโถนที่ต้องรอบรับสิ่งสกปรก จะรู้สึกอย่างไร

ขั้นที่ 4 การบรรยายถึงความสัมพันธ์ในส่วนที่เป็นไปได้ นักเรียนอธิบายถึงการเปรียบเทียบในส่วนที่เหมือนกัน

ขั้นที่ 5 การบรรยายถึงความสัมพันธ์ในส่วนที่เป็นไปไม่ได้ นักเรียนอธิบายว่าการเปรียบเทียบใช้ไม่ได้ในส่วนใด

ขั้นที่ 6 การสำรวจ นักเรียนสำรวจหัวข้อใหม่ที่ต้องการศึกษาอีกครั้ง

ขั้นที่ 7 การเปรียบเทียบ นักเรียนเปรียบเทียบระหว่างหัวข้อใหม่กับสิ่งที่คิดขึ้นมาด้วยตนเอง และบรรยายถึงส่วนของ 2 สิ่งคล้ายกัน และเป็นส่วนที่การเปรียบเทียบใช้ไม่ได้หรือเป็นไปไม่ได้

สมพงษ์ สิงหะพล (2533: 9-11) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนตามรูปแบบการสอน
ซินเนคติกส์ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การบรรยายบทเรียน
- ขั้นตอนที่ 2 การสร้างอุปมาแบบตรง
- ขั้นตอนที่ 3 การสร้างอุปมาแบบบุคคล
- ขั้นตอนที่ 4 การคิดคู่คำขัดแย้ง
- ขั้นตอนที่ 5 การสร้างอุปมาแบบตรง
- ขั้นตอนที่ 6 ทำการทบทวนงาน

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 127) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของการสอนในรูปแบบ
Synectics ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ให้นักเรียนทำกิจกรรมเป็นครั้งที่ 1
 - 1.1 ครูให้นักเรียนทำงานเป็นครั้งที่ 1 โดยใช้ประสบการณ์เท่าที่เขามารู้
 - 1.2 นักเรียนทำงานนั้นเป็นครั้งที่ 1 (เขียนเรียงความ คำประพันธ์ คำโฆษณา)
- ขั้นที่ 2 เปรียบเทียบทางตรง (Direct Analogy)
 - 2.1 ครูแนะนำเป็นคู่ ๆ เพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่น่าจะเข้า
กันได้ เช่น บทกวีนิพนธ์กับรถยนต์
 - 2.2 นักเรียนเปรียบเทียบแล้วเขียนคำบนกระดาน/กระดาน
- ขั้นที่ 3 สมมติว่าตนเองเป็นอะไรอย่างหนึ่ง (Personal Analogy)

ครูให้นักเรียนเปรียบเทียบโดยให้สมมติตนเองให้เป็นอะไรอย่างหนึ่งแล้ว
พิจารณาว่า ตนเองจะมีความรู้สึกอย่างไร แล้วเขียนคำบนกระดาน/กระดาน
- ขั้นที่ 4 สร้างคำใหม่ที่เรียกว่า Compressed Conflict

นักเรียนพิจารณาคำที่ได้จากข้อ 2.2 และข้อ 3 แล้วนำมาผสมกันเป็นคำใหม่
หรือวลีใหม่ คำหรือวลีนั้น ๆ จะต้องมีความหมายขัดแย้งกัน แต่ไม่ใช่ความหมายตรงข้ามกัน อาจ
เพิ่มคำเชื่อมคำได้ ตัวอย่าง ไฟเย็น รักอันตราย เสรีภาพที่มีขอบเขต
- ขั้นที่ 5 เปรียบเทียบตรง เป็นครั้งที่ 2 (Direct Analogy)
 - 5.1 ครูให้นักเรียนเลือกคำ/วลีใหม่ ที่สร้างขึ้น (อาจทำโดยการลงคะแนนเป็น
เอกฉันท์)
 - 5.2 ครูให้นักเรียนเปรียบเทียบคำ/วลีใหม่ ว่าเหมือนกับอะไร เช่น เสรีภาพที่มี
ขอบเขตเหมือนกับการแต่งงาน

ขั้นที่ 6 ทำกิจกรรมเดิมเป็นครั้งที่ 2

6.1 ครูให้นักเรียนนำงานที่ทำในขั้นแรกมาทำใหม่เป็นครั้งที่ 2 โดยใช้คำที่เลือกในข้อ 5.1 จะได้คำก็ได้

6.2 เมื่อเสร็จแล้วนำงานทั้งสองมาเปรียบเทียบกัน

ทศนา แหมมณี (2556: 253) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบซินเนคติกส์ มีทั้งหมด 6 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียนบรรยาย เล่า ทำ แสดง วาดภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียนทำงานนั้น ๆ ตามปกติที่เคยทำเสร็จแล้วให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) ผู้สอนเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง เช่น ลูกบอลกับมะนาวเหมือนหรือต่างกันอย่างไร คำที่ผู้สอนเลือกมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลาย ๆ คำ และจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (personal analogy) ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และแสดงความรู้สึกออกมา เช่น ถ้าเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นเครื่องซักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง (compressed conflict) ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชสีน้ำผึ้ง เชือดนม ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์ สามารถสรุปได้ว่า การสอนแบบซินเนคติกส์มี 2 วิธี คือวิธีที่ใช้เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ มีขั้นตอนการสอน 6 ขั้นตอน กับวิธีที่ใช้เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ยังไม่รู้จักร มีขั้นตอนการสอน 7 ขั้นตอน สำหรับงานวิจัยนี้เลือกใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามวิธีที่ใช้เพื่อสร้างผลงานที่

แปลกใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการแต่งร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ การบรรยายบทเรียน การสร้างอุปมาแบบตรง การสร้างอุปมาแบบบุคคล การคิดคู่คำขัดแย้ง การอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

2.4 การนำรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ไปใช้

สมพงษ์ สิงหะพล (2533: 11-12) กล่าวถึงบทบาทของครูและนักเรียนว่า ตามรูปแบบการสอนนี้ครูจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้ริเริ่มและคอยดำเนินการเรียนการสอนตามบทเรียน และขั้นตอนที่จัดเตรียมไว้ มีบทบาทคอยกระตุ้นความคิดของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา ครูไม่มีบทบาทจะไปคอยชี้นำความคิดของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง แต่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดของตัวเองออกมาให้มากที่สุด ผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน คือมีอิสระในการคิด แสดงความคิดอภิปราย ถกเถียงกับตามกับบทเรียน ยิ่งผู้เรียนแสดงความคิดมากเท่าไร การมองเห็นสิ่งใหม่ ๆ ก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น

รูปแบบการสอนแบบชินเนคติกส์ใช้ได้ดีกับบทเรียนที่ต้องการให้ผู้เรียนคิด พัฒนา สร้าง หรือมองบทเรียนไปในแนวทางใหม่ เนื่องจากนำเอาการเปรียบเทียบที่แตกต่างกันมาให้ผู้เรียนได้คิด พิจารณาและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ลักษณะการเรียนรู้ก็เป็นไปอย่างสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย บรรยายภาคการเรียนรู้เต็มไปด้วยความพึงพอใจของทั้งผู้สอนและผู้เรียน นอกจากนี้จะช่วยฝึกฝนการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ดีแล้ว สิ่งที่จะได้ติดตามมาอีกก็คือความสัมพันธ์ในกลุ่มซึ่งเป็นจุดที่การศึกษาไทยปัจจุบันค่อนข้างให้ความสำคัญมาก

เนื้อหาวิชาที่สามารถนำเอารูปแบบการสอนแบบชินเนคติกส์ไปใช้ได้ค่อนข้างสะดวก เหมาะสม และประสบผลสำเร็จได้ดี ก็คือ เนื้อหา วิชา หัวข้อ หรือบทเรียนใด ๆ ก็ได้ที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ออกมาที่แตกต่างไปจากสภาพที่เป็นอยู่ ตัวอย่างเนื้อหาดังกล่าว เช่น การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ปัญหาสังคม การคิดออกแบบสิ่งของ การเปิดทัศนคติต่อแนวคิดบางอย่าง เป็นต้น

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2545: 157) กล่าวว่า การสอนแบบชินเนคติกส์สามารถนำไปใช้สอนในบทเรียนที่ต้องการให้ผู้เรียนได้คิด พัฒนา หรือมองบทเรียนไปในแนวทางใหม่ รู้จักการคิดเปรียบเทียบ สามารถนำไปใช้ได้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ข้อดีของการสอนแบบชินเนคติกส์ คือ เป็นกิจกรรมที่มีจุดเด่นในด้านการเปรียบเทียบระหว่างบทเรียนกับสิ่งอื่น ๆ ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นบทเรียนในแง่มุมที่แตกต่างไปจากเดิม ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ในมิติใหม่ที่น่าสนใจ มีการฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักคิดหลากหลายรูปแบบ เกิดความคิดสร้างสรรค์ บรรยายภาคการเรียนรู้

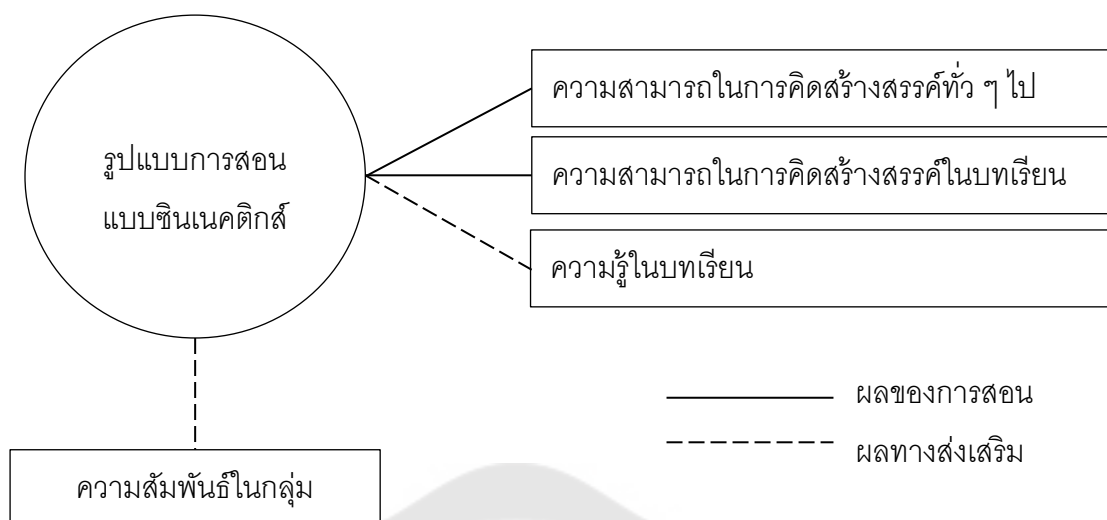
สนุกสนานไม่น่าเบื่อ เกิดความพึงพอใจทั้งผู้สอนและผู้เรียน อีกทั้งสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มให้เกิดขึ้น ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันระดมความคิดเพื่อให้เกิดแนวคิดแปลกใหม่อยู่ตลอดเวลา ส่วนข้อจำกัดของการสอนแบบซินเนคติกส์ คือ เนื้อหาวิชาที่นำเอารูปแบบดังกล่าวไปใช้ได้ดีคือ เนื้อหาวิชา หัวข้อ หรือบทเรียนที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างออกไปจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่ และผู้สอนต้องเตรียมการสอนล่วงหน้าเป็นอย่างดี อีกทั้งสามารถให้ตัวอย่าง แนะนำผู้เรียนได้ กรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถระดมความคิดออกมาได้ ซึ่งบางครั้งจะทำให้บรรยากาศในการเรียนหยุดชะงัก

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 127-128) ได้กล่าวถึง การเตรียมการสอนในรูปแบบ Synectics ไว้ดังนี้

1. เตรียมเรื่องที่จะสอน โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ Synectics (วิชาภาษาไทย การโฆษณา ศิลปศึกษา ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น)
2. เตรียมสิ่งสองสิ่งที่จะให้นักเรียนเปรียบเทียบ โดยเขียนไว้เป็นคู่ ๆ ประมาณ 5 คู่
3. เตรียมสิ่งที่จะสมมติให้นักเรียนเป็น ประมาณ 4-5 สิ่ง
4. เตรียมตัวอย่างคำ/วลีใหม่ (Compressed Conflict)

ผลของการสอนตามรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ ผลทางตรง คือ ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และผู้เรียนมีความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ มากขึ้น ส่วนผลทางอ้อม คือ เมื่อใช้รูปแบบการสอนนี้หลาย ๆ ครั้ง ผู้เรียนสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่าง ๆ ทำให้รู้สึกพอใจ อยากเรียนรู้มากขึ้น และเมื่อผู้เรียนทำงานร่วมกันเขาจะรู้สึกมีความสนิทสนมกัน ทำให้งานกลุ่มประสบผลสำเร็จมากขึ้น

ทิตนา เขมมณี (2556: 252-253) กล่าวว่า รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ได้มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดใหม่ที่แตกต่างจากเดิม รวมทั้งสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ซึ่งรูปแบบซินเนคติกส์ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ ๆ และสามารถนำความคิดใหม่ ๆ นั้นไปใช้ในงานของตน ทำให้งานมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ นอกจากนั้นผู้เรียนอาจเกิดความตระหนักในคุณค่าของการคิด และความคิดของผู้อื่นอีกด้วย



ภาพประกอบ 3 ผลของการสอน ของรูปแบบซินเนคติกส์

ที่มา: สมพงษ์ สิงหะพล (2533). รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์: ศึกษาศาสตร์. 12

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการนำรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ไปใช้ สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการสอนซินเนคติกส์สามารถนำไปใช้ได้กับบทเรียนที่ต้องการมุ่งให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด พัฒนา หรือสร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีประโยชน์ในแง่ของการทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดแปลกใหม่และน่าสนใจ อีกทั้งยังได้ความรู้ในบทเรียนและสร้างสัมพันธ์ภายในกลุ่มผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน

3. ความรู้เกี่ยวกับร้อยกรอง

3.1 ความหมายของร้อยกรอง

พระยานุমানราชธน (2515: 6) กล่าวว่า ร้อยกรองคือถ้อยคำที่นำมาประกอบกัน มีขนาดมาตรา เสียงสูงต่ำ หนักเบา และสั้นยาว ตามแบบรูป (Pattern) ที่กำหนดไว้ แบบรูปที่กล่าวนี้มีมากด้วยกัน คำว่า ขนาดมาตรา ได้แก่ ถ้อยคำที่เป็นบทหนึ่ง ๆ โดยกำหนดเป็นมาตราวัดขึ้นไว้เป็นหน่วยหนึ่ง ๆ ถ้าต้องการจะแต่งต่อก็ซ้ำรูปนั้นเรื่อยไปทุกบท คำมาตราวัดที่กล่าวนี้ในภาษาอังกฤษ เรียกว่า Metre ในภาษาบาลีสันสกฤต เรียกว่า ฉันท์ บทประพันธ์ร้อยกรองบทหนึ่ง ๆ ในภาษาอังกฤษเรียกว่า Stanza บาลีเรียกว่า คาถา สันสกฤต เรียกว่า โศลก

สิทธิ พิณภูวดล และประทีป วาทิกทินกร (2516: 30) กล่าวว่า ร้อยกรองเป็นคำที่
 ด้านกวีพัฒนกรรมทางวรรณกรรม ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2485 ให้เรียกวรรณกรรมประเภทที่มีลักษณะ
 บังคับในการแต่งหรือมีการกำหนดคณะ และได้ใช้กันอย่างแพร่หลายควบคู่กันกับคำว่า “ร้อยแก้ว”
 ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา แต่เดิมบทประพันธ์ประเภทนี้เรียกกันเป็นหลายอย่าง เช่น กลอน ใช้เรียก
 ลิลิตพระลอ กาพย์ ใช้เรียกกาพย์มหาชาติ ฉันท์ ใช้เรียกกลิลิตยวนพ่าย กานท์ ใช้เรียกกลิลิตยวนพ่าย
 และทวาทศมาส และต่อมาก็มีชื่อเรียกกันไปอีกหลายอย่าง เช่น กาพย์กลอน กวีนิพนธ์ จินตกวี
 นิพนธ์ กวีวัจน์ และคำประพันธ์

กำชัย ทองหล่อ (2519: 537) กล่าวว่า คำประพันธ์คือถ้อยคำที่ได้ร้อยกรองหรือเรียบ
 เรียงขึ้น โดยมีข้อบังคับ จำกัดคำและวรรคตอนให้รับสัมผัสกันไพเราะ ตามกฎเกณฑ์ที่ได้วางไว้ใน
 ชั้นทลักษณ์

ประภาศรี สีหอำไพ (2531: 46) กล่าวว่า ร้อยกรองคือคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่
 โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต ใช้เรียกวรรณกรรมประเภทที่มีลักษณะบังคับในการแต่งหรือมี
 การกำหนดคณะ โบราณเรียกว่า “คำกานท์” หรือกวีนิพนธ์ที่กวีใช้จินตนาการสร้างสรรค์ขึ้นมา
 ตามลักษณะคำประพันธ์ที่บัญญัติไว้ในคำประพันธ์แต่ละชนิด ผู้อ่านร้อยกรอง ซึ่งเป็นผลงานของจิ
 นตกวีจะมีความเพลิดเพลิน สบายใจในท่วงทำนอง คำประพันธ์ ได้รับรสของโวหารที่แปลก
 ตลอดจนได้ทราบความคิดและอารมณ์สะท้อนใจต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์ร้อยร่ายกลั่นกรองออกมา
 อย่างประณีตวิจิตรบรรจงและไพเราะด้วยการส่งสัมผัสตามจังหวะวรรคตอนที่กำหนดบังคับใน
 ลักษณะคำประพันธ์นั้น

ยุทธ โตดิเทพย์ และสุธีร์ พุ่มกุมาร (2537: 16) กล่าวว่า ร้อยกรองคือการเขียนที่มี
 การบังคับจำนวนคำ แยกเป็นตอน เสียงก็บังคับให้ใช้ได้ตามที่กำหนด จะต้องสัมผัสคำติดต่อกัน
 ไปตลอดจนจบความ รูปวรรณยุกต์และสระต้องวางให้ถูกที่ เช่นนี้เรียกว่าเขียนร้อยกรอง

วราภรณ์ บำรุงกุล (2542: 17-18) กล่าวว่า คำว่าร้อยกรองนี้ เรียกกันหลายชื่อ เช่น
 กวีนิพนธ์ กาพย์กลอน กาพย์ กลอน ฉันท์ คำกานท์ คำประพันธ์ คำประดับ และกวีวัจนะ ซึ่งคำ
 ต่าง ๆ นี้ ในสมัยก่อน มีความหมายกว้างหมายรวมถึง คำประพันธ์ทุกชนิด ต่อมาภายหลัง
 ความหมายของคำเปลี่ยนไปโดยบางคำก็หมายถึงคำประพันธ์ชนิดหนึ่ง ๆ ที่มีแบบแผนบังคับต่าง
 จากชนิดอื่น

วิฒนะ บุญจับ (2544: 1) กล่าวว่า ร้อยกรอง จะมีความหมายอยู่ 2 นัย นัยหนึ่งจะ
 หมายถึงการแต่งหนังสือดีให้มีความไพเราะ และอีกนัยหนึ่งนั้นจะมีความหมายเป็นที่คุ้นเคยของ
 คนทั่วไป คือหมายถึงถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งชั้นทลักษณ์

มะเนาะ ยูเด็น และวันเนาว์ ยูเด็น (2548: 3) กล่าวว่า ร้อยกรองคือคำประพันธ์ หรือ ถ้อยคำที่ได้เรียบเรียงขึ้นโดยมีข้อบังคับ จำกัดคำ วรรคตอน และมีสัมผัสตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้ แต่ละประเภท เมื่อเราอ่านบทร้อยกรองเราจะเห็นลักษณะเด่นที่แตกต่างไปจากบทร้อยแก้วตรงที่มี เสียงคล้องจองกันฟังรื่นหู

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความหมายของร้อยกรอง สามารถสรุปได้ว่า ร้อยกรองคืองานเขียนหรืองานประพันธ์ที่มีการนำคำมาร้อยเรียงกัน โดยมีลักษณะบังคับหรือที่เรียกว่า ชั้นทลักษณ์ เช่น การบังคับสัมผัส การบังคับจำนวนคำหรือจำนวนบท เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวจึงทำให้ร้อยกรองนั้นมีท่วงทำนองและความไพเราะ ตลอดจนมีการสอดแทรกเนื้อหา โวหาร และการกลั่นกรองถ้อยคำอย่างประณีตและมีศิลปะ

3.2 ประเภทของร้อยกรอง

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2519: 218) บารณี ถาวร (2541: 29-30) และมะเนาะ ยูเด็น และวันเนาว์ ยูเด็น (2548: 2) ได้กล่าวในแนวทางเดียวกันของการแบ่งประเภทของร้อยกรองไทย ว่าสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 5 ประเภท คือ ร่าย โคลง กาพย์ ฉันท์ และกลอน โดยแต่ละประเภทอาจแบ่งเป็นชนิดย่อย ๆ ต่างกันออกไปอีก ซึ่งสิทธา พินิจภูวดล และประทีป วาतिकินกร (2516: 43) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า นอกจากคำประพันธ์ทั้ง 5 ประเภทแล้ว ยังมีชนิดที่นำร้อยกรอง บางประเภทมาแต่งรวมกัน เช่น ร่ายแต่งรวมกับโคลงเรียกว่าลิลิต โคลงแต่งรวมกับกาพย์เรียกว่า กาพย์ห่อโคลง และกาพย์แต่งรวมกับฉันท์เรียกว่าคำฉันท์ เป็นต้น และวราภรณ์ บำรุงกุล (2542: 33-34) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า เมื่อใดที่ร้อยกรองประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นที่นิยม ก็มักจะมีการแต่ง “กลบท” ของร้อยกรองประเภทนั้น ๆ ขึ้น อีกทั้งในสมัยปัจจุบัน พบว่า มีกวีหรือผู้แต่งที่พยายาม สร้างร้อยกรองรูปแบบใหม่ขึ้นโดยอาจมีเค้าเงื่อนของร้อยกรองเดิมทั้งห้า อาจนำรูปแบบของทาง ตะวันตกมาใช้และดัดแปลงออกไป ซึ่งทำให้เกิดงานเขียนที่เรียกว่ากลอนเปล่า หรือกลอนเปลือย ขึ้น และนอกจากนี้ยังมีบางท่านได้คิดร้อยกรองรูปแบบใหม่ขึ้นมาด้วย ดังนั้น จึงอาจสรุปประเภท ของร้อยกรองออกเป็น 7 ชนิด ได้แก่ ร่าย โคลง กาพย์ ฉันท์ กลอน กลบท และร้อยกรองไทย รูปแบบใหม่

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2539: 351-352) ได้กล่าวถึงร้อยกรองว่ามีหลายประเภท สรุปได้ดังนี้

1. ร่าย เป็นร้อยกรองโบราณของไทย
2. โคลง เป็นร้อยกรองโบราณเช่นกัน แต่ก็มีเฉพาะแต่ในวรรณคดีสูง ๆ เพราะ

แต่งยาก

3. กาพย์ เป็นร้อยกรองที่ไทยปรับปรุงขึ้นภายหลัง โดยอาศัยแบบแผนทางบาลีสันสกฤตปนไทย

4. ฉันท์ เป็นร้อยกรองที่ไทยปรับปรุงขึ้นต่อจากกาพย์ลงมา โดยใช้ตำราบาลีชื่อว่า “วุตโตทัย”

5. กลอน เป็นร้อยกรองที่ไทยปรับปรุงหลังสุด และโดยมากใช้เป็นคำร้องต่าง ๆ เช่น เสภา บทละคร เป็นต้น

6. เพลงต่าง ๆ ร้อยกรองพวกนี้ไม่ค่อยมีในหนังสือวรรณคดีแต่ใช้ร้องกันทั่วไป และมีข้อบังคับต่างกับร้อยกรองข้างต้น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประเภทของร้อยกรอง สามารถสรุปประเภทของร้อยกรองได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ ร่าย โคลง กาพย์ กลอน ฉันท์ ร้อยกรองรูปแบบผสมผสาน และเพลงต่าง ๆ สำหรับงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาคำประพันธ์ประเภทกาพย์และกลอน เนื่องจากเป็นคำประพันธ์พื้นฐานที่มีมาแต่เดิม แต่งง่าย เป็นที่นิยมของคนทั่วไป และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ของรายวิชาที่กำหนดไว้ในงานวิจัยนี้

3.3 ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2519: 227) และประทีป วาทิกทินกร (2554: 45-48) ได้กล่าวในแนวทางเดียวกันของลักษณะบังคับของร้อยกรองว่ามีทั้งหมด 9 ประการ ได้แก่ คณะ สัมผัส คำครุหลุ คำเอกคำโท คำเป็นคำตาย เสียงวรรณยุกต์ คำหรือพยางค์ คำนำ และคำสร้อย ซึ่งวราภรณ์ บำรุงกุล (2542: 20-25) ได้นำลักษณะบังคับร้อยกรองทั้ง 9 ประการมาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ลักษณะบังคับของร้อยกรองที่พบในร้อยกรองทุกประเภท และลักษณะบังคับของร้อยกรองที่พบในร้อยกรองบางประเภท โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ลักษณะบังคับของร้อยกรองที่พบในร้อยกรองทุกประเภท มี 3 ลักษณะ คือ

1.1 ลักษณะบังคับคณะ ซึ่งในร้อยกรองแต่ละประเภท แต่ละชนิด จะกำหนดลักษณะบังคับคณะไว้ต่างกัน เช่น กำหนดไว้เป็นบท บาท วรรค และคำ หรือบท คำกลอน วรรค และคำ แต่เดิมคำว่าคณะหมายถึง การกำหนดคำครุหลุเป็นชุด ๆ (1 ชุด มี 3 พยางค์)

1.2 ลักษณะบังคับคำหรือพยางค์ ร้อยกรองแต่ละประเภทจะกำหนดจำนวนคำใน 1 บท 1 บาท หรือ 1 วรรค ต่างกันออกไป โดยร้อยกรองประเภทร่าย โคลง กาพย์ และกลอน ไม่เคร่งครัดการนับจำนวนคำ จึงกำหนดคำในแต่ละวรรคจาก “คำ” หรือ “พยางค์” ก็ได้ แต่ร้อยกรองประเภทฉันท์ เคร่งครัดการนับจำนวนคำ จึงกำหนดคำในแต่ละวรรคจาก “พยางค์”

1.3 ลักษณะบังคับสัมผัส สัมผัสคือการกำหนดคำให้มีเสียงคล้องจองกัน อาจเป็นเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะก็ได้ ดังนั้นจึงมีชื่อเรียกว่า “สัมผัสสระ” และ “สัมผัสพยัญชนะ หรือสัมผัสอักษร” โดยสัมผัสสระนั้นคือการกำหนดให้คำที่มาคล้องจองกันหรือรับส่งสัมผัสกัน มีเสียงสระและตัวสะกดเดียวกัน ส่วนสัมผัสพยัญชนะหรือสัมผัสอักษรคือการกำหนดให้คำที่มาคล้องจองกันหรือรับส่งสัมผัสกันนั้นมีพยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน การส่งสัมผัสเมื่อปรากฏในร้อยกรองก็จะเป็นส่วนหนึ่งของสัมผัสนอกและสัมผัสใน โดยสัมผัสนอกนั้นเป็นการสัมผัสบังคับของฉันทลักษณ์ ซึ่งกำหนดให้คำที่อยู่ต่างวรรคหรือต่างบทคล้องจองหรือรับส่งสัมผัสกันและต้องเป็นสัมผัสสระเท่านั้น ส่วนสัมผัสในเป็นสัมผัสที่มีขึ้นเพื่อสร้างความไพเราะ อาจเป็นได้ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ โดยกำหนดให้คำภายในวรรคเดียวกันส่งสัมผัสกัน

2. ลักษณะบังคับของร้อยกรองที่พบในร้อยกรองบางประเภท มี 6 ลักษณะ คือ

2.1 ลักษณะบังคับคำเอกคำโท เป็นคำที่บังคับใช้ในการแต่งโคลงและร่าย คำเอกได้แก่คำหรือพยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์เอก และคำตายทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ใด ๆ ก็ตาม นับว่าเป็นคำเอกทั้งสิ้น ส่วนคำโทได้แก่คำหรือพยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์โท ในการแต่งโคลงและร่ายถือรูปวรรณยุกต์เป็นข้อบังคับสำคัญถึงกับยอมให้แปลงคำที่ใช้วรรณยุกต์เอกโทสลับกันได้

2.2 ลักษณะบังคับคำเป็นคำตาย เป็นคำที่ใช้ในการแต่งโคลง ร่าย และร้อยกรองที่เป็นกลบท

2.3 ลักษณะบังคับครุหลุ เป็นคำที่บังคับใช้ในการแต่งฉันท ส่วนร้อยกรองประเภทอื่น ๆ ไม่บังคับ

2.4 ลักษณะบังคับคำสร้อย เป็นคำที่ใช้ลงท้ายวรรค ท้ายบาท หรือท้ายบท เพื่อความไพเราะหรือเพื่อให้ครบจำนวนคำตามลักษณะบังคับ บางแห่งก็ใช้เป็นคำถามหรือใช้ย้ำความ คำสร้อยนี้มักจะใช้เฉพาะโคลงกับร่าย และมักจะเป็นคำเป็น เช่น พ่อ แม่ พี่ เทอญ นา แล ฮา แฮ ฯลฯ

2.5 ลักษณะบังคับคำนำ เป็นคำที่ใช้ขึ้นต้นสำหรับร้อยกรองบางประเภท เช่น กลอนสักวา ใช้คำว่า “สักวา” ขึ้นต้น กลอนดอกร้อยใช้คำซ้ำโดยคำว่า “เอ๋ย” สลับ เช่น “รามเอ๋ย รามคำแหง” “คนเอ๋ยคนดี” ฯลฯ กลอนบทละครใช้วลี “มาจะกล่าวบทไป” “เมื่อนั้น” “บัดนั้น” “ครานั้น” ฯลฯ เป็นต้น

2.6 ลักษณะบังคับเสียงวรรณยุกต์ เป็นข้อกำหนดที่บังคับใช้ในการแต่งกลอน โดยถือเรื่องเสียงวรรณยุกต์เป็นสำคัญ เสียงวรรณยุกต์ท้ายวรรคของกลอน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการแต่งกลอน หากแต่งผิดไปจากที่แบบแผนว่าไว้ ก็ถือว่าแต่งกลอนผิดรูปแบบด้วย

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับลักษณะบังคับของร้อยกรอง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะบังคับที่ปรากฏในร้อยกรองทุกประเภท ได้แก่ คณะ คำหรือพยางค์ และสัมผัส กับลักษณะบังคับที่ปรากฏในร้อยกรองบางประเภท ได้แก่ คำเอกคำโท คำเป็นคำตาย ครุ ลหุ คำสร้อย คำนำ และเสียงวรรณยุกต์ สำหรับงานวิจัยนี้มุ่งพัฒนาทักษะการประพันธ์ร้อยกรอง ประเภท กาพย์และกลอน ดังนั้นลักษณะบังคับร้อยกรองที่เกี่ยวข้องได้แก่ คณะ คำหรือพยางค์ สัมผัส ซึ่งเป็นลักษณะบังคับของกาพย์และกลอน และเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งเป็นลักษณะบังคับของกลอน

3.4 ร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11

พระยาศรีสุนทรโวหาร (2514: 181) กำชัย ทองหล่อ (2519: 607) สิทธา พินิจภูวดล และคณะ (2515: 378) สิทธา พินิจภูวดล และประทีป วาทิกทินกร (2516: 67) และปราณี สุรสิทธิ์ (2549: 344) ได้ให้ความหมายของกาพย์ไว้ในแนวทางเดียวกันว่า หมายถึงคำประพันธ์ชนิดหนึ่งที่มีการกำหนดคณะ พยางค์ และสัมผัส มีลักษณะคล้ายกับฉันท์แต่มีได้กำหนดครุหลุ ดังนั้นกวีโบราณจึงนิยมแต่งฉันท์ปนกับกาพย์ ซึ่งเรียกว่าคำฉันท์ ส่วนวราภรณ์ บำรุงกุล (2542: 82) และมะเนาะ ยูเด็น และวันเนาว์ ยูเด็น (2548: 30) ยังได้ให้ความหมายของกาพย์เพิ่มเติมไว้ว่า แต่เดิมกาพย์นั้นมีความหมายกว้าง หมายถึงคำประพันธ์ทุกชนิด คำว่า กาพย์ จะใช้เรียกคำประพันธ์ทุกชนิดที่เป็นร้อยกรองหรือที่เขียนตามฉันทลักษณ์ และแม้แต่ร้อยแก้วที่มีลักษณะคล้ายร้อยกรอง เช่น ร่ายยาว ก็ยังเรียกว่ากาพย์ได้ เช่น กาพย์มหาชาติ แต่ปัจจุบันเป็นความหมายแคบ

สิทธา พินิจภูวดล และคณะ (2515: 378) และวราภรณ์ บำรุงกุล (2542: 87) กล่าวว่า กวีไทยนิยมแต่งแบ่งกาพย์ออกเป็น 3 ประเภท คือ กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และกาพย์สุรางคนางค์ (28,32,36) สำหรับกาพย์ห่อโคลง กาพย์เห่เรือ และกาพย์ขับไม้ ซึ่งแต่งกาพย์คละกับโคลงนั้นถือว่าเป็นประเภทของวรรณคดี ส่วนมะเนาะ ยูเด็น และวันเนาว์ ยูเด็น (2548: 65-94) ได้แบ่งกาพย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ กาพย์ที่เป็นสามัญ ได้แก่ กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง และกาพย์สุรางคนางค์ และอีกประเภทคือกาพย์ที่ใช้ในลักษณะพิเศษ ได้แก่ กาพย์ที่เขียนรวมกับโคลงสี่สุภาพแล้วกำหนดชื่อขึ้นใหม่ เช่น กาพย์ห่อโคลง กาพย์เห่ กาพย์ขับไม้ และกาพย์พิเศษ เช่น กาพย์เห่กล่อมพระบรรทม และกาพย์สุรางคนางค์ที่บังคับครุหลุ (กากคติ)

กาพย์ยานี 11 มีชื่อเรียกได้หลายอย่าง เช่น กาพย์ยานี กาพย์ยานีลำนานา หรือกาพย์ 11 และกาพย์ยานี 11 กาพย์ยานีมีลักษณะคล้ายอินทริเขียรฉันท์ แตกต่างกันเพียงกาพย์ยานีไม่บังคับครุหลุ (มะเนาะ ยูเด็น และวันเนาว์ ยูเด็น, 2548: 66) ซึ่งยาวลักษณ์ ชาติสุขศิริเดช และบุญ

ลักษณะเยี่ยมสำอางค์ (2553: 59-60) และประทีป วาทิกทินกร (2554: 135-136) ได้กล่าวถึงลักษณะบังคับของภาพยานี 11 ไว้ดังนี้

1. คณะ ภาพยานีบทหนึ่งประกอบด้วย 2 บาท คือบาทเอก และบาทโท บาทหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 วรรค วรรคแรกมี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ ดังนี้

บาทเอก

วรรคที่ 1

○○○○○

วรรคที่ 2

○○○○○○○

บาทโท

วรรคที่ 3

○○○○○

วรรคที่ 4

○○○○○○○

ภาพประกอบ 4 แผนบังคับคณะภาพยานี 11

2. สัมผัส

2.1 สัมผัสนอก บังคับไว้ดังนี้

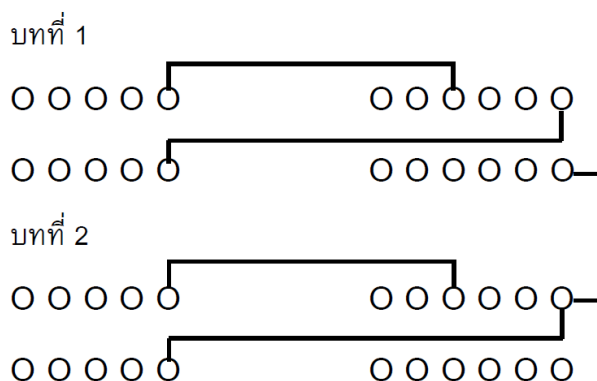
2.1.1 คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ซึ่งอยู่ในบาทเอก ส่งสัมผัสมายังคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 ซึ่งอยู่ในบาทโท

2.1.2 ถ้าแต่งมากกว่า 1 บท ต้องให้คำสุดท้ายของบทสัมผัสกับคำสุดท้ายในวรรคที่ 2 ของบทต่อไป

2.1.3 คำสุดท้ายของวรรคแรก ส่งสัมผัสมายังคำที่ 3 ของวรรคที่ 2 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 ส่งสัมผัสมายังคำที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 ในวรรคที่ 4 สัมผัสข้อนี้แต่เดิมไม่บังคับ เพิ่งจะมานิยมให้สัมผัสกันในภายหลัง

2.2 สัมผัสใน ภาพยานีให้มีสัมผัสในเช่นเดียวกับกลอน สัมผัสในที่นี้เป็นสัมผัสสระยังใช้กันมาก แม้จะไม่มากเท่ากลอนก็ตาม ส่วนสัมผัสอักษรใช้น้อยกว่าสัมผัสสระ แต่ก็นับว่าเป็นสัมผัสในที่สำคัญมาก

การแบ่งคำภายในวรรคเพื่อให้เกิดสัมผัสในที่เช่นเดียวกับกลอน ตามปกติภาพยานีแต่ละวรรคจะแบ่งเป็น 2 ห้วงวรรคซึ่งมี 5 คำ จะแบ่งออกเป็นห้วงแรก 2 คำ ห้วงหลัง 3 คำ และวรรคซึ่งมี 6 คำ แบ่งออกเป็นห้วงละ 3 คำ



ภาพประกอบ 5 แผนบังคับสัมผัสภัพยานี 11

ตัวอย่าง

สุวรรณหงส์ทรงพุ่มห้อย	งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์	ดิลลาคเลื่อนเตือนตาชม
เรือชัยไวก้องว้าง	รวดเร็วจริงยิ่งอย่างลม
เสียงเล่าไรระดม	ห่มท่ายืนเดินคู่กัน
	เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร

3.5 ร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ

สิทธา พิณีภูวดล และคณะ (2515: 378-379) ธนิต อยู่โพธิ์ (2517: 26) และวราภรณ์ บำรุงกุล (2542: 153) ได้กล่าวถึงความหมายของกลอนในทิศทางเดียวกันว่า ในสมัยก่อนคำว่ากลอน มีความหมายกว้าง คือหมายถึงคำประพันธ์ทุกชนิด ชนิด ดังได้กล่าวไว้ในลิลิตพระลอว่า “จักกล่าวกลอนพระลอ เลิศผู้” และว่า “เกลากกลอนกล่าวกลการ กลกล่อม ใจนา” แม้ลิลิตเองเราก็ยังมีคำเรียก เป็นกลอนชนิดหนึ่งว่า “กลอนลิลิต” แต่ในระบะปัจจุบัน ความหมายของคำนี้แคบลง หมายถึงแต่คำประพันธ์ประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนกำชัย ทองหล่อ (2519: 570) ได้ให้ความหมายของกลอนในลักษณะของคำประพันธ์ชนิดหนึ่งว่า กลอนหมายถึงลักษณะคำประพันธ์ที่เรียบเรียงเข้าเป็นคณะ มีสัมผัสกันตามบัญญัติเป็นชนิด ๆ แต่ไม่มีบังคับ เอก โทและครุ ลหุ สอดคล้องกับ ปราณี สุรสิทธิ์ (2549: 345) ที่ได้กล่าวไว้ว่า กลอนเป็นร้อยกรองที่มีบังคับคณะและสัมผัส ความไพเราะของกลอนอยู่ที่สัมผัสนอก สัมผัสใน ซึ่งมีทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษร รวมทั้งเสียงของคำลงท้ายวรรค แต่ละวรรคในบทกลอน เนื่องจากการแต่งกลอนนิยมเล่นสัมผัสในที่แพรว

พรวร ทำให้กลอนมีลักษณะพริ้ว สื่ออารมณ์ได้หลากหลาย เช่น รันทด หดหู่ ซื่นมื่น แค้น เจ็บปวด เป็นต้น และการแต่งกลอนไม่ยากนักจึงเป็นร้อยกรองที่นิยมมากที่สุด

เยาวลักษณ์ ชาติสุขศิริเดช และบุญลักษณ์ เอี่ยมสำอางค์ (2553: 40-43) และ ประทีป วาทิกทินกร (2554: 135-136) ได้กล่าวถึงลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ ไว้ดังนี้

1. คณะ กลอนสุภาพบทหนึ่งประกอบด้วย 2 คำกลอน หรือ 4 วรรค (1 คำกลอน มี 2 วรรค) แต่ละวรรคประกอบด้วยคำ 7-9 คำ แต่ส่วนมากมักจะนิยม 8 คำ ดังนี้

คำกลอนที่ 1 หรือบาทเอก

วรรคที่ 1 (วรรคสดับ)

วรรคที่ 2 (วรรครับ)

○○○○○ ○○○ ○○○○○ ○○○

บาทโท

วรรคที่ 3 (วรรครอง)

วรรคที่ 4 (วรรคส่ง)

○○○○○ ○○○ ○○○○○ ○○○

ภาพประกอบ 6 แผนบังคับคณะกลอนสุภาพ

การแต่งกลอนสุภาพเรื่องหนึ่งหรือจำนวนกลอนหนึ่ง จะให้มีความยาวกี่ปทก็ได้ แต่จะต้องแต่งให้ครบบทคือต้องจบลงที่วรรคที่ 4 เท่านั้น ในปัจจุบันกลอนเรื่องหนึ่งมักจะมี ความยาวประมาณ 5-6 บท

2. สัมผัส

2.1 สัมผัสนอกหรือสัมผัสบังคับ ซึ่งจะต้องเป็นสัมผัสสระนั้น บังคับไว้ดังนี้ คือ

2.1.1 คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 ต้องสัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 2 ถ้าหาก ไม่สามารถสัมผัสกับคำนี้ได้ ก็อนุโลมให้สัมผัสกับคำที่ 5 (ในกรณีที่กลอนวรรคที่ 2 มี 8 คำ) หรือคำ ที่ 6 (ในกรณีที่กลอนวรรคที่ 2 มี 9 คำ) นอกเหนือจากนี้แล้วไม่นิยมให้สัมผัสกับคำอื่น

2.1.2 คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ต้องสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 และ คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 ต้องสัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 4 แต่ถ้าหากไม่สามารถสัมผัสกับคำที่ 3 ได้ก็อนุโลมให้สัมผัสกับคำที่ 5 หรือที่ 6 เช่นเดียวกับสัมผัสบังคับของวรรคที่ 1 กับวรรคที่ 2

2.1.3 คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 (คำสุดท้ายของบท) ต้องสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ของกลอนบทต่อไป เรียกว่า สัมผัสระหว่างบท

2.2 สัมผัสใน หรือสัมผัสที่ไม่บังคับ แต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกลอนสุภาพ เพราะถ้าขาดสัมผัสในเสียแล้ว กลอนก็จะเป็นความไพเราะ ซึ่งจะถือว่าเป็นกลอนที่ดีไม่ได้ ดังนั้น การใช้สัมผัสในจึงเป็นเรื่องที่ผู้แต่งกลอนพึงทราบ

3. เสียงวรรณยุกต์ เสียงวรรณยุกต์ที่บังคับในกลอนนั้น ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ของคำสุดท้ายในวรรคหนึ่ง ๆ ซึ่งแต่ละวรรคอาจจะใช้เหมือนกันหรือต่างกัน เสียงวรรณยุกต์เป็นลักษณะพิเศษของกลอนที่ผู้เขียนจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องทราบ และยึดถือเป็นหลักปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพราะถ้าหากกลอนไม่มีเสียงท้ายวรรคเป็นตามที่กำหนดไว้ ก็จะทำให้ขาดความไพเราะและฟังขุ่นหู ทั้งยังถือว่าผิดข้อบังคับอีกด้วย โดยเสียงท้ายวรรคของกลอนแต่ละวรรคมีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

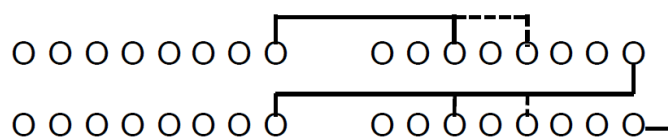
3.1 วรรคที่ 1 คำสุดท้ายจะใช้เสียงสามัญ เอก โท ตรี หรือจัตวาก็ได้ แต่ไม่นิยมใช้เสียงสามัญเพราะถือว่าเรียบและเบาเกินไป ทำให้ลีลาของกลอนไม่กระชับเท่าที่ควร

3.2 วรรคที่ 2 คำสุดท้ายจะต้องใช้เสียงเอก โท หรือจัตวา ห้ามใช้เสียงสามัญ และตรี ที่นิยมใช้กันมากคือเสียงจัตวา

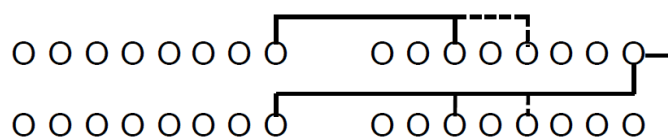
3.3 วรรคที่ 3 คำสุดท้ายจะต้องใช้เสียงสามัญหรือตรี แต่เหมาะสมที่สุดคือเสียงสามัญ ห้ามใช้เสียงเอก โท และจัตวา

3.4 วรรคที่ 4 คำสุดท้ายจะต้องใช้เสียงสามัญหรือตรี ห้ามใช้เสียงเอก โท และจัตวา และนิยมใช้เสียงสามัญเช่นเดียวกับวรรคที่ 3

บทที่ 1



บทที่ 2



ภาพประกอบ 7 แผนบังคับสัมผัสกลอนสุภาพ

ตัวอย่าง

บัดเดี๋ยวดังห่างแห่งวังเวงแว่ว	สะดุ้งแล้วเหลียวแลชะเง้อหา
เห็นโยคีขี้รุ่งฟุ้งออกมา	ประคองพาขึ้นไปจนบนบรรพต
แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์	มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด	ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน

พระสุนทรโวหาร (ภู่)

จากการศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับร้อยกรอง สามารถสรุปได้ว่า ร้อยกรองคืองานเขียนประเภทหนึ่งที่มีการบังคับลักษณะรูปแบบหรือที่เรียกว่าฉันทลักษณ์ โดยร้อยกรองจะมีหลายประเภทและฉันทลักษณ์ที่แตกต่างกันไป สำหรับงานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ เนื่องจากเป็นคำประพันธ์ที่ได้รับความนิยม แต่งง่าย และสามารถนำไปใช้ได้ทุกโอกาส

4. การเขียนเชิงสร้างสรรค์

4.1 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

งานวิจัยนี้ได้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งได้มีนักวิชาการกล่าวถึงความหมายไว้ดังนี้

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรย์ (2523: 134-137) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การเขียนเรียบเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเป็นข้อความสั้น ๆ ทำนองคำขวัญ ร้อยแก้วสั้น ๆ หรือบทกวีนิพนธ์ก็ได้ ข้อเขียนต่าง ๆ เหล่านี้จะมีเอกภาพ มีความเป็นตัวของมันเอง ทั้งในด้านความคิดและการใช้ภาษาเรียบเรียง ส่วนการเขียนคำประพันธ์ร้อยกรองนี้เป็นการเขียนที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนกว่าการเขียนในรูปแบบอื่น เพราะนักเรียนจะต้องใช้ความรู้ความสามารถหลายประการ เช่น จะต้องรู้ลักษณะฉันทลักษณ์ รู้คำและความหมายของคำ การลำดับความคิด การเลือกใช้คำให้เหมาะสมที่จะช่วยทำให้เกิดมโนภาพ เสียง ความรู้สึก รวมทั้งจินตนาการของผู้แต่งเองด้วย

ชนะ เวชกุล (2524: 35) และกรรณิการ์ พวงเกษม (2532: 33) กล่าวถึงความหมายของการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ในทิศทางเดียวกันว่า หมายถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความหมายตรงกันข้ามกับการเขียนที่มุ่งประโยชน์ทางธุรกิจ หรือวิชาการต่าง ๆ ในความเรียงเชิงสร้างสรรค์ ผู้เขียนจะต้องสามารถใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงของตน เขียนสารออกมาด้วย

ถ้อยคำที่สละสลวย ประทับใจผู้อ่าน ผู้ฟัง และให้เกิดความรู้สึกลงในทางเพิลิตเพิลินเจริญใจ และ
ระดับสติปัญญาไปด้วยในตัว

ปราณี สุรสิทธิ์ (2549: 40-45) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์ในงานร้อยกรอง ผู้เขียน
นอกจากจะเสนอแนวคิด คำโครงเรื่องที่แปลกใหม่แล้ว อาจไม่ยึดฉันทลักษณ์ตามแบบแผนที่
กำหนดถือเป็นการแหวกกฎเกณฑ์ลักษณะคำประพันธ์ ดังเช่น กวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์
ซึ่งมีรูปแบบฉันทลักษณ์แหวกแนวจากโบราณ ความคิดก็ค่อนข้างแปลกอย่างเด่นชัด จนเป็นที่
วิพากษ์วิจารณ์กันมากใน พ.ศ.2507 ซึ่งเป็นการพิมพ์ครั้งแรก จากรูปแบบและแนวคิดที่ค่อนข้าง
แปลกนี้ ได้รับความนิยมมากจากปัญญาชนรุ่นใหม่ในยุคนั้น และมีผู้นำมาเป็นแนวการเขียนในยุค
ต่อมา

เนื่องจากผู้กล่าวถึงความหมายของการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ไม่มากนัก
ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความหมายเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพิ่มเติมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็น
แนวทางในการวิจัยไว้ดังนี้

จันทร์ศรี นิตยฤกษ์ (2525: 1) กล่าวว่า ขอบข่ายของเรื่องการเขียนสร้างสรรค์นั้น ต่าง
จากการเขียนเชิงวิชาการ ที่เห็นเด่นชัดก็คือ งานเขียนเชิงสร้างสรรค์จะไม่มีกฎเกณฑ์ที่ต้องคำนึงถึง
มากนัก แต่ก็มิใช่ว่าไม่มีเกณฑ์เสียเลย เกณฑ์บางอย่างก็เป็นเกณฑ์เฉพาะตัวของผู้เขียน สิ่งที่น่า
มากในการเขียนเชิงสร้างสรรค์คือ ความคิดของผู้เขียนที่มุ่งสื่อไปยังผู้อ่านอย่างไรก็ตาม ผู้ที่จะ
สร้างงานเขียนสร้างสรรค์ได้ดีก็จะต้องมีพื้นฐานการใช้ภาษาที่ดีด้วยแน่นอน

ประภาศรี สีหอำไพ (2531: 1-2) กล่าวถึงการเขียนแบบสร้างสรรค์ว่า หมายถึงการ
เขียนที่ผู้เขียนสร้างคำและความจากจินตนาการของตนเองโดยมิได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่น มี
อิสระที่จะเลือกรูปแบบการเขียนโดยไม่อยู่ในกรอบของลักษณะคำประพันธ์นัก ผลงานเช่นนี้จึงมี
ความประณีต มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มอย่างเด่นชัด โดยการเขียนแบบสร้างสรรค์ในงานร้อย
กรองนั้น นอกจากจะเสนอแนวคิด คำโครงเรื่องที่แปลกใหม่แล้ว อาจไม่ยึดเอาฉันทลักษณ์ตาม
แบบแผนที่กำหนด ถือเป็นการแหวกเกณฑ์ลักษณะคำประพันธ์

จันทร์ คุปตะวาทีน (2554: 71) ได้สรุปความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า
เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์
ของตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

เกศินี จุฑาวิจิตร (2557: 6) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์หมายถึงการเขียนที่แสดงถึง
ผลงานอันใหม่ แปลก แตกต่าง ต่อยอดไปจากสิ่งที่มีอยู่หรือเป็นอยู่เดิม ทั้งด้วยเนื้อหาสาระ และ/

หรือรูปแบบ ทั้งนี้จะต้องเป็นงานที่มีคุณค่าและมีพลังในการสร้างแรงบันดาลใจ ยกกระดับความคิด ประเทืองสติปัญญาและเปิดโอกาสแก่ผู้อ่านในการตีความที่หลากหลาย

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ผู้เขียนได้เรียบเรียงความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ หรือจินตนาการของตนเองขึ้นใหม่ โดยมีได้ลอกเลียนแบบผู้อื่นขึ้นมา มีความคิดและคุณค่าในทางที่เป็นประโยชน์กับผู้อ่าน โดยในแง่ของงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์นั้นจะมีความซับซ้อนกว่าในแง่ของลักษณะคำประพันธ์ที่จะต้องถ่ายทอดผ่านฉันทลักษณ์ หรือในบางครั้งผู้เขียนอาจคิดฉันทลักษณ์ขึ้นใหม่ ก็ถือเป็นการสร้างสรรค์ในรูปแบบหนึ่ง

4.2 ความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิดผ่านภาษาในรูปแบบการเขียน เป็นการถ่ายทอดสิ่งที่เป็นนามธรรมให้แสดงออกมาอย่างเป็นรูปธรรม จึงเป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยแสดงความคิด จินตนาการ ความริเริ่มสิ่งใหม่ของแต่ละบุคคลให้ออกมา ซึ่งมีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

กรรณิการ์ พวงเกษม (2532: 34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนแบบสร้างสรรค์ว่ามีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักระบายความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในทางสร้างสรรค์และเข้าใจแนวคิดของผู้อื่น
2. เพื่อให้เข้าใจ เห็นคุณค่า และชื่นชมศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ได้
3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม
4. ครูจะต้องช่วยส่งเสริมการสังเกต การสร้างเรื่อง และการเขียนที่ชัดเจนเป็นรายบุคคล ด้วยการออกความเห็นและชมเชยส่วนที่ดี
5. เด็กจะได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งที่ครูให้บนกระดานดำ
6. ประสบการณ์ที่ได้จากการอภิปรายร่วมกันจะช่วยพัฒนาทักษะในการเขียนได้มากกว่าการให้เขียนแต่เพียงอย่างเดียว

จันตรี คุปตะวาทีน (2554: 71-72) กล่าวว่า การเขียนเป็นการใช้ทักษะซึ่งต้องอาศัยการนำถ้อยคำและความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ มาเรียบเรียงลำดับของความคิดให้ต่อเนื่องกัน ด้วยเหตุนี้การเขียนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงถึงพฤติกรรมการสร้างสรรค์ของผู้เขียนด้วย

นอกจากนี้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นผลิตผลของความคิดริเริ่มอย่างหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ตระหนักว่าผู้เขียนได้ผลิตผลงานซึ่งมีขึ้นเดียวในโลกด้วยตนเอง

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความสำคัญในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ว่าการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เป็นประมวลผลของการใช้ทักษะและประสบการณ์ทางความคิด กลั่นกรองออกมาผ่านถ้อยคำเพื่อนำเสนอผ่านรูปแบบงานเขียนที่มีชั้นลักษณะ เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประสบการณ์ของผู้เขียน และสร้างประโยชน์ให้กับผู้เขียนและผู้อ่านได้

4.3 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะกระบวนการทางภาษาในรูปแบบหนึ่งที่มีมุ่งถ่ายทอดความคิด จินตนาการ และการริเริ่มสิ่งใหม่ ผู้ที่จะเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้จึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้สามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยได้มีผู้กล่าวถึงความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

ชนะ เวชกุล (2524: 35) และกรรณิการ์ พวงเกษม (2532: 33) กล่าวถึงการเขียนสร้างสรรค์ในทิศทางเดียวกันว่ามืองค์ประกอบมากกว่าการเขียนทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง คือ ผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการโดยการคัดเลือกความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นให้เกิดเป็นภาพในใจของผู้อ่านให้ได้ จะช่วยให้ผู้อ่านได้รสและมีความรู้สึกคล้ายตามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เขียน

2. สำนวนภาษาดี คือ ผู้เขียนจะต้องเลือกเฟ้นพลิกแพลงถ้อยคำและรูปประโยคให้สละสลวย น่าฟังน่าอ่าน มีท่วงทำนองในการเขียนดี ไม่มีลักษณะกระแทกกระเทียบเสียดสีผู้ใดผู้หนึ่ง

3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา คือ นอกเหนือจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้ว ควรให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรมขึ้นในตน มีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความเรื่องปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

ปราณี สุรสิทธิ์ (2549: 353) กล่าวว่า การสรรค์สร้างงานกวีจะต้องประกอบด้วยความสามารถในการใช้คำที่ให้ทั้งภาพและเสียง มีความหมายลึกซึ้งกินใจ สร้างสรรค์จินตนาการ และมีความไพเราะเป็นเยี่ยม อีกทั้งเนื้อหาที่เสนอนั้นต้องมีคุณค่าทางความคิด นั่นคือให้ผู้อ่านได้คิดในเชิงสร้างสรรค์ที่จะยกระดับจิตใจและคุณค่าของความเป็นคนให้สูงขึ้น ทั้งในทางส่วนตัวและในทางสังคม

เกศินี จุฑาวิจิตร (2557: 5) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประเด็น ประเด็นแรกเป็นการเขียนที่แสดงถึงความคิดริเริ่มของผู้เขียน ซึ่งอาจจะปรากฏออกมาในรูปของ “เนื้อหา” คือแนวคิดและจินตนาการใหม่ ๆ หรือ “รูปแบบ” คือกลวิธีการนำเสนอหรือการเล่าเรื่องด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่ไม่ได้ต่อยอดซ้ำเดิมหรือหยุดย่ำอยู่กับที่ ทั้งนี้อาจจะเป็นสิ่งที่ผู้เขียนคิดขึ้นมาเองหรือพัฒนามาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วก็ได้ ประเด็นที่สอง คือ ผลงานของการเขียนสร้างสรรค์จะต้องมี “คุณค่า” กล่าวว่าเป็นสิ่งที่จรรโลงใจ ยกย่องความคิดและประเทืองสติปัญญาแก่ผู้อ่านในด้านใดด้านหนึ่ง

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แนวทาง คือ ด้านความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เช่น เนื้อหา แนวคิด หรือรูปแบบ ด้านคุณค่าที่จะต้องมีการยกระดับความคิดจิตใจหรือมุ่งประเทืองปัญญาในมิติใหม่ และด้านสำนวนภาษา หรือการใช้คำที่จะต้องมีการเลือกใช้ถ้อยคำให้ไพเราะสละสลวย มีความหมายลึกซึ้งกินใจ สำหรับงานวิจัยนี้ได้แบ่งความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ออกเป็นองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและการนำเสนอแนวคิด ด้านการใช้ภาษา และด้านฉันทลักษณ์ ซึ่งด้านสุดท้ายนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเพิ่มขึ้นมาเพื่อต้องการประเมินผู้เรียนเรื่องความแม่นยำและความถูกต้องของฉันทลักษณ์ร้อยกรอง ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการเขียนร้อยกรอง

4.4 หลักการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เป็นกระบวนการในการถ่ายทอดความคิดจินตนาการ และความริเริ่มสิ่งใหม่ผ่านรูปแบบการเขียนที่มีฉันทลักษณ์หรือข้อบังคับ ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์มีค่อนข้างจำกัด ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการเขียนร้อยกรองและการเขียนเชิงสร้างสรรค์มาประกอบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัย ดังนี้

จันทร์ศรี นิตยฤกษ์ (2525: 8-22) ได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะสำหรับการฝึกเขียนบทร้อยกรองไว้ดังนี้

1. เขียนกลอนบทเดียว การเขียนกลอนเพียงบทเดียวจะทำให้ผู้เขียนไม่หนักใจมาก เพราะกลอนขนาดสั้นเพียง 4 วรรค ไม่ต้องคำนึงถึงสัมผัสระหว่างบท
2. เขียนเรื่องที่ผู้เขียนรู้ดี การเขียนกลอนบทเดียวจะง่ายยิ่งขึ้นถ้าผู้ฝึกเขียน เขียนเรื่องของตนเอง เรื่องใกล้ ๆ ตัว หรือเรื่องที่ผู้เขียนประสบมาเอง รู้อย่างถ่องแท้ ปัญหาการจนต่อถ้อยคำมักจะหมดไป

3. เขียนบทร้อยกรองในวาระวันสำคัญต่าง ๆ เมื่อถึงวาระสำคัญต่าง ๆ ในรอบปี หรือในวาระวันสำคัญพิเศษเป็นครั้งคราว ผู้ที่รักจะฝึกเขียนบทร้อยกรอง น่าจะได้เขียนทุกครั้งที่มีโอกาส การเขียนตามวาระต่าง ๆ ผู้เขียนจะต้องถามตัวเองว่าเขียนเพื่อจุดประสงค์ใด มีเรื่องอะไร จะบรรจุลงไปบ้าง

4. เขียนบทร้อยกรองตามแนวที่ตนถนัด บทร้อยกรองที่มีผู้เขียนกันในปัจจุบันนี้ ถ้าพิจารณาตามเนื้อความจะเห็นว่ามี 3 ลักษณะ คือ บทร้อยกรองแสดงอารมณ์ส่วนตัว เช่น ความรัก ความคิดถึง ความซอกซำผิตหวัง การรำพึงรำพันถึงธรรมชาติกับอารมณ์ เป็นต้น บทร้อยกรองแสดงทัศนะหรือผลงานที่มีสาระ สร้างสรรค์สังคม เน้นแนวคิดหรือข้อเท็จจริงในสังคมมากกว่า ความไพเราะ และบทร้อยกรองแสดงข้อเท็จจริงและทัศนะแบบกลาง ๆ เป็นข้อเขียนทำนองเล่าเรื่องหรือบางบทอาจเป็นข้อเขียนเนื่องในวาระต่าง ๆ มีอารมณ์ความรู้สึกและทัศนะแทรก แต่มิใช่ อารมณ์ความรู้สึกเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ไม่ใช่ทัศนะเกี่ยวกับสังคม การเมือง

สุภาณี พัดทอง (2540: 60-63) ได้กล่าวข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการประพันธ์ว่าหัวใจของการแต่งบทร้อยกรองอยู่ที่การฝึกแต่งอยู่เสมอ โดยมีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. ต้องรู้และแม่นยำเรื่องฉันทลักษณ์ เพราะเป็นพื้นฐานของเสียง จังหวะ และสัมผัส

2. ต้องรู้สึกว่ายากแต่ง แล้วลงมือแต่งด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่แท้จริง จึงจะทำให้บทร้อยกรองนั้นมีชีวิต มีวิญญาณ

3. การแต่งต้องดีพร้อมทั้งรูปแบบ เนื้อหา แนวคิด ภาษา และศิลปะหรือกลวิธีการนำเสนอ ซึ่งผู้แต่งต้องคิดก่อนว่าจะแต่งเรื่องอะไร มีจุดประสงค์ใด ใช้รูปแบบ ภาษา และกลวิธีนำเสนออย่างไร โดยผู้แต่งต้องวางโครงเรื่องของเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบ รวมทั้งการเลือกใช้ฉันทลักษณ์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาอารมณ์ของเรื่อง

4. การสรรคำนำมาใช้เป็นสิ่งสำคัญ ผู้แต่งต้องพิถีพิถันเลือกใช้ให้เหมาะสมรวมทั้งการสื่อความหมายและความไพเราะ

5. ต้องฝึกฝนแต่งอย่างสม่ำเสมอให้เชี่ยวชาญ โดยอาจฝึกฝนได้ ดังนี้

5.1 วางโครงเรื่อง และร่างเรื่องราวตามลำดับแต่ละวรรค

5.2 เปลี่ยนจากร้อยแก้วเป็นร้อยกรองให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์

5.3 ชัดเกลา ตกแต่ง เพิ่มสัมผัสสระหรือสัมผัสอักษร การใช้ภาพพจน์

5.4 ตรวจสอบว่าแต่งได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ การใช้คำ และเนื้อหาดี

หรือไม่

5.5 หาผู้รู้หรือผู้ที่สนใจช่วยอ่านวิจารณ์งาน หรือนำมาอ่านทบทวนใหม่

5.6 เพิ่มความน่าสนใจให้บทร้อยกรองด้วยการตั้งชื่อบทร้อยกรองอย่างมี

ศิลปะ

ประทีป วาทิกทินกร (2554: 95-97) กล่าวว่า การแต่งร้อยกรองนั้นไม่ใช่ของยาก ซึ่งสิ่งที่จะต้องมีการเขียนร้อยกรองคือความรู้ จินตนาการหรือมโนภาพ และความสามารถในการแสดงออก โดยหลักการเตรียมตัวในการเขียนร้อยกรองมีดังนี้

1. เตรียมคำ เป็นการเตรียมคำที่ใช้ในการเขียนร้อยกรอง ได้แก่ คำไวพจน์ คำวรรณคดี ราชาศัพท์ ศัพท์บัญญัติ ศัพท์ศาสนา คำภาษาถิ่น คำพังเพย สุภาษิตสำนวนไทย คำต่างระดับ คำที่มีความหมายหนักเบาไม่เท่ากัน คำที่มีเสียงไพเราะเป็นพิเศษ เป็นต้น

2. เตรียมเนื้อเรื่องและทศนะ เป็นเนื้อเรื่องและทศนะต่าง ๆ ที่ใช้ในการเขียนซึ่งมีหลายประเภท ควรเป็นเนื้อเรื่องที่มีแก่นสาร และทศนะที่ลึกซึ้ง กว้างไกล และมีคุณค่าด้วย

3. เตรียมวิธีการแสดงออก คือควรศึกษาลีลาจังหวะและลักษณะพิเศษของร้อยกรองชนิดนั้น จนกระทั่งเกิดความเคยชิน รวมทั้งการสร้างอารมณ์และความรู้สึกให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่เตรียมไว้ โดยข้อปฏิบัติในการเตรียมวิธีการแสดงออก ดังนี้

3.1 เขียนให้ตรงตามที่ตั้งใจไว้

3.2 เขียนให้ถูกต้องตามลักษณะบังคับร้อยกรองแต่ละประเภท

3.3 ดำเนินเรื่องให้สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.4 ระมัดระวังการใช้ถ้อยคำ

3.5 เขียนข้อความให้กระชับรัดกุมและได้เนื้อหาสาระ

3.6 ใช้คำให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและลักษณะของร้อยกรอง

3.7 ใช้สำนวนภาษาให้ถูกต้องตรงตามความหมาย

3.8 สอดแทรกความคิดดี ๆ และแปลกใหม่ที่เป็นของตนเอง

3.9 ชัดเกลากถ้อยคำ สำนวน และเนื้อหาให้ไพเราะราบรื่น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

ชนะ เวชกุล (2524: 36) ได้กล่าวถึงข้อแนะนำสำหรับผู้เขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า งานประพันธ์สร้างสรรค์นั้น ไม่มีใครสอนกันได้ ผู้ฝึกเขียนต้องอ่านมาก สังเกตวิธีเขียนของนักเรียนดี ๆ และสร้างแนวการเขียนของตนเองขึ้น ถ้าอ่านข้อเขียนชั้นดีบ่อย ๆ แล้วสังเกตเทคนิคหรือกลวิธีผูก

เรื่อง วิธีบรรยายรายละเอียดต่าง ๆ พอจับเค้าได้ก็จะช่วยให้หาแนวเขียนเฉพาะของตนเองได้ การสังเกตแนววิธีเขียนของผู้อื่นนั้นเพื่อรู้ชั้นเชิง มิใช่เพื่อลอกเลียนแบบ

ประกาศรี สือห้าไฟ (2531: 3) กล่าวถึงงานเขียนสร้างสรรค์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ว่าวิธีเขียนมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์ การสื่อความหมายจากผู้ส่งสารถึงผู้รับสารมีสารอะไรที่ต้องการจะสื่อ เพื่อจุดประสงค์อะไร ถ้าเป็นการสื่อสารเพื่อให้ได้รับข้อมูลเชิงบอกเล่าตามเนื้อเรื่อง วัตถุประสงค์นั้นเป็นพื้นฐานการสื่อความหมาย ยังไม่ใช่งานเขียนสร้างสรรค์ แต่ถ้าผู้สื่อสารสร้างสรรค์วัตถุประสงค์ให้เกิดมีเกิดเป็นแนวคิดแปลกใหม่ขึ้นมา เช่น เพื่อให้เกิดความสะเทือนอารมณ์ เพื่อโน้มน้าวใจ เพื่อประโยชน์ในธุรกิจ เพื่อกระชับสัมพันธ์ไมตรี เพื่อให้มีความก้าวหน้าในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินในจินตนาการที่สร้างสรรค์ขึ้น เป็นต้น

2. สร้างคำ คำคือสำนวนที่ผู้เขียนเลือกสรรจะบ่งบอกความคิดได้ตรง วัตถุประสงค์แค่ไหน ขึ้นอยู่กับวิธีเขียน ทำอย่างไรจะสร้างคำได้ “ตรงใจ” ผู้เขียน “กระทบใจ” ผู้อ่าน เกิดความชัดเจนแจ่มแจ้ง เกิดความรู้สึกคล้อยตามไปด้วย

3. สร้างแนวคิด แนวคิดที่มีทิศทางเชิงสร้างสรรค์ ควรเปิดปัญญาผู้เขียนให้เกิดความคิด ความหวัง จากงานเขียนนั้น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปขั้นตอนได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการเตรียมความพร้อมโดยการอ่านเพื่อเรียนรู้จากตัวอย่างประสบการณ์ เพื่อให้เห็นแนวทางทั้งในแง่ของความคิดและรูปแบบชั้นลักษณะ รวมทั้งเป็นการเตรียมคำเพื่อใช้ในการเขียนตนเองด้วย ขั้นฝึกฝนด้วยการเขียนร้อยกรองอย่างสั้น ๆ และเขียนตามแนวทางหรือเนื้อหาที่ตนเองถนัด และขั้นเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการเขียนโดยการสังเคราะห์ความรู้ที่มี แล้วนำมาสร้างสรรค์ต่อยอดผ่านงานเขียนร้อยกรองให้มีความแปลกใหม่ทั้งด้านเนื้อหา แนวคิด และใช้คำที่สละสลวย โดยผ่านจากกระบวนการขั้นใน 2 ขั้นตอนแรกมาแล้ว

4.5 การสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์มีรูปแบบและกระบวนการที่ชัดเจนเป็นลำดับขั้น ตามลำดับความยากง่ายและพัฒนาการของผู้เรียน รวมทั้งเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้ จึงมีผู้กล่าวถึงการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2523: 134-137) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นี้ ครูจะต้องแนะแนวทางสร้างสภาพการณ์ที่จะจูงใจให้

นักเรียนเกิดความรู้สึกอยากคิด อยากเขียน อยากแสดงออก ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไป ในขณะที่เดียวกันก็พยายามให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในอันที่จะเขียนแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์ต่อไป ส่วนการสอนการเขียนคำประพันธ์ร้อยกรองนี้ดูเป็นเรื่องยากสำหรับครู ในด้านตัวนักเรียนเองก็รู้สึกว่าจะไม่ใช่ของง่าย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างสภาพการณ์ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยให้ทั้งครูและนักเรียนรู้สึกว่าการเขียนคำประพันธ์ร้อยกรองเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้ และอาจจะเป็นสิ่งหนึ่งที่นักเรียนรู้สึกว่าจะประสบความสำเร็จในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เกิดความสนใจ และสนุกสนานในการเขียน

สุพรรณ ทองคล้าย (2533: 31-33) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนเขียนร้อยกรองไว้โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมในช่วงเริ่มต้น ๆ ผู้สอนควรทำความรู้จักกับผู้เรียน โดยเฉพาะเรื่องพื้นฐานการเขียนร้อยกรอง เช่น การพูดคุยซักถามประสบการณ์ด้านการอ่านการเขียนร้อยกรอง การให้ผู้เรียนเขียนร้อยกรองสักชิ้นหนึ่งตามความถนัดเพื่อเป็นการประเมินพื้นฐานเบื้องต้น ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการสอน

2. การใช้ตัวอย่างร้อยกรองที่นักเรียนคุ้นเคยมาสอนในเรื่องของกฎเกณฑ์ประกอบตัวอย่างที่ชัดเจน มีการแบ่งกลุ่มโดยความสามารถเพื่อระดมความคิด ผึกฝนและช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม จากนั้นจึงมีการนำเสนอเพื่อรับฟังข้อดีข้อด้อยและเป็นการนำไปใช้ในการพัฒนาในงานเขียนครั้งต่อไป

3. เมื่อผู้เรียนมีความแม่นยำเรื่องกฎเกณฑ์แล้ว จึงให้เริ่มทำงานเดี่ยวได้ โดยเริ่มจากฉันทลักษณ์ง่าย ๆ และเมื่อมีกฎเกณฑ์บังคับมากขึ้นก็ต้องมีการสอนกฎเกณฑ์เหล่านั้น โดยอาจคัดตัวอย่างจากวรรณกรรมมาเป็นต้นแบบแล้วให้ผู้เรียนศึกษาให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น

4. เมื่อเห็นว่าผู้เรียนเริ่มเบื่อห้องเรียน อาจมีการปรับเปลี่ยนบรรยากาศไปเขียนนอกห้องเรียนบ้าง โดยควรจัดในช่วงที่ผู้เรียนแม่นยำฉันทลักษณ์และมีความสามารถขึ้นมาในระดับหนึ่งแล้ว ผู้สอนอาจมอบหมายงานที่มีขนาดความยาวมากกว่าปกติแล้วให้ทำเป็นแบบฝึกหัด โดยให้เลือกฉันทลักษณ์ที่ถนัดหรือคล่องกันได้ ส่วนเนื้อเรื่องให้เป็นไปตามความสนใจของผู้เรียน

ศิวากานท์ ปทุมสูติ (2539: 15-25) กล่าวถึงกลวิธีสอนเด็กให้เขียนบทกวี โดยแนะนำว่าอย่าเริ่มสอนเด็กให้เขียนร้อยกรองด้วยการสอนฉันทลักษณ์ เพราะจะทำให้เด็กเบื่อและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อฉันทลักษณ์ การสอนเริ่มแรกควรฝึกเด็กรู้จักคิด และแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

บันไดขั้นแรก ต้องเริ่มที่การฝึกให้เด็กคิด คิดในเชิงเปรียบเทียบ หรือคิดคำนึง
อย่างไรก็ได้ โดยสามารถแสดงความคิดนั้น ๆ ออกมาเป็นภาษาหนังสือสั้น ๆ พอได้ใจความตาม
อิสระ

บันไดขั้นสอง คือ นำความคิด ได้แก่การฝึกความคิดอย่างต่อเนื่องเป็นลูกโซ่
ภาษาด้วยการเขียนคำ ความคิดอย่างมีลีลา มีชั้นเชิงวรรณศิลป์ ในรูปแบบที่ไม่เน้นคำสัมผัสคล้อง
จอง แต่อาจสัมผัสเสียงตามใจชอบได้ โดยยังไม่เน้นจำนวนคำ วลี ตลอดจนเสียงสระลดหลั่น
ดังนั้นเมื่อเด็ก ๆ มีถ้อยคำสื่อความคิดอยู่พอสมควรแล้ว จึงสื่อออกมาได้ดังปรารถนา

บันไดขั้นสาม เมื่อนักเรียนได้ฝึกความคิดและนำความคิดอย่างอิสระด้วย
ความรู้สึก อยากคิด อยากเขียน คล่องคำ คล่องความระยะหนึ่งแล้ว จึงค่อยเริ่มการเขียนบทร้อย
กรองตามฉันทลักษณ์ต่อไป

ศิริกาญจน์ โกสมุทร และดารณี คำวังนัง (2544: 81) กล่าวว่า แนวทางในการจัดการ
เรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครูผู้สอนสามารถดำเนินการโดยการจัดประสบการณ์
หรือสิ่งเร้ามากระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งได้แก่
ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดรอบคอบละเอียดลออ พร้อมทั้ง
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการแสดงออกด้วยการพูดหรือการกระทำตามจินตนาการและ
ความพึงพอใจของผู้เรียน

จันทร์ คุปตะวาทีน (2554: 74-75) ได้กล่าวถึงกลวิธีการจัดการเรียนการสอนการ
เขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่ผู้สอนส่งเสริมได้ตั้งแต่ในระดับต้น ๆ
เช่น ให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกของตนที่มีต่อภาพที่ผู้สอนให้ดู ให้ผู้เรียนเขียนต่อข้อความที่
ผู้สอนเขียนขึ้นต้นไว้ตามความคิดของผู้เรียน ตั้งสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเขียนแสดงความคิดโดย
เสรี นอกจากนี้การส่งเสริมให้แต่งคำประพันธ์หรือบทร้อยกรองที่มีฉันทลักษณ์ง่าย ๆ ก็จะช่วย
ให้ผู้เรียนพัฒนาการเขียนอย่างสร้างสรรค์และรู้จักใช้ถ้อยคำที่ไพเราะในการสื่อสารความคิดของตน
 อีกทั้งการจัดบรรยากาศในการเขียนก็เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดี โดยควรจัด
สภาพแวดล้อมในลักษณะที่ไม่เป็นทางการให้ผู้เรียนมีอิสระที่จะเขียนโดยส่งเสริมให้เขียนใน
โอกาส และสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน ที่บ้าน หรือขณะไปเที่ยว โดยสิ่งที่คุณสอน
ควรคำนึง มีดังนี้

1. กำหนดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน โดยจะต้อง
คำนึงถึงหลักสูตรในระดับชั้นต่าง ๆ ว่ามีจุดมุ่งหมายทำอะไรเพื่ออะไร กิจกรรมต่าง ๆ นั้นสนอง
วัตถุประสงค์ใดในหลักสูตร

2. การจัดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยให้มีการสัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วย

3. จัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

4. ใช้สื่อที่จูงใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่และรักในการเขียน

5. ให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสอนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ว่า ควรเริ่มจากการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการคิดหรือการแสดงออกก่อน จากนั้นจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้วยการใช้ภาษาที่ไร้กฎเกณฑ์ แล้วจึงค่อยจัดระเบียบระเบียบในการเรียบเรียงคำให้เข้ากับฉันทลักษณ์ โดยอาจเริ่มจากคำประพันธ์ที่นักเรียนสนใจหรือคำประพันธ์ง่าย ๆ แล้วค่อยพัฒนาสู่คำประพันธ์ที่ยากยิ่งขึ้นไปตามลำดับ

4.6 การประเมินผลการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518: 9-12) กล่าวถึงข้อที่ควรพิจารณาในการตรวจงานเขียนแต่ละเรื่องว่าต้องมียอดประกอบ ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง ได้แก่ แนวคิดหรือแนวเรื่อง การจัดระเบียบความคิด การอ้างเหตุผล การขยายความ และความแจ่มแจ้งชัดเจน

2. การใช้ภาษา ได้แก่ ระดับของภาษาใช้ได้ถูกต้องตามกาลเทศะและลักษณะของเรื่อง การใช้คำ การเว้นวรรคตอนการใช้สำนวนโวหาร คำพังเพย และสุภาษิตต่าง ๆ

3. รูปแบบ ใช้พิจารณาเฉพาะการเขียนที่มีแผนแน่นอน พิจารณาว่าเขียนได้ถูกรูปแบบการเขียนชนิดนั้น ๆ หรือไม่

4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ เช่น การสะกดการันต์ ลายมือ ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ประยงค์ อนันทวงศ์ (2512: 215-220) กล่าวถึงการให้คะแนนประกวดคำประพันธ์ร้อยกรองไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ที่กำหนดให้
2. ตีความหมายหรือหัวข้อกระทู้ที่ได้ถูกต้อง
3. การดำเนินเรื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยตลอดหรือเป็นเอกภาพ
4. การใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารดี
5. เป็นความคิดดี ๆ แปลกใหม่ มีลักษณะเป็นของตนเอง
6. การสัมผัสทั้งสระและอักษรเป็นไปอย่างราบรื่น

7. จำนวนบทร้อยกรองนั้นผิดไปจากที่กำหนดไว้
8. เขียนตรงตามแนวที่เขาเน้นให้มา
9. ข้อความรัดกุมได้เนื้อหาสาระ
10. อ่านแล้วเกิดความประทับใจ

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (2523: 165) กล่าวว่า การประเมินผลงานเขียนคำ ประพันธ์ร้อยกรอง ควรมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน นักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลทุกครั้ง ครูไม่ควรถือตัวเองเป็นเกณฑ์ แต่ควรที่จะประเมินจากพัฒนาการและความก้าวหน้าทางการเขียนของนักเรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวัจนัง (2544: 91) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงถึงความสามารถไว้เป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ทำงานเพื่อให้ได้ผลงานตามคำสั่ง โดยดำเนินงานตามขั้นตอนหรือรายละเอียดของงานอย่างเคร่งครัด หรือเสนอวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีการเดิม ๆ เหมือนที่เคยใช้มาก่อน

ระดับที่ 2 ทำงานเพื่อให้ได้ผลงานตามคำสั่ง โดยมีการดัดแปลงรายละเอียดในขั้นตอนการทำงานบางส่วน แต่ยังคงดำเนินการตามขั้นตอนหลักอย่างครบถ้วน หรือเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่มีขั้นตอนแตกต่างไปจากเดิม แต่ยังคงยึดกรอบหรือหลักการหรือวิธีการเดิมที่เคยใช้มาก่อน

ระดับที่ 3 ทำงานเพื่อให้ได้ผลงานตามคำสั่ง โดยมีการดัดแปลงรายละเอียดในขั้นตอนการทำงานมากกว่าครึ่ง มีการดัดแปลง ยุบรวมหรือเพิ่มเติมขั้นตอนหลักของการทำงาน หรือเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่มีการแก้ไขกรอบหรือหลักการบางส่วนจากวิธีเดิมที่เคยใช้มาก่อน

ระดับที่ 4 ทำงานเพื่อให้ได้ผลงานตามคำสั่งโดยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งขั้นตอนหลักและรายละเอียดของการทำงาน เป็นวิธีการทำงานแบบใหม่ที่ไม่เคยทำมาก่อน หรือเหมือนวิธีการที่เคยใช้มาก่อนโดยสิ้นเชิง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546: 25) ได้กล่าวโดยสรุปว่า การวัดความสำเร็จของการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์มีหลายด้าน ดังนั้นครูผู้สอนและบุคลากรของแหล่งเรียนรู้ต้องใช้เทคนิคที่หลากหลายในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในเรื่องต่าง ๆ ประกอบด้วย การวัดผลการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ ตั้งแต่ต้นจนจบ การประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทำกิจกรรมโดยวิธีการที่หลากหลาย และผลงานที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ ซึ่งการวัดและ

ประเมินผลตามสภาพจริง ต้องใช้วิธีการที่หลากหลายและมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุม ศักยภาพของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ เจตคติ นอกจากนี้ การกำหนดให้ผู้เรียนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาช่วยประเมิน จะทำให้การประเมินผลมีความเที่ยงตรงมากขึ้น และยังเป็นการ กระตุ้นให้ผู้ที่ถูกประเมินเกิดการยอมรับและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2559: 13) ได้ กำหนดเกณฑ์การประเมินการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรอง การแข่งขันงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 66 ไว้ดังนี้

บทร้อยกรองที่ผิดฉันทลักษณ์ต่อไปนี้ จะไม่นำไปตรวจให้คะแนน

1. ไม่มีสัมผัสระหว่างวรรค
2. ไม่มีสัมผัสระหว่างบท
3. ใช้สระเสียงสั้นสัมผัสกับสระเสียงยาวเป็นสัมผัสบังคับ (เช่น ใช้ “ใจ”

สัมผัสกับ “กาย”)

4. เขียนไม่ครบตามที่กำหนด

บทร้อยกรองที่ไม่ผิดฉันทลักษณ์ กรรมการจะนำไปตรวจให้คะแนนโดยมี หลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1. ฉันทลักษณ์และอักขรวิธี คะแนนเต็ม 20 คะแนน
 - เขียนตัวสะกดการันต์ผิด หักค่าละ 1 คะแนน
 - มีสัมผัสซ้ำ หักคะแนนตำแหน่งละ 2 คะแนน
 - มีสัมผัสเลื่อน หักคะแนนตำแหน่งละ 2 คะแนน
2. ความคิดและเนื้อหา คะแนนเต็ม 40 คะแนน

- ตรงประเด็น หมายความว่า นักเรียนจะต้องใช้หัวข้อที่กำหนดให้เป็น แกนเรื่อง

- เสนอแนวคิดสร้างสรรค์ หมายความว่า เนื้อหาที่นักเรียนเสนอนั้นให้แง่ คิดเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เช่น แง่คิดในการดำรงชีวิต การเข้าใจสังคม การปฏิบัติตนให้เป็น ประโยชน์ต่อสังคม

- เสนอแนวคิดแปลกใหม่ หมายถึง แนวความคิดที่เสนอในเนื้อหาไม่ค่อย มีใครกล่าวถึง เป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและอยู่ในขอบเขตของหัวข้อ

3. กวีโวหาร คะแนนเต็ม 40 คะแนน

- เลือกใช้คำเหมาะสมแก่เนื้อหาและบริบท

- เล่นสัมผัสอักษร เล่นคำ ไพเราะ สละสลวยและราบรื่น ช่วยให้คำ ประพันธ์ไพเราะยิ่งขึ้น

- ใช้โวหารต่าง ๆ ส่งเสริมเนื้อหาให้มีความหมายลึกซึ้งกินใจ เช่น กล่าว เปรียบเทียบ ใช้บุคลาธิษฐาน เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินผลการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ว่า หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนั้นมีอยู่หลายด้าน แตกต่างกันไปตามระดับและ ลักษณะของงานเขียน สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินงานเขียนร้อยกรองเชิง สร้างสรรค์ โดยปรับปรุงจากเกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ได้มาตรฐานในระดับชาติ ผู้วิจัยได้พัฒนาเกณฑ์เพิ่มเติม โดย แบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านฉันทลักษณ์ เป็นลักษณะบังคับที่แสดงให้เห็นว่าเป็นงาน เขียนประเภทร้อยกรอง ให้ค่าน้ำหนัก 20 คะแนน ด้านเนื้อหาและแนวคิด เป็นการประเมินในแง่ ของเนื้อความว่ามีความลุ่มลึกในเนื้อหา มีความสร้างสรรค์ทางความคิดอย่างไร ให้ค่าน้ำหนัก 40 คะแนน ด้านการใช้ภาษา เป็นการประเมินการใช้ภาษาในการสื่อสารว่ามีความถูกต้องและ เหมาะสมหรือไม่ รวมถึงการใช้ภาษาในทางสร้างสรรค์ในแง่ของการใช้คำที่ไพเราะรื่นหู ใช้กวี โวหารเปรียบเทียบ ให้ค่าน้ำหนัก 40 คะแนน

5. เจตคติต่อการเขียน

เจตคติ (Attitude) มาจากคำว่า Aptus ในภาษาละติน ซึ่งตรงกับคำว่าความเหมาะสม หรือการปรุงแต่ง เจตคติจึงเป็นพฤติกรรมที่เตรียมพร้อมทางสมองในการที่จะกระทำ ซึ่งจะบ่ง บอกลักษณะที่ของสภาวะจิตใจหรือสภาพของอารมณ์ที่ซับซ้อน ก่อนที่คนเราจะตัดสินใจอย่างใด อย่างหนึ่งในการแก้ปัญหา โดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ เพื่อรักษาเจตนา ความถูกต้อง ตามระดับ ความเชื่อถือหรือความรู้สึก เจตคติจึงเป็นนามธรรมที่เป็นพฤติกรรมภายในของคนเรา (ศักดิ์ สุนทร เสนี, 2531: 1)

5.1 ความหมายของเจตคติ

สงวนศรี วิรัชชัย (2527: 61) กล่าวโดยสรุปว่า เจตคติคือสภาพความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกเชิงประเมินที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ (วัตถุ สถานการณ์ ความคิด ผู้คน ฯลฯ) ซึ่งทำให้ บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ๆ หรือผู้คนนั้น ๆ ในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทาง ของเจตคติที่มีอยู่ กล่าวคือ ถ้ามีเจตคติในทางที่ดีก็จะมีพฤติกรรมและปฏิกิริยาในทางที่ดี เช่น เข้า ใจ สนิทสนุน ช่วยเหลือ ฯลฯ แต่ถ้ามีเจตคติในทางที่ไม่ดี ก็จะมีพฤติกรรมและปฏิกิริยาในทางที่ ไม่ดีด้วย เช่น หลีกเลียง กลั่นแกล้ง ทำลาย เป็นต้น

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529: 92) ได้กล่าวถึงคำว่าเจตคติไว้ว่า เดิมใช้คำว่าทัศนคติ ต่อมาคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของกระทรวงศึกษาธิการโดยความเห็นชอบของราชบัณฑิตยสถานให้ใช้คำว่า “เจตคติ” แทน ซึ่งหมายถึงความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันจะมีผลให้บุคคลมีพฤติกรรมตอบสนองในลักษณะที่สอดคล้องกันด้วย

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531: 2-3) ได้สรุปความหมายของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติ หมายถึงความสลับซับซ้อนของความรู้สึก ความอยาก ความกลัว ความเชื่อมั่น ความลำเอียง หรือการมีอคติของบุคคลในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา

2. เจตคติ หมายถึงความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือต่อต้านสภาพแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด

3. ในด้านพฤติกรรมของคนเรา เจตคติหมายถึง การเตรียมตัวหรือความพร้อมในการที่จะตอบสนอง กล่าวคือ

3.1 เป็นการบ่งแสดงถึงการตอบสนองที่จะเกิดขึ้นภายในบุคคลนั้น ซึ่งจะยังไม่เกิดขึ้นทันทีทันใด และสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมภายนอก การบ่งแสดงถึงการตอบสนองอาจจะแสดงออกมารู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัว ทางด้านวาจาหรือจากสิ่งเร้าภายในร่างกาย สิ่งที่แสดงออกแต่ละอย่างเป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองทางเจตคติและแนวโน้มเอียงอื่น ๆ ภายในตัวบุคคล

3.2 การตอบสนองทั้งหมด เป็นการแสดงออกโดยการกระตุ้นให้แสดงออกซึ่งเจตคติ อาจจะกระทำภายในหรือภายนอกบุคคลนั้น การกระตุ้นด้วยการพูดหรือวิธีอื่น ๆ

3.3 การตอบสนองทั้งหมดเป็นผลของวิถีชีวิต แรงขับที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมที่จะทำให้เกิดการตอบสนองเป็นการสร้างภาพพจน์ต่าง ๆ ตามนิสัยของคน ๆ นั้น

เจตคติจึงเป็นการรวบรวมเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ความเชื่อ และความจริง รวมทั้งความรู้สึก ซึ่งอาจเป็นการประเมินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกันแล้วบรรยายให้รู้ถึงจุดแกนกลางของวัตถุนั้น ความรู้และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดพฤติกรรมชนิดใดชนิดหนึ่งขึ้นต่อไป

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538: 106) กล่าวว่า ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคล ต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือทางต่อต้านก็ได้

เรียบ ศรีทอง (2542: 100) กล่าวว่า เจตคติเป็นสภาพของความคิด ความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึก และท่าทีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความชอบหรือไม่ชอบ

ฮาร์เรลล์ คีธ (2545: 22) กล่าวว่า เจตคติ คือภาวะของจิตหรือความรู้สึกที่มีต่อบางสิ่งบางอย่าง สามารถบัญญัติไว้ในคำ ๆ เดียว คือ ชีวิต เจตคติที่มีอยู่จะทำให้ชีวิตเกิดความแตกต่าง เป็นเครื่องมือที่มีพลังในการทำดีหรืออาจเป็นยาพิษที่ทำให้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพพินาศไป เจตคติเป็นตัวตัดสินว่าคุณกำลังไปสู่สิ่งที่มุ่งหวังหรือกำลังแก้ ๆ กัน ๆ อยู่

ัญญวน คำศิริพิทักษ์ (2548: 240) กล่าวว่า คำว่าเจตคติ มีลักษณะเช่นเดียวกับคำว่า ความคิดสร้างสรรค์ ความวิตกกังวล หรือความรัก คือต่างก็เป็นภาวะสันนิษฐานที่ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง แต่เราสามารถอนุมานเจตคติได้จากพฤติกรรมภายนอกที่บุคคลแสดงออกได้ว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีเจตคติอย่างไร สำหรับนักจิตวิทยาสังคมได้ให้ความหมายของเจตคติกันอย่างหลากหลาย ที่ได้รับความนิยมและการยอมรับกันมากในขณะนี้ก็คือ “เจตคติคือความรู้สึกทางบวกหรือทางลบของบุคคลที่มีต่อคน วัตถุ สัตว์ สิ่งของ มโนคติ หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากการเรียนรู้ หากมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม” โดยทั่วไปแล้ว เมื่อพูดว่าบุคคลมีเจตคติทางบวกหรือทางลบจะต้องระบุด้วยว่าบุคคลนั้นมีเจตคติทางบวกหรือทางลบต่ออะไรด้วย จะไม่พูดลอย ๆ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความหมายของเจตคติ สามารถสรุปได้ว่า เจตคติคือสภาพของความคิดหรือจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการแสดงออกถึงพฤติกรรมนั้นตามมาในภายหลัง

5.2 ลักษณะของเจตคติ

ประหยัด ลักษณะงาม (2524: 81) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติว่าจะประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประเภท คือ

1. เจตคติมีที่หมายเสมอ (Attitude Object)
2. มีการประเมินผลลัพธ์ (Evaluative Aspect) ว่าจะดี-ไม่ดี, ชอบ-ไม่ชอบ ต่อที่หมายของเจตคตินั้น
3. มีลักษณะค่อนข้างมั่นคง (Relatively Enduring)
4. เป็นลักษณะของความพร้อมที่จะตอบสนอง (Readiness For Response)

สงวนศรี วิรัชชัย (2527: 62) กล่าวถึงเจตคติของคนเราโดยทั่วไปว่ามีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. เจตคติมีที่หมาย ที่หมายของเจตคติ ได้แก่ วัตถุ สิ่งของ บุคคล กลุ่มคน สถานที่ แนวคิด เหตุการณ์ และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับรู้ มีประสบการณ์ และเกิดความคิดความเข้าใจ ความรู้สึก หรือเจตคติต่อสิ่งนั้น ๆ

2. เจตคติเกิดจากประสบการณ์หรือเกิดจากการเรียนรู้ เวลาที่เราได้มีประสบการณ์หรือได้เรียนรู้บางสิ่งบางอย่าง เราก็จะประเมินและทำความเข้าใจประสบการณ์หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้น ความคิด ความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินผู้คน เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์นั้น ๆ คือ เจตคติ แต่ถ้าเราไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับบุคคลใดหรือสิ่งใด เราก็จะไม่เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้นหรือคนนั้น

3. เจตคติมีทิศทางของการประเมิน ทิศทางของการประเมินก็คือลักษณะความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิด ถ้าเป็นความรู้สึกหรือการประเมินว่า ชอบ พอใจ เห็นด้วย ฯลฯ ก็ถือเป็นทิศทางในทางที่ดี ซึ่งอาจเรียกได้ว่า มีทิศทางในทางบวกหรือเจตคตินิมาน (Positive Attitude) และถ้ามีความรู้สึกหรือมีการประเมินว่า ไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ ไม่ชอบ ไม่ดี ฯลฯ ก็ถือเป็นทิศทางที่ไม่ดี เรียกว่าเจตคตินิเสธ (Negative Attitude)

การมีเจตคติในทางไม่ดีหรือมีเจตคตินิเสธ ไม่ได้หมายความว่าบุคคลไม่เพียงมีเจตคตินั้น แต่หมายถึงการมีความรู้สึกในทางลบ (ไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย) ต่อบางสิ่งบางอย่างที่เป็นที่หมายของเจตคติของเขา ดังนั้น เจตคตินิเสธที่บุคคลมีต่อบางสิ่งบางอย่าง อาจเป็นเจตคติที่พึงประสงค์ เช่น การมีเจตคตินิเสธต่อการคดโกง มีเจตคตินิเสธต่อการพนัน ฯลฯ และในทำนองเดียวกัน การมีเจตคตินิมานก็ไม่ได้หมายความว่าเจตคติที่ควรจะได้รับ การสนับสนุนส่งเสริมเสมอไป เจตคตินิมานบางอย่างก็ไม่ใช่เจตคติที่พึงประสงค์ เช่น การเจตคตินิมานต่อการพนัน การมีเจตคตินิมานต่อการพุดบด เป็นต้น

4. เจตคติมีความเข้ม คือ มีปริมาณความมากน้อยของความรู้สึก เช่น ถ้าชอบมากหรือไม่เห็นด้วยอย่างมาก ก็แสดงว่ามีความเข้มสูง ถ้าชอบน้อยหรือไม่เห็นด้วยนัก ก็จัดว่าเป็นเจตคติที่มีความเข้มต่ำ

5. เจตคติมีความคงทน เมื่อเจตคติได้เกิดขึ้นแล้วมักจะเปลี่ยนได้ยาก โดยเฉพาะเจตคติที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์มาตั้งแต่เล็ก เช่น นักเรียนมัธยมหรือนิสิตนักศึกษาที่มีเจตคตินิเสธต่อวิชาคณิตศาสตร์ จะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่านักเรียนประถมที่มีเจตคตินิเสธต่อวิชาคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เพราะเจตคติของนิสิตนักศึกษาและนักเรียนมัธยมที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์นั้น ได้เกิดและสร้างสมมานานกว่าเจตคติของนักเรียนในระดับประถม

6. เจตคติจะบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้เป็นเจ้าของเจตคติกับสิ่งของ ผู้คน เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมายของเจตคติ ลักษณะความสัมพันธ์นั้นจะเป็นไปตามทิศทางของความรู้สึกและอารมณ์หรือความผูกพัน ซึ่งจะเป็นผลต่อพฤติกรรมที่บุคคลจะแสดงต่อสิ่งที่เป้าหมายของเจตคติด้วย

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529: 92-93) กล่าวว่าลักษณะของเจตคติจะเป็น 2 มิติ คล้าย ๆ กับวัตถุซึ่งเป็นมิติกว้าง และมิติความยาว ลักษณะของเจตคติจะประกอบด้วยมิติซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ทิศทาง มีอยู่ 2 ทิศทาง คือ ทางบวกและทางลบ ทางบวก ได้แก่ ความรู้สึกหรือที่ทำในทางที่ดี ชอบ และพึงพอใจ เป็นต้น ส่วนทางลบ ก็จะเป็นไปทางตรงข้าม ได้แก่ ความรู้สึกหรือที่ทำในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ และไม่พึงพอใจ เป็นต้น

2. ความเข้มข้น มีอยู่ 2 ขนาด คือ ความเข้มข้นมาก และความเข้มข้นน้อย เช่น บางคนมีความรู้สึกชอบความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยมาก แต่บางคนมีที่ทำไต่ต่ำมาก ๆ เป็นต้น ถ้าบุคคลมีเจตคติที่มีความเข้มข้นมาก จะเป็นอุปสรรคในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับลักษณะของเจตคติ สามารถแบ่งลักษณะของเจตคติได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะตามทิศทาง ได้แก่ เจตคติในทางบวกและทางลบ ซึ่งเป็นทิศทางในการวัดเจตคติ และอีกลักษณะหนึ่ง คือ ลักษณะตามความเข้มข้น เป็นลักษณะของความมากน้อยของเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะกินความรวมถึงความคงทนของเจตคติ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเจ้าของเจตคติกับสิ่งของนั้น ๆ ด้วย หากไม่มีปัจจัยที่ทำให้เปลี่ยนแปลงความเข้มข้นนั้นก็จะไม่เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

5.3 องค์ประกอบของเจตคติ

ประหยัด ลักษณะงาม (2524: 80) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของเจตคติไว้ว่า บุคคลจะสร้างเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้นั้นมักจะต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้คือ

1. ความรู้ (Cognitive Component) บุคคลจะต้องรู้ จะต้องทราบรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อในสิ่งนั้น เช่น เจตคติที่มีต่อระบบคอมมิวนิสต์จะต้องประกอบด้วยความเข้าใจในทฤษฎีของมาร์ค ความรู้ทางประวัติศาสตร์ของรัสเซีย จีนแดง ความเชื่อเกี่ยวกับระบบการบริหารภายในประเทศ นโยบายต่างประเทศ และประเมินผลความเชื่อที่มีอยู่เห็นว่า พอใจหรือไม่พอใจ ดีหรือไม่ดี เป็นต้น

2. ความรู้สึก (Affective Component) องค์ประกอบส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ในรูปของความยินดีหรือไม่ยินดี ชอบใจหรือไม่ชอบใจ องค์ประกอบทางอารมณ์นี้จะก่อให้เกิดแรงจูงใจ เช่น ชาวอีสานไปอยู่กรุงเทพฯ มักจะมีความรู้สึกเป็นกันเอง สนทนากับชาวอีสานด้วยกัน มีความสนใจความเป็นอยู่ของชาวอีสานมากกว่าพวกอื่น เป็นต้น

3. แนวโน้มของพฤติกรรม (Action Tendency) องค์ประกอบด้านนี้จะรวมพร้อมของพฤติกรรมทั้งหมดที่จะแสดงออกต่อเป้าหมาย เช่น ถ้าบุคคลมีเจตคติทางบวกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กำหนดให้ เขาก็มักจะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนสิ่งนั้น แต่ถ้าหากเขามีเจตคติในทางลบ พฤติกรรมที่แสดงออกมักออกมาในรูปของการทำลายหรือลงโทษ ตัวอย่างเช่น ถ้าหากนายคำ คำพา มีเจตคติที่ดีต่อชาวอีสาน พฤติกรรมที่แสดงออกของนายคำมักจะยอมรับฟังพอใจที่ได้สนทนาวิสาสะกับพวกชาวอีสาน เป็นต้น แต่ถ้าหากนายคำมีเจตคติต่อชาวอีสานในทางลบ เขาก็จะแสดงอาการรังเกียจ ดูหมิ่น และหลีกเลี่ยงการพบปะกับชาวอีสาน เป็นต้น

สงวนศรี วิรัชชัย (2527: 61) กล่าวว่าเจตคติที่คนเรามีต่อผู้คนและสิ่งต่าง ๆ จะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. ความคิดความเข้าใจ (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้ ความคิด และความเชื่อของเราเกี่ยวกับผู้คน วัตถุ สถานการณ์ ความคิด และสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมายของเจตคติ เช่น เจตคติต่ออาชีพครู ก็จะมีองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ สถานภาพ และลักษณะงานของครู

2. ความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Component หรือ Feeling Component) คือ ความรู้สึกหรืออารมณ์ของเราที่เป็นปฏิกิริยาต่อผู้คน เหตุการณ์ ความคิด หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมายของเจตคติ ความรู้สึกนี้จะมีความรู้สึกเชิงประเมิน เช่น ชอบ-ไม่ชอบ เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ดี-ไม่ดี สวย-ไม่สวย ฯลฯ

3. แนวโน้มของพฤติกรรม (Action Tendency, Behavioral Component หรือ Action Component) คือ รูปแบบของพฤติกรรมที่เราคิดจะแสดงออก เพื่อตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมายของเจตคติ ลักษณะพฤติกรรมที่คิดจะแสดงออกมาหรือแนวโน้มของพฤติกรรมนี้จะสอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่ เช่น คนที่มีความรู้สึกชอบ มีเจตคติที่ดีต่อครู ก็อยากจะสรรเสริญสนับสนุน ให้ความร่วมมือกับครู แต่ถ้าไม่ชอบหรือมีเจตคติที่ไม่ดีต่อครู ก็อยากจะพุดใจเมตหรือกล่าวถึงความไม่ดีไม่งามเกี่ยวกับครู

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529: 93) ได้สรุปองค์ประกอบของเจตคติ 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) เช่น ความรู้ที่บุคคลได้รับมา ซึ่งอาจจะถูกหรืออาจจะผิดก็ได้ ทั้งนี้รวมทั้งความเชื่อของบุคคลนั้น ๆ ด้วย จากความรู้และความเชื่อจะเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ เช่น บุคคลที่เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับยิวกี้อาจมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับยิว ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติที่เกี่ยวกับยิวในโอกาสต่อมาได้

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้อะไรมา ก็จะเกิดความรู้สึกหรือท่าทีต่อสิ่งนั้นว่าชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เช่น ได้เรียนรู้เรื่องยิวมาแล้ว จะชอบยิวหรือไม่ชอบก็ได้

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้อะไรมา ก็จะเกิดความรู้สึกหรือท่าทีต่อสิ่งนั้นในทางบวกหรือลบก็ได้ และจะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้น เช่น บุคคลที่เรียนรู้เรื่องยิวแล้วอาจจะเกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบก็ได้ ต่อจากนั้นก็แสดงพฤติกรรมต่อเนื่อง ถ้าชอบก็อาจจะคบเป็นเพื่อน ถ้าไม่ชอบก็อาจจะหนีให้ไกล ดังนั้นเป็นต้น

รณญวน คำชิริพิทักษ์ (2548: 240-241) ได้กล่าวว่ามีนักจิตวิทยาสังคมได้เสนอโครงสร้างของเจตคติที่สำคัญ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ระบุว่า เจตคติมีองค์ประกอบเดียว เจตคติมี 2 องค์ประกอบ และเจตคติมี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. กลุ่มที่ระบุว่าเจตคติมีองค์ประกอบเดียว แนวคิดที่ระบุว่าเจตคติมีองค์ประกอบเดียว คือ อารมณ์ความรู้สึกในทางที่ชอบหรือไม่ชอบที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ นักจิตวิทยาที่สนับสนุนแนวคิดนี้ได้แก่ เบม พิชไบน์ และไอเซ็นและเธอร์สโตน

2. เจตคติมี 2 องค์ประกอบ แนวคิดนี้ระบุว่าเจตคติมี 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านปัญญาและองค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก นักจิตวิทยาที่สนับสนุนเจตคติแนวนี้ได้แก่ แคทซ์ และโรเซนเบอร์ก

3. เจตคติมี 3 องค์ประกอบ แนวคิดนี้ระบุว่าองค์ประกอบทั้ง 3 ของเจตคติ ได้แก่ องค์ประกอบด้านปัญญา ได้แก่ ความเชื่อ ความรู้ ความคิด และความเห็นที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ องค์ประกอบด้านความรู้สึก ได้แก่ ความรู้สึกชอบ-ไม่ชอบ หรือท่าทีที่ดี-ไม่ดี ที่บุคคลมีต่อที่หมายของเจตคติ และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม ได้แก่ แนวโน้มหรือความพร้อมที่บุคคลจะปฏิบัติต่อที่หมายของเจตคติ

ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าแนวคิดคิดของกลุ่มที่เชื่อว่าเจตคติมีองค์ประกอบเดียวจะได้รับความนิยมสูงสุด คือ องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกที่มีความรู้ ความคิด หรือความเชื่อเป็นรากฐานสำคัญ โดยเจตคติเป็นผลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความคิด และความรู้สึก

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของเจตคติ สามารถสรุปได้ว่าเจตคติมีองค์ประกอบทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้หรือความเข้าใจ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกออกมาได้ ด้านอารมณ์ความรู้สึก เป็นความคิดที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดองค์ประกอบด้านที่หนึ่งขึ้น และด้านพฤติกรรม เป็นปฏิกิริยาตอบสนองที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบด้านที่สอง

5.4 การวัดและประเมินเจตคติ

ประหยัด ลักษณะงาม (2524: 82) ได้กล่าวว่าเจตคติเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคล และเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล จึงจำเป็นจะต้องหาเครื่องมือวัดเจตคติที่มีความหมายเที่ยงตรง มีความเชื่อถือได้ และเครื่องมือนั้นจะต้องมีค่าอำนาจจำแนกคุณภาพเจตคติของบุคคลได้ด้วย แต่เนื่องจากเจตคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคล มาตราที่ใช้วัดจะวัดโดยตรงไม่ได้ จึงเป็นเพียงการอ้างอิงเอาจากการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา หรือภาษาก็ได้

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531: 16-18) ได้กล่าวว่าเจตคติเป็นพฤติกรรมภายในที่มีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งการศึกษาเจตคตินั้นทำได้ 3 วิธี คือ

1. การสังเกต เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ศึกษาเจตคติโดยใช้ประสาทหูและตาเป็นสำคัญ เป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้วนำข้อมูลที่สังเกตนั้นไปอนุมานว่าบุคคลนั้นมีเจตคติต่อสิ่งนั้นเป็นอย่างไร

2. การให้รายงานตัวเอง เป็นวิธีศึกษาเจตคติของบุคคลโดยให้บุคคลนั้นเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นออกมา วิธีการนี้เป็นวิธีการของเทอร์สโตน ลิเคิร์ท กัทท์แมน และฮัสกิด ที่ได้พยายามสร้างสเกลการวัดเจตคติขึ้น คะแนนที่ได้จากการวัดเจตคติแบบสเกลนี้จัดแบ่งออกเป็นช่วง ๆ โดยแต่ละช่วงมีขนาดเท่ากัน สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

3. เทคนิคการฉายออก เป็นวิธีวัดเจตคติโดยการสร้างจินตนาการจากภาพ โดยใช้ภาพเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลนั้นแสดงความคิดเห็นออกมา จะได้สังเกตและวัดได้ว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกอย่างไร

ดังนั้น การวัดและประเมินเจตคติจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวัดและประเมิน เพื่อให้มีมาตรฐานและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างแบบวัดเจตคติ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

สงวนศรี วิรัชชัย (2527: 64-66) ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531: 23-76) และพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538-109) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบวัดเจตคติในทิศทางเดียวกันว่า มีมาตรฐานในการวัดเจตคติที่นิยมอยู่ 3 ชนิด ดังนี้

1. มาตรฐานของเทอร์สโตน เป็นการกำหนดช่วงความรู้สึกของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็น 11 ช่วง จากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด ข้อความที่บรรจุลงในมาตรวัดจะต้องนำไปให้ผู้ตัดสินพิจารณาว่าควรอยู่ในตำแหน่งใดของมาตรา โดยยึดหลักว่า ข้อความคิดเห็นที่จะใช้เป็นเครื่องมือวัดเจตคติได้ต้องให้ข้อความคิดเห็นนั้นแทนความมากน้อยของเจตคติที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ และช่วงเจตคติแต่ละข้อความคิดเห็นจะมีระยะห่างเท่า ๆ กัน ตามมาตรวัด

2. มาตรฐานของลิเคิร์ท เป็นการกำหนดช่วงความรู้สึกของคนเป็น 5 ช่วงหรือ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อความที่บรรจุลงในมาตรวัดประกอบด้วยข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดทั้งในทางที่ดี (ทางบวก) และในทางที่ไม่ดี (ทางลบ) และมีจำนวนพอ ๆ กัน การกำหนดน้ำหนักคะแนนการตอบแต่ละตัวเลือกกระทำภายหลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลมาแล้ว การใช้มาตรวัดนี้มีผู้นิยมใช้กันมาก เพราะสะดวก สร้างง่าย รวดเร็ว และมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง

3. มาตรฐานของออสกู๊ด หรือวิธีวัดทัศนคติโดยใช้ความหมายทางภาษา เป็นการใช้คำคุณศัพท์มาอธิบายความหมายของสิ่งเร้า โดยมีคุณศัพท์ตรงข้ามกันเป็นขั้วของมาตรวัด เป็นวิธีการวัดความคิดรวบยอดของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ออสกู๊ดเชื่อว่าภาษาเป็นสื่อความหมายและผลิตผลความรู้ของมนุษย์ สามารถนำมาวัดการรับรู้ ความรู้สึก เจตคติ และพฤติกรรมของมนุษย์ได้ คำคุณศัพท์ที่ใช้ในการอธิบายคุณลักษณะสามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

3.1 องค์ประกอบด้านการประเมินค่า เช่น ดี-ชั่ว จริง-เท็จ ฉลาด-โง่

3.2 องค์ประกอบด้านศักยภาพ เช่น แข็งแรง-อ่อนแอ หนัก-เบา หยาบ-ละเอียด

3.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรม เช่น เร็ว-ช้า กระตือรือร้น-เฉื่อยชา

นอกจากนี้ ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531: 102-105) ยังได้กล่าวถึงวิธีการเขียนแบบสอบถามวัดเจตคติไว้ว่า แบบสอบถามชุดหนึ่งๆ จะประกอบด้วยกลุ่มของข้อความที่ใช้ถามเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จึงควรพิจารณาประเภทของคำถาม ซึ่งคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามวัดเจตคติโดยทั่วไป มีอยู่ 3 ประเภท คือ

1. คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ได้แก่ คำถามเรื่องส่วนตัวของผู้ตอบ มักจะเกี่ยวข้องกับอายุ เพศ อาชีพ สถานภาพสมรส ศาสนา การศึกษา ฯลฯ จุดประสงค์ของคำถามประเภทนี้เพื่อจะทราบถึงลักษณะหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ตอบโดยทั่ว ๆ ไป มักจะอยู่

ตอนแรกสุดของแบบสอบถาม โดยคำถามประเภทนี้จะมีในแบบสอบถามก็ต่อเมื่อต้องการทราบ ภูมิหลังของผู้ตอบ หรือต้องการจะนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา

2. คำถามที่เป็นความรู้ เป็นคำถามเพื่อต้องการจะรู้ว่าผู้ตอบรู้อะไรบ้าง รู้มาก น้อยแค่ไหน และรู้ได้อย่างไร การที่ต้องมีคำถามที่เป็นความรู้ เนื่องจากว่าความรู้ของผู้ตอบมักจะมี ความสัมพันธ์กับเจตคติของเขาต่อเรื่องนั้น ๆ การวัดความรู้สามารถวัดได้ แม้ว่าผู้ตอบจะมีเจตคติ ต่อเรื่องนั้น ๆ ไปในทางที่ดีหรือไม่ดี

3. คำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นและเจตคติ เป็นคำถามหรือข้อความที่ใช้วัดเจต คติ ซึ่งคำถามจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความเชื่อ อุดมคติ ค่านิยม และข้อสมมติล่วงหน้าของ ผู้ตอบ เป็นข้อความที่ได้วิเคราะห์มาแล้ว อาจจะใช้วิธีการของเทอร์สโตน, ลิเคิร์ท, ออสกูด หรือกัทท์แมน เพื่อที่จะค้นหาว่าผู้ตอบคิดและรู้สึกอย่างไรต่อเรื่องที่ถูกละถาม ณ ช่วงเวลานั้น ซึ่ง ความรู้สึกของเราในช่วงเวลานั้นจะเป็นสิ่งที่สะท้อนมาจากเจตคติที่ฝังลึกอยู่ในใจของผู้ตอบ ใน การที่จะวัดเจตคติของบุคคลใดควรจะได้ทราบพื้นฐานทั่ว ๆ ไป ตลอดจนประสบการณ์ และระดับ การศึกษาของผู้ตอบด้วย เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการสร้างแบบสอบถามต่อไป

ข้อเสนอแนะในการเขียนข้อความในแบบสอบถาม

1. การเขียนข้อความควรหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริง เช่น ไม่ควรใช้คำว่า..... ประเทศไทยมีพลเมือง 45 ล้านคน

2. หลีกเลี่ยงที่จะถามสิ่งเกี่ยวกับอดีตที่ผู้ตอบอาจจะเพี้ยนใจ
3. ไม่ควรใช้ข้อความที่สามารถตีความได้หลายแง่มุม
4. ไม่ควรใช้ข้อความไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการจะวัด
5. ไม่ควรใช้ข้อความที่ผู้ตอบสามารถตอบได้หรือเลือกตอบเหมือนกันหมดหรือตอบไม่ได้เลย

6. ควรเลือกข้อความที่เป็นตัวแทน หรือครอบคลุมความรู้สึก ความเชื่อ และความพยายามที่จะทำ

7. ใช้ภาษาง่าย ชัดเจน และไม่อ้อมค้อม
8. ถ้อยคำกะทัดรัด ใช้คำไม่เกิน 20 คำ
9. ข้อความหนึ่งควรมีความคิดเดียวและเป็นประโยคเดียว
10. ไม่ควรใช้คำว่า ทั้งหมด ทั่วไป ไม่มีเลย
11. การใช้คำว่า เท่านั้น ควรจะใช้อย่างระมัดระวังที่สุด
12. ไม่ควรใช้ประโยคปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ

13. ในแบบสอบถามควรประกอบด้วยข้อความที่เป็นทั้งนิมานและนิเสธ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินเจตคติ สามารถสรุปได้ว่า เจตคติเป็นความรู้สึกนึกคิดที่จำเป็นจะต้องมีเครื่องมือหรือเกณฑ์ในการวัดเพื่อสร้างความเชื่อถือและความเที่ยงตรง โดยมาตรในการวัดเจตคตินั้นมีอยู่หลายแบบ แต่ที่ได้รับความนิยมคือมาตรวัดของลิเคิร์ทที่แบ่งช่วงการวัดเป็น 5 ช่วง และชุดคำถามชุดหนึ่งควรประกอบไปด้วย คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง คำถามที่เป็นความรู้ และคำถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นและเจตคติ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงเลือกใช้การวัดแบบลิเคิร์ท เนื่องจากมีการแบ่งมาตราการวัดที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน และสอดคล้องกับลักษณะของคำถามในแบบวัดเจตคติของผู้เรียน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคิดอรรถฐาน

งานวิจัยในประเทศ

อภิรักษ์ อนุะมาน (2546:163-169) ได้ศึกษาการบูรณาการการสอนเขียนแบบอรรถฐานในรายวิชาการระดับอุดมศึกษา: รูปแบบการเรียนการสอน โดยพัฒนารูปแบบบูรณาการการสอนเขียนแบบอรรถฐานในรายวิชาการระดับอุดมศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนความเรียงร้อยแก้ว ทักษะทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ศึกษาผลของการใช้รูปแบบบูรณาการการสอนการเขียนแบบอรรถฐานในรายวิชาการระดับอุดมศึกษาที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงร้อยแก้ว ทักษะทางภาษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนความเรียงร้อยแก้วและทักษะทางภาษาของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบบูรณาการการสอนการเขียนแบบอรรถฐานในรายวิชาการระดับอุดมศึกษากับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา สาขาวิชาสังคมศาสตร์ จำนวน 60 คน เป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 32 คน เป็นกลุ่มทดลอง 18 คน กลุ่มควบคุม 14 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบความสามารถในการเขียนความเรียงร้อยแก้วและเกณฑ์การตรวจให้คะแนน แบบสอบทักษะทางภาษา ประกอบด้วย แบบสอบทักษะการอ่าน แบบสอบทักษะการเขียน แบบสอบทักษะการฟัง และแบบสอบทักษะการพูด และแบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น คือ รูปแบบบูรณาการการสอนการเขียนในรายวิชาการระดับอุดมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนความเรียงร้อยแก้ว ทักษะทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์

ลักษณะเฉพาะของรูปแบบ เงื่อนไขและขอบเขตของรูปแบบ กระบวนการบูรณาการการเรียนการสอนของรูปแบบ และกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบ นักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบบูรณาการการเรียนการสอนการเขียนแบบอรรถฐานในรายวิชาการระดับอุดมศึกษาได้คะแนนความสามารถในการเขียนความเรียงร้อยละ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 2 กลุ่มสาขาวิชา คือสูงกว่าร้อยละ 70 มีความสามารถในการเขียนความเรียงร้อยละสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยใช้การสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้คะแนนทักษะทางภาษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 2 กลุ่มสาขาวิชา คือต่ำกว่าร้อยละ 70 นักศึกษากลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ที่เรียนโดยใช้รูปแบบบูรณาการการเรียนการสอนการเขียนแบบอรรถฐานในรายวิชาการระดับอุดมศึกษามีทักษะทางภาษาสูงกว่านักศึกษากลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบปกติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบปกติมีทักษะทางภาษาสูงกว่านักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ที่เรียนโดยใช้รูปแบบบูรณาการการเรียนการสอนการเขียนแบบอรรถฐานในรายวิชาการระดับอุดมศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบบูรณาการการเรียนการสอนการเขียนแบบอรรถฐานในรายวิชาการระดับอุดมศึกษาได้คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้ง 2 กลุ่มสาขาวิชาคือต่ำกว่าร้อยละ 60 ของกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และร้อยละ 50 ของกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

ฉัตรชัย อภิวันท์สนอง (2548: 93-98) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน วิธีการสอนตามคู่มือครู โดยเปรียบเทียบความสามารถและแรงจูงใจในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับวิธีการสอนตามคู่มือครู และระหว่างก่อนและหลังได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษอ่าน-เขียน จำนวน 80 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนของกลุ่มทดลองโดยใช้วิธีการตามแนวทฤษฎีการสอนแบบอรรถฐาน จำนวน 20 คาบ แผนการสอนของกลุ่มควบคุมซึ่งสร้างขึ้นตามขั้นตอนการสอนของคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จำนวน 20 คาบ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามวัดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการ

อ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับวิธีการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน ความสามารถในการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับวิธีการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามวิธีการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการได้รับการสอนตามวิธีการสอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน

วรรณระวี วรรณ (2550: 83-84) ได้เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความและเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไตรราชวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน จำนวน 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู จำนวน 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน จำนวน 20 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู จำนวน 20 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเรียงความ แบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาภาษาไทย และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน

อินทร์รุท เกษตรระชนม์ (2551: 94-100) ได้ศึกษาผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิง

สร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ และระหว่างก่อนและหลังการสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวนห้องละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ และเกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 16 แผน แบ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลอง จำนวน 8 คาบ และแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มควบคุม จำนวน 8 คาบ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิไล พันชนกุล (2553: 84-87) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐานก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาเจตคติต่อการสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงแสนสุข จังหวัดอุดรธานี จำนวน 13 คน ซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐาน จำนวน 8 แผน แผนละ 3 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน แบบวัดเจตคติต่อการสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐาน ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีเจตคติต่อการสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐานอยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

สาธิตา นารพรม (2558: 43-47) ได้ศึกษากิจกรรมการสอนด้วยวิธีอรรถฐาน กระบวนการเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเรื่องสร้างแรงบันดาลใจของนิสิต โดยศึกษาความสามารถในการเขียนเรื่องสร้างแรงบันดาลใจของนิสิตด้วยกิจกรรมการเขียนแบบ Process Genre Approach และศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการเขียนแบบ Process Genre Approach ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เรียนรายวิชา 01053305 Narrative and Descriptive Composition ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 1 ห้อง มีนิสิตจำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการสอนเขียนด้วยวิธี Process Genre Approach เพื่อพัฒนาการเขียนเรื่องสร้างแรงบันดาลใจของนิสิต และแบบประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการสอนเขียนแบบ Process Genre Approach ผลการวิจัย พบว่าการจัดกิจกรรมการสอนแบบ PGA ช่วยพัฒนาการเขียนของนิสิต และนิสิตมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนเขียนด้วยวิธี Process Genre Approach ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

ไฮแลนด์ (Hyland, 1990) ได้ศึกษาผลของการสอนคำอธิบายอรรถลักษณะที่มีผลต่อการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษเชิงโต้แย้ง (Argumentative Essay) พร้อมทั้งนำเสนอรูปแบบภาษาของการเรียงความภาษาอังกฤษของการเขียนในการเรียงความลักษณะดังกล่าวซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีวิธีดังกล่าวเป็นประโยชน์และส่งผลต่อคุณภาพของงานเขียน

ซาลาซูร์ (Salahshoor, 2001) ได้ศึกษาการนำแนวคิดอรรถฐานมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศอิหร่าน ซึ่งมีปัญหาเรื่องการไม่มีพื้นฐานความรู้เดิมด้านโครงสร้างทางภาษาของนักเรียน เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า นักเรียนขาดการฝึกปฏิบัติ และมีการใช้อรรถลักษณะไม่เหมาะสม ประกอบกับตำราเรียนมีเนื้อหาเยิ่นเย้อ ไม่เหมาะกับการศึกษาเพื่อการวิจัยมากกว่าจะนำมาใช้สอน จึงสรุปได้ว่า ผู้สอนต้องระมัดระวังในการเลือกใช้เอกสารตำราให้มากขึ้นโดยมีเป้าหมายในการเลือกใช้อรรถลักษณะทางภาษาให้เหมาะสม เพื่อปรับปรุงและส่งเสริมความรู้ทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอรรถฐาน สามารถสรุปได้ว่า แนวคิดอรรถฐานเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้กับการเรียนการสอนด้านภาษาซึ่งปรากฏทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเริ่มจากพื้นฐานการอ่านจนกระทั่งพัฒนาไปสู่การเขียน และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พื้นฐานของแนวคิดดังกล่าวมาจากการศึกษาตามทฤษฎีความรู้เดิมที่มีอยู่ เมื่อผู้เรียนสามารถเข้าใจทฤษฎีพื้นฐานทางภาษาได้แล้วจึงสามารถนำมาสู่กระบวนการเขียนเพื่อแสดง

ความรู้และแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้ งานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นงานเขียนร้อยแก้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้ในการศึกษาทฤษฎีพื้นฐานด้านการเขียนและการคิดในเชิงสร้างสรรค์ โดยการประยุกต์กับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากงานวิจัยอื่นที่เป็นลักษณะของการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนชินเนตติกส์

งานวิจัยในประเทศ

อุทุมพร แก่นทอง (2553: 60-61) ได้เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบชินเนตติกส์กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ โรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดปากบ่อ โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่มจากประชากร โดยจับสลากห้องเรียน จำนวน 2 ห้องเรียนจากทั้งหมด 5 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน ดำเนินการจัดกลุ่มให้เท่าเทียมกันแบบคละความสามารถของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบชินเนตติกส์และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้หลังเรียนแบบชินเนตติกส์มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มโดยการทดสอบที่ (t-test) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภณิดา ยานะ (2554: 48) ได้ศึกษาการใช้เทคนิคชินเนตติกส์เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนบทโฆษณาสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยศึกษาความสามารถในการเขียนบทโฆษณาสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคชินเนตติกส์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเกณฑ์ร้อยละ 60 และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเขียนบทโฆษณาสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ที่เรียนโดยใช้เทคนิคชินเนตติกส์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/5 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม จังหวัดน่าน จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนบทโฆษณาสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์โดยใช้เทคนิคชินเนตติกส์แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนบทโฆษณาสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ เกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนบทโฆษณาสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการเขียนบทโฆษณาสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์โดยใช้เทคนิคชินเนตติกส์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคชินเนตติกส์มีความสามารถในการเขียนบทโฆษณาสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ตั้งไว้ และนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคชินเนตติกส์มีความคิดเห็นต่อการเขียนบทโฆษณา สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

เสาวรัตน์ คำอ่น (2555: 91-92) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิด วิจาร์ณญาณและการยอมรับนับถือตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ และการยอมรับนับถือตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ และการยอมรับนับถือตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 และ 2/3 โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา จำนวน 61 คน จำแนกเป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 28 คน และกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ จำนวน 33 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิธีละ 9 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง แบบทดสอบซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และแบบวัดการยอมรับนับถือตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและแบบชินเนคติกส์ เท่ากับ 0.5933 และ 0.6112 ตามลำดับ นักเรียนที่เรียนโดยจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ มีการคิดและวิจาร์ณญาณและการยอมรับนับถือตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิด วิจาร์ณญาณและการยอมรับนับถือตนเอง หลังเรียนทั้ง 2 รูปแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาจียา หลิมกุล (2556: 54-55) ได้ศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่จัดการเรียนการสอนตามรูปแบบซินเนคติกส์ โดยเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่จัดการเรียนการสอนตามรูปแบบซินเนคติกส์ และศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบซินเนคติกส์ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา THA1303 การพัฒนาทักษะการเขียน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 1 ห้องเรียนทั้งสิ้น 40 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดการเรียนการสอนตามรูปแบบซินเนคติกส์ของศิษยา แหมมณี จำนวน 7 แผน แผนละ 4 คาบ แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแบบทดสอบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการซินเนคติกส์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษามีความสามารถในการเขียนนิทานมากที่สุด และมีความสามารถด้านการเชื่อมโยงความคิดมากที่สุด และความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบซินเนคติกส์โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

อรทัย โรจน์สุกิจ (2556: 101-104) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยพัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนนักเรียน 50 คน ซึ่งใช้การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้

เทคนิคซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จรรยา ปิตรัมย์ (2556: 134-137) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนสวายจิกพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สมพร ช่อสูงเนิน (2558: 115) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบการอ่านและการเขียนข้อความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC กับการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ โดยพัฒนาการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC และการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เปรียบเทียบการอ่านและการเขียนข้อความเปรียบเทียบการอ่านและการเขียนข้อความระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน และเปรียบเทียบการอ่านและการเขียนข้อความด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC และการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาโตนดใหม่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 32 คน จาก 2 ห้อง คือ โรงเรียนบ้านโนนมนต์เทศ จำนวน 15 คน โรงเรียนไทรมิตรวิทยา จำนวน 17 คน ที่ได้รับการจัดห้องเรียนแบบคละกัน ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และใช้วิธีจับสลากเลือกกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม โดยโรงเรียนบ้านโนนมนต์เทศ จำนวน 13 คน เรียนด้วยแผนการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC และโรงเรียนไทรมิตรวิทยา จำนวน 15 คน เรียนด้วยแผนการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบซินเนคติกส์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านและการเขียนข้อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มี 2 แบบ คือ แผนการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง และแผนการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบซินเนคติกส์ จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนข้อความ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC และการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด นักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC และการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ มีความสามารถในการอ่านและการเขียนข้อความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC มีความสามารถในการอ่านและการเขียนข้อความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สูงกว่าการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปวิตรากิจจานุมาศ (2559: 77-78) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างวิธีการสอนแบบซินเนคติกส์กับวิธีการสอนแบบปกติ โดยเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยแก้วก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีการสอนแบบปกติและวิธีการสอนแบบซินเนคติกส์ และเปรียบเทียบ

ความสามารถในการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างวิธีการสอนแบบปกติ และวิธีการสอนแบบซินเนคติกส์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชินโนรสวิทยาลย์ ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม 2 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 4 และห้อง 5 ห้องละ 22 คน และ 26 คน ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบซินเนคติกส์ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยแก้ว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยวิธีการสอนแบบปกติและวิธีการสอนแบบซินเนคติกส์ คะแนนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบซินเนคติกส์กับวิธีการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

เฮฟวิลิน (Heavilin, 1982) ได้ศึกษาการใช้ซินเนคติกส์เพื่อช่วยสร้างความคิดในการเขียนความเรียงระดับวิทยาลัย โดยทดสอบกับนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการเรียนรู้ในการคิดเปรียบเทียบและมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนมากขึ้น

คีย์ (Keyes, 2006) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบมุมมองหลายมิติในวรรณคดีและการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบซินเนคติกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในห้องเรียนที่เรียนศิลปะการใช้ภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบซินเนคติกส์วิเคราะห์วรรณกรรมและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ เปรียบเทียบจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เขียนเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบการบรรยาย เล่าเรื่อง โดยมุ่งเน้นการคิดเชิงอุปมาที่แปลกใหม่ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนและครูมีทัศนคติที่ดีต่อรูปแบบซินเนคติกส์เป็นกลยุทธ์ในการคิด การอุปมาที่มีผลต่อความก้าวหน้าในการเรียนการสอนโดยเฉพาะในห้องเรียนที่เรียนศิลปะการใช้ภาษาอังกฤษ และกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงการสร้างความรู้ใหม่จากบริบทของการเล่าเรื่องคำนึงถึงการสร้างสิ่งใหม่กับถ้อยคำเดิม การแบ่งปันประสบการณ์ นำไปพัฒนาด้านวิชาชีพและเป็นแนวทางให้ครูนำไปวิเคราะห์เนื้อหาพัฒนาการเรียนการสอน และผู้ที่ผลิตหลักสูตรได้นำไปวิเคราะห์พัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการสอนดังกล่าวได้นำมาใช้ในงานวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและการ

เขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นงานเขียนร้อยแก้ว สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยมีการปรับลักษณะงานเขียนจากร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์เป็นร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการศึกษาและนำรูปแบบการสอนดังกล่าวมาใช้ในงานเขียนที่มีความหลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

งานวิจัยในประเทศ

วนายุทธ พันธงาม (2554: 70-73) ผลการใช้นิทรรศการสำเร็จรูปเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้บทเรียนสำเร็จรูป จำนวน 14 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพ ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนสำเร็จรูป เท่ากับ 0.70 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังการเรียนรู้ และนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อบทเรียนอยู่ในระดับมาก

ชุมพล วงศ์เพชรชาวัต (2555: 66-67) ได้ศึกษาผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA MODEL) เรื่องการแต่งคำประพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ และเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม โดยการจับสลากและสุ่มได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ และแบบประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.03/82.58 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.5544 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความพึงพอใจตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา เรื่องการแต่งคำประพันธ์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การแต่งคำประพันธ์ประเภทฉันท์ 11 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มยุรี บุตรนุช (2556: 54-57) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเต็มรักศึกษา อำเภอ บางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเต็มรัก

ศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 39 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกเสริมทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนันท์ ธาราศักดิ์ (2555: 61-63) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ โดยสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนไชยปราการ จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ท31102 หน่วยสุนทรภ่าย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ จำนวน 22 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ และแบบฝึกทักษะการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์มีประสิทธิภาพยอมรับได้ที่เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และคะแนนสอบเฉลี่ยหลังเรียนด้านการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประจักษ์ น้อยเหนือ (2557: 104-106) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ศึกษาพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีสหบทกับเกณฑ์ร้อยละ 80 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนในรายวิชาการแต่งคำประพันธ์ โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้

การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหบท จำนวน 4 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท และความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบท มีค่าร้อยละสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

งานวิจัยต่างประเทศ

แอดเลอร์ (Adler, 2002) ได้ศึกษาบทบาทการปฏิบัติพัฒนาการเขียนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในระดับที่แตกต่างของวัยรุ่นและเพื่อพัฒนาผู้เขียนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้เรียนได้ช่วยให้นักเรียนทำความเข้าใจในวิชาการ นักเรียนมีจินตนาการสูงจึงส่งผลให้การปฏิบัติการเขียนสร้างสรรค์พัฒนาขึ้น

บายแลนด์ (Byland, 2005) ได้ศึกษาการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกเขียนตอบเพื่อนและเขียนประเมินตนเอง ผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมในกลุ่มซึ่งใช้วิธีการฝึกเขียนถึงเพื่อนและเขียนประเมินตนเอง ได้แสดงให้เห็นทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และทักษะด้านการเขียนของนักเรียนอย่างเห็นได้ชัด เพราะกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่มีความสัมพันธ์กับการเขียนคือความสามารถในการวิเคราะห์งานเขียน และจำแนกข้อความที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของเนื้อเรื่องได้ นักเรียนที่สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับงานเขียนสามารถอธิบายและพิสูจน์ว่าการอธิบายของพวกเขาและสามารถรวบรวมคำถามและตัวอย่างประกอบซึ่งจะช่วยให้ผู้เขียนหรือตัวเขาเองได้เรียนรู้วิธีการที่จะพัฒนางานเขียนที่ดีเช่นกัน รวมทั้งครูผู้สอนด้านการประพันธ์สามารถช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับงานเขียนได้เช่นกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะมุ่งศึกษาวิธีการพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรอง ที่มุ่งเน้นความถูกต้องของฉันทลักษณ์และมีเนื้อหาที่เหมาะสม แต่ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ในการเขียนร้อยกรองโดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน

6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

งานวิจัยในประเทศ

พิมพีใจ พจน์สมพงษ์ (2549: 69-70) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 เปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพก่อนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึก และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีต่อการใช้แบบฝึกการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวน 34 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้บทประพันธ์ในงานอาชีพ แบบฝึกการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้แบบฝึกการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพ ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีประสิทธิภาพ 86.91/75/59 ความสามารถในการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อการใช้แบบฝึกการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพในระดับเหมาะสมมาก

จงรักษ์ น้อยอ่ำ (2553: 74-76) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการเขียนบทร้อยกรองด้วยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้เพลงเป็นสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเปรียบเทียบความสามารถการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้เพลงเป็นสื่อ และการจัดการเรียนรู้แบบปกติระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และเปรียบเทียบเจตคติต่อการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้เพลงเป็นสื่อกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านกล้วย (สราญราษฎร์) จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยจับสลากกลุ่มตัวอย่าง 2 ห้อง ห้องละ 30 คน ได้ห้องประถมศึกษาปีที่ 6/1 เป็นกลุ่มทดลองสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้เพลงเป็นสื่อ ห้องประถมศึกษาปีที่ 6/2 เป็นกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้แบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้เพลงเป็นสื่อ แผนการจัดการเรียนรู้โดยการสอนแบบปกติ แบบทดสอบความสามารถในการเขียนบทร้อยกรอง และแบบวัดเจตคติต่อการเขียนบทร้อยกรอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า

ความสามารถในการเรียนการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนหลังเรียนที่จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้เพลงเป็นสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสามารถในการเรียนเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้เพลงเป็นสื่อสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการเขียนบทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้เพลงเป็นสื่อสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิศรา วงษ์สุวรรณ (2553: 99-100) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT และการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 100 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติเรื่องการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองที่สอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT และวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่าในภาพรวมนักเรียนกลุ่มทดลองมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

จรินทร์ งามมั่น (2553: 90-92) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกการเขียนคำประพันธ์กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแบบฝึกการเขียนคำประพันธ์กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 พัฒนาและหา

ประสิทธิภาพของแบบฝึกให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ทดลองใช้แบบฝึกและประเมินและปรับปรุงแก้ไขแบบฝึก และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกการเขียนคำประพันธ์ กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 สาขางานการบัญชี โรงเรียนพัฒนบริหารธุรกิจ จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกการเขียนคำประพันธ์กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 จำนวน 4 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนคำประพันธ์กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 ก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการให้มีการพัฒนาแบบฝึกที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย รูปเล่มมีภาพประกอบที่มีสีสันสวยงาม ควรฝึกจากง่ายไปยากและเน้นการฝึกเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยสามารถพัฒนาแบบฝึกที่มีค่าประสิทธิภาพ 87.64/78/82 โดยระหว่างการพัฒนา ทดลองใช้แบบฝึก นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน สามารถทำแบบฝึกได้ถูกต้อง และเสร็จตามเวลาที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนพึงพอใจกับการเรียนด้วยแบบฝึก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ สามารถสรุปได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาเจตคติที่มีต่อรูปแบบหรือวิธีการสอนที่พัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรอง และพบงานวิจัยเพียงชิ้นเดียวที่ศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงนำลักษณะของการกำหนดกรอบคำถามและประเด็นในการวัดเจตคติมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือในงานวิจัย เพื่อศึกษาเจตคติที่ผู้เรียนมีต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 วิเคราะห์ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ และศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre Experimental Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. วิธีดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดอินทารามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 7 ห้องเรียน รวม 167 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 3 จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนในรายวิชาการเขียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดอินทาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาทดลองจำนวน 12 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยดำเนินการทดสอบก่อนการเรียน 1 คาบ ทดสอบหลังการเรียน 1 คาบ และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 10 คาบ

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหารายวิชาการเขียน ซึ่งเป็นวิชาเพิ่มเติมของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวัดอินทาราม โดยศึกษาเกี่ยวกับหลักและกลวิธีในการประพันธ์ร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ประเภทกาพย์และกลอน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนติกส์ จำนวน 4 แผน รวมทั้งสิ้น 10 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที
2. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ สำหรับใช้ในการทดสอบความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในงานวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านฉันทลักษณ์ร้อยกรอง ด้านเนื้อหาและการนำเสนอแนวคิด และด้านการใช้ภาษา
3. แบบวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบสอบถามความรู้สึกของผู้เรียน จำนวน 17 ข้อ สำหรับใช้ในการสอบถามเพื่อวัดเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความคิดเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ และด้านพฤติกรรมการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนติกส์ จำนวน 4 แผน รวมทั้งสิ้น 10 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดอินทาราม เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร คำอธิบายรายวิชา และผลการเรียนรู้ เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาของบทเรียน สาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.2 ศึกษาข้อมูลและคัดเลือกเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยคัดเลือกตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และผลการเรียนรู้รายวิชาการเขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดอินทาราม ประกอบกับการพิจารณาตามความยากง่ายของเนื้อหาให้สอดคล้องกับผู้เรียนและประโยชน์ของเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ คำประพันธ์ร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ

1.3 ศึกษาทฤษฎี หลักการและแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนติกส์ จากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดอรรถฐานและรูปแบบการสอนชินเนติกส์ แล้วสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนติกส์เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

ตาราง 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์

กระบวนการเรียนรู้ ในงานวิจัย	แนวคิดอรรถฐาน	รูปแบบการสอน ชินเนคติกส์	การจัดกิจกรรม การเรียนรู้
ขั้นที่ 1 การให้รูปแบบ	ขั้นที่ 1 การให้รูปแบบ		การสอนฉันท์ลักษณะ และการลำดับ เนื้อความตามรูปแบบ เรื่องเล่าเชิงจินตนาการ
ขั้นที่ 2 ขั้นเขียนร้อยกรองตาม หัวข้อที่กำหนด	ขั้นที่ 2 การตกลง ร่วมกันเกี่ยวกับ เนื้อความ	ขั้นที่ 1 ขั้นนำ นักเรียนเขียนร้อยกรอง ตามความเข้าใจ	นักเรียนเขียนร้อยกรอง ตามหัวข้อที่กำหนด
ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาแบบ ตรง		ขั้นที่ 2 การสร้างอุปมา แบบตรงหรือ เปรียบเทียบแบบตรง	นักเรียนเปรียบเทียบ ความเหมือนของ สิ่งของสองสิ่ง
ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมา บุคคล		ขั้นที่ 3 การสร้างอุปมา บุคคลหรือเปรียบเทียบ บุคคลกับสิ่งของ	นักเรียนเปรียบเทียบ ตนเองกับสิ่งอื่น
ขั้นที่ 5 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ ขัดแย้ง		ขั้นที่ 4 การสร้างอุปมา คำคู่ขัดแย้ง	นักเรียนเลือกจับคู่คำคู่ ขัดแย้ง
ขั้นที่ 6 ขั้นการอธิบาย ความหมายของคำคู่ ขัดแย้ง		ขั้นที่ 5 การอธิบาย ความหมายของคำคู่ ขัดแย้ง	นักเรียนเชื่อมโยงคำคู่ ขัดแย้งกับหัวข้อบทร้อย กรองที่ได้รับในขั้นต้น
ขั้นที่ 7 ขั้นการสร้างสรรค์ ชิ้นงาน	ขั้นที่ 3 การสร้าง เนื้อความร่วมกันใน กลุ่มและโดยอิสระ	ขั้นที่ 6 การนำความคิด ใหม่มาสร้างสรรค์งาน	นักเรียนเขียนร้อยกรอง อีกครั้งโดยใช้แนวคิด จากคำคู่ขัดแย้ง

1.4 ผู้วิจัยดำเนินการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ จำนวน 10 คาบเรียน สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

คาบเรียนที่	เรื่อง	จำนวนคาบ
1	ปฐมนิเทศและทดสอบก่อนเรียน	1
2-6	การเขียนกาพย์ยานี 11	5
7-11	การเขียนกลอนสุภาพ	5
12	ทดสอบหลังเรียน	1

1.5 จัดทำแผนการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ จำนวน 4 แผน รวมทั้งสิ้น 10 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1.5.1 ผลการเรียนรู้

1.5.2 สารสำคัญ

1.5.3 สารการเรียนรู้

1.5.4 ชิ้นงาน/ภาระงาน

1.5.5 การประเมินผล

1.5.6 กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นการให้รูปแบบ

- การให้นักเรียนอ่านคำประพันธ์ร้อยกรอง
- การสังเกตและอธิบายโครงสร้างและการลำดับเนื้อความของร้อยกรอง
- การศึกษาชั้นลักษณะร้อยกรอง

ขั้นที่ 2 ขั้นเขียนร้อยกรองตามหัวข้อที่กำหนด

- การแต่งคำประพันธ์ร้อยกรองตามความเข้าใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรง

- การกำหนดสิ่งของ 2 สิ่ง แล้วเปรียบเทียบความเหมือน

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคล

- การเปรียบเทียบตนเองกับสิ่งอื่น

ขั้นที่ 5 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

- การเลือกคำจากขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 มาสร้างคำคู่ขัดแย้ง

ขั้นที่ 6 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

- การพิจารณาคำคู่ขัดแย้ง
- การเชื่อมโยงคำคู่ขัดแย้งกับหัวข้อหรือกรอบที่ได้รับ

ขั้นที่ 7 ขั้นการสร้างสรรค์ชิ้นงาน

- การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดคำคู่ขัดแย้ง
- การนำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- การประเมินชิ้นงาน

1.5.7 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1.5.8 บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1.6 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม แล้วแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย ด้านการเขียนร้อยกรอง และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาในเรื่องความชัดเจน ความเหมาะสมของเนื้อหา ลำดับขั้นในการสอน ความเหมาะสมสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนกับผลการเรียนรู้ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนติกส์ มีค่า IOC เท่ากับ 0.86 โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรื่องการพิจารณาการจัดการเรียนรู้เนื้อหาเรื่องการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้ครบถ้วน และพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องตามแนวคิดของรูปแบบ

1.7 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปทดลองใช้กับห้องเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง จำนวน 1 แผน เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องความเหมาะสมด้านเวลา ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยก่อนนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มทดลอง

2. การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

2.2 ศึกษาคำอธิบายรายละเอียดการเรียนรู้วิชาการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวัดอินทาราม

2.3 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล

2.4 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ สำหรับใช้ในการทดสอบความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.5 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา รวมทั้งความถูกต้องในการใช้ภาษา จากนั้นนำแบบทดสอบไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย ด้านการเขียนร้อยกรอง และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและสำนวนภาษา โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item of Congruence: IOC) พบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ มีค่า IOC เท่ากับ 0.83

2.6 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับห้องเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และเวลา

2.7 วิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ โดยนำสำเนาคำตอบของนักเรียน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทยจำนวน 2 ท่าน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้น จากนั้นนำผลการตรวจมาคำนวณหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความสามารถแบบอัตนัย และหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบความสามารถด้วยวิธีหาค่าความสอดคล้องภายใน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งเป็นวิธีที่ครอนบาค (α -Cronbach) สร้างขึ้น พบว่าแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์มีค่าความยากง่าย เท่ากับ 0.53 และมีค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.66

2.8 ผู้วิจัยพัฒนาเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ขึ้นโดยมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

2.8.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์และองค์ประกอบของการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในงานวิจัย

2.8.2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาและผลการเรียนรู้วิชาการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวัดอินทาราม เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของแบบประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

2.8.3 ผู้วิจัยพัฒนาเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์แบบวิเคราะห์ส่วนประกอบย่อยของงานเขียน ให้ครอบคลุมองค์ประกอบของความสามารถในงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในงานวิจัย โดยปรับจากเกณฑ์การประเมินการแต่งคำประพันธ์ร้อยกรอง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2559: 13) ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้การแข่งขันระดับชาติ และสอดคล้องกับระดับของผู้เรียน ผู้วิจัยได้พัฒนาเกณฑ์เพิ่มเติม โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านฉันทลักษณ์ เป็นลักษณะบังคับที่แสดงให้เห็นว่าเป็นงานเขียนประเภทร้อยกรอง ให้ค่าน้ำหนัก 20 คะแนน ด้านเนื้อหาและแนวคิด เป็นการประเมินในแง่ของเนื้อความว่ามีความลุ่มลึกในเนื้อหา มีความสร้างสรรค์ทางความคิดอย่างไร ให้ค่าน้ำหนัก 40 คะแนน ด้านการใช้ภาษา เป็นการประเมินการใช้ภาษาในการสื่อสารว่ามีความถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ รวมถึงการใช้ภาษาในทางสร้างสรรค์ในแง่ของการใช้คำที่ไพเราะรื่นหู ใช้กวีโวหารเปรียบเทียบ ให้ค่าน้ำหนัก 40 คะแนน โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตาราง 4 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ระดับเกณฑ์	5	4	3	2	1
คะแนน	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
1.ด้านฉันทลักษณ์ คำนวณ 20 คะแนน					
1.1 จำนวน	จำนวนคำ	จำนวนคำ	จำนวนคำ	จำนวนคำ	จำนวนคำ
คำ วรรค บาท	วรรค บาท	วรรค บาท	วรรค บาท	วรรค บาท	วรรค บาท
และบท	และบท	และบท ขาด	และบท ขาด	และบท ขาด	และบท ขาด
	ครบถ้วน	ไป 1 ตำแหน่ง	ไป 2 ตำแหน่ง	ไป 3 ตำแหน่ง	ไปตั้งแต่ 4 ตำแหน่งขึ้นไป
1.2 สัมผัส	เขียนบทร้อย	เขียนบทร้อย	เขียนบทร้อย	เขียนบทร้อย	เขียนบทร้อย
บังคับ และ	กรองที่มีคำ	กรองที่มีคำ	กรองที่มีคำ	กรองที่มีคำ	กรองที่มีคำ
เสียงท้าย	สัมผัสบังคับ	สัมผัสบังคับ	สัมผัสบังคับ	สัมผัสบังคับ	สัมผัสบังคับ
วรรค (กรณี	และเสียงท้าย	และเสียงท้าย	และเสียงท้าย	และเสียงท้าย	และเสียงท้าย
ของกลอน	วรรค (กรณี	วรรค (กรณี	วรรค (กรณี	วรรค (กรณี	วรรค (กรณี
สุภาพ)	ของกลอน	ของกลอน	ของกลอน	ของกลอน	ของกลอน
	สุภาพ)	สุภาพ) ผิด 1	สุภาพ) ผิด 2	สุภาพ) ผิด 3	สุภาพ) ผิด
	ถูกต้องทุก	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง	ตั้งแต่ 4
	ตำแหน่ง				ตำแหน่งขึ้นไป
1.3 สัมผัส	ไม่มีการใช้คำ	มีการใช้คำ	มีการใช้คำ	มีการใช้คำ	มีการใช้คำ
เลื่อนและ	สัมผัสเลื่อน	สัมผัสเลื่อน	สัมผัสเลื่อน	สัมผัสเลื่อน	สัมผัสเลื่อน
สัมผัสซ้ำ	และสัมผัสซ้ำ	หรือสัมผัสซ้ำ	หรือสัมผัสซ้ำ	หรือสัมผัสซ้ำ	หรือสัมผัสซ้ำ
		1 ตำแหน่ง	2 ตำแหน่ง	3 ตำแหน่ง	ตั้งแต่ 4
					ตำแหน่งขึ้นไป

ตาราง 4 (ต่อ)

ระดับเกณฑ์ คะแนน	5 ดีมาก	4 ดี	3 ปานกลาง	2 พอใช้	1 ปรับปรุง
1.4 การเขียน ตัวสะกด การันต์	ไม่มีการเขียน ตัวสะกด การันต์ผิด	มีการเขียน ตัวสะกด การันต์ผิด 1 ตำแหน่ง	มีการเขียน ตัวสะกด การันต์ผิด 2 ตำแหน่ง	มีการเขียน ตัวสะกด การันต์ผิด 3 ตำแหน่ง	มีการเขียน ตัวสะกด การันต์ผิด ตั้งแต่ 4 ตำแหน่งขึ้นไป
2.ด้านเนื้อหาและแนวคิด คำนวณ 40 คะแนน					
2.1 การ นำเสนอ แนวคิดที่ตรง ประเด็นและ สอดคล้องกับ อรรถลักษณะ ของภาษา	มีการนำเสนอ แนวคิดตรง ประเด็นที่ กำหนด พร้อมทั้ง อธิบาย ประเด็นได้ อย่างกระจ่าง ชัด ตรงตาม อรรถลักษณะ ของเรื่องเล่า เชิง จินตนาการ	มีการนำเสนอ แนวคิดตรง กับประเด็นที่ กำหนด มีการ อธิบาย ประเด็น ตรง ตามอรรถ ลักษณะของ เรื่องเล่าเชิง จินตนาการ	มีการกล่าวถึง ประเด็นที่ กำหนด แต่ ไม่ได้อธิบาย ประเด็นให้ ชัดเจน และมี ส่วนที่ไม่ สอดคล้อง ตามอรรถ ลักษณะของ เรื่องเล่าเชิง จินตนาการ 1-2 ส่วน	มีการกล่าวถึง ประเด็นที่ กำหนด แต่มี การกล่าวถึง ประเด็นอื่นที่ ไม่เกี่ยวข้อง และมีส่วนที่ ไม่สอดคล้อง ตามอรรถ ลักษณะของ เรื่องเล่าเชิง จินตนาการ 3-4 ส่วน	ไม่ได้กล่าวถึง ประเด็นที่ กำหนด และ ไม่ตรงตาม อรรถลักษณะ ของเรื่องเล่า เชิง จินตนาการ

ตาราง 4 (ต่อ)

ระดับเกณฑ์	5	4	3	2	1
คะแนน	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
2.2 เนื้อหา	มีการนำเสนอ	มีการนำเสนอ	มีการนำเสนอ	มีการนำเสนอ	ไม่มีการ
สร้างสรรค์ มี	พร้อมอธิบาย	พร้อมอธิบาย	ประเด็น	ประเด็นใหม่	นำเสนอ
ความแปลก	เนื้อหาที่	เนื้อหาที่	เนื้อหาที่	แต่ยังขาด	เนื้อหา
ใหม่	สร้างสรรค์ มี	สร้างสรรค์ มี	สร้างสรรค์ มี	ความ	สร้างสรรค์
	ความแปลก	ความแปลก	ความแปลก	สร้างสรรค์	หรือแปลก
	ใหม่จาก	ใหม่จาก	ใหม่ แต่ยัง	หรือความ	ใหม่
	แนวความคิด	แนวความคิด	ไม่ได้อธิบาย	น่าสนใจ	
	เดิมที่เคย	เดิมที่เคย	แนวคิดนั้นให้		
	ปรากฏ มี	ปรากฏ แต่ยัง	กระจ่าง		
	ความเป็น	ขาดความเป็น	ชัดเจน		
	เอกภาพและ	เอกภาพหรือ			
	มีมุมมองหรือ	ความ			
	ประเด็นที่	น่าสนใจ			
	น่าสนใจ				
	แตกต่างจาก				
	มุมมองทั่วไป				

ตาราง 4 (ต่อ)

ระดับเกณฑ์	5	4	3	2	1
คะแนน	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
2.3 เนื้อหา	เนื้อหา	เนื้อหา	เนื้อหา	เนื้อหา	เนื้อหาไม่มี
ประโยชน์หรือ	ประโยชน์แก่	ประโยชน์แก่	ประโยชน์แก่	ประโยชน์แก่	ประโยชน์แก่
คุณค่าต่อ	ผู้อ่านและ	ผู้อ่านและ	ผู้อ่านและ	ผู้อ่าน แต่ยัง	ผู้อ่านและไม่
ผู้อ่าน	สามารถ	สามารถ	สามารถ	ไม่สามารถ	สามารถ
	จรรโลงใจ	จรรโลงใจ	จรรโลงใจ	จรรโลงใจ	จรรโลงใจ
	ผู้อ่านได้ใน	ผู้อ่านได้ แต่	ผู้อ่านได้บ้าง	ผู้อ่านให้มี	ผู้อ่านให้มี
	ลักษณะเป็น	ยังขาดความ	แต่ไม่สามารถ	ความรู้สึกใน	ความรู้สึกใน
	รูปธรรมที่	ชัดเจนใน	สรุปเป็น	ทางบวก	ทางบวก
	นำไปใช้ได้	ลักษณะ	ข้อคิดไปใช้	รวมทั้งไม่	รวมทั้งไม่
	อย่างชัดเจน	รูปธรรม	ประโยชน์ได้	สามารถสรุป	สามารถสรุป
				เป็นข้อคิดไป	เป็นข้อคิดไป
				ใช้ประโยชน์	ใช้ประโยชน์
				ได้	ได้
2.4 การ	มีการ	มีการ	มีการ	มีการ	ไม่มีการ
นำเสนอ	สอดคล้อง	สอดคล้อง	สอดคล้อง	สอดคล้อง	สอดคล้อง
จินตนาการที่	จินตนาการ	จินตนาการ	จินตนาการ	จินตนาการ	จินตนาการ
แตกต่างจาก	ใหม่ๆ อย่าง	ใหม่ๆ บ้าง	เล็กน้อย	แต่ไม่ตรงกับ	
เดิม	ชัดเจน ไม่			หัวข้อหรือไม่	
	เหมือนกับ			เป็นประโยชน์	
	งานเขียน				
	เดิม ๆ				

ตาราง 4 (ต่อ)

ระดับเกณฑ์	5	4	3	2	1
คะแนน	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
3.ด้านการใช้ภาษา คำนำน้หนัก 40 คะแนน					
3.1 การเลือกใช้คำที่เหมาะสมกับงานเขียน	ใช้คำที่เป็นภาษาเขียนถูกต้องตามระดับภาษาและเลือกใช้คำได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องทั้งหมด	มีใช้คำที่เป็นภาษาพูดหรือใช้คำผิดหรือเลือกใช้คำไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 1 ตำแหน่ง	มีใช้คำที่เป็นภาษาพูดหรือใช้คำผิดหรือเลือกใช้คำไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 2 ตำแหน่ง	มีใช้คำที่เป็นภาษาพูดหรือใช้คำผิดหรือเลือกใช้คำไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 3 ตำแหน่ง	มีใช้คำที่เป็นภาษาพูดหรือใช้คำผิดหรือเลือกใช้คำไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องตั้งแต่ 4 ตำแหน่งขึ้นไป
3.2 การใช้ภาษาที่สละสลวยและมีความไพเราะ	มีการใช้ภาษาไพเราะสละสลวยและราบรื่นช่วยทำให้คำประพันธ์ไพเราะยิ่งขึ้น	มีการใช้ภาษาไพเราะสละสลวยและราบรื่นอ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย	มีการใช้ภาษาที่สื่อสารได้เข้าใจได้ง่าย	มีการใช้ภาษาที่ยากต่อความเข้าใจอาจจะต้องตีความมากกว่าปกติ	ไม่สามารถเข้าใจภาษาหรือเนื้อเรื่องได้

ตาราง 4 (ต่อ)

ระดับเกณฑ์	5	4	3	2	1
คะแนน	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง
3.3 การเล่น	มีการเล่น	ขาดการเล่น	ขาดการเล่น	ขาดการเล่น	ขาดการเล่น
สัมผัสในหรือ	สัมผัสใน	สัมผัสใน	สัมผัสใน	สัมผัสใน	สัมผัสใน
การเล่นคำ	(สัมผัสสระ	(สัมผัสสระ	(สัมผัสสระ	(สัมผัสสระ	(สัมผัสสระ
	หรือสัมผัส	หรือสัมผัส	หรือสัมผัส	หรือสัมผัส	หรือสัมผัส
	พยางค์นะ)	พยางค์นะ)	พยางค์นะ)	พยางค์นะ)	พยางค์นะ)
	หรือการเล่น	หรือการเล่น	หรือการเล่น	หรือการเล่น	หรือการเล่น
	คำ หรือการ	คำ หรือการ	คำ หรือการ	คำ หรือการ	คำ หรือการ
	ซ้ำคำครบทุก	ซ้ำคำ 1 วรรค	ซ้ำคำ 2 วรรค	ซ้ำคำ 3 วรรค	ซ้ำคำตั้งแต่ 4
	วรรค				วรรคขึ้นไป
3.4 การใช้	มีการใช้	มีการใช้	มีการใช้	มีการใช้	ไม่มีการใช้
โวหาร	โวหาร	โวหาร	โวหาร	โวหาร	โวหาร
ภาพพจน์	ภาพพจน์	ภาพพจน์	ภาพพจน์	ภาพพจน์ที่ไม่	ภาพพจน์
	ต่างๆ ส่งเสริม	ต่างๆ ส่งเสริม	ต่างๆ ส่งเสริม	เกี่ยวข้องกับ	
	เนื้อหาให้มี	เนื้อหาให้มี	เนื้อหาแต่ขาด	เนื้อหาและ	
	ความหมาย	ความหมาย	ความ	ขาดความ	
	ลึกซึ้งกินใจ	ลึกซึ้งกินใจ	เหมาะสมหรือ	เหมาะสมหรือ	
	อย่างน้อย 2	อย่างน้อย 1	สอดคล้อง	สอดคล้อง	
	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง			

2.8.4 ผู้วิจัยนำเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นนำเกณฑ์การประเมินไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย ด้านการเขียนบทร้อยกรอง และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องเหมาะสมระหว่างเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item of Congruence: IOC) พบว่า การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ มีค่า IOC เท่ากับ 0.75

2.8.5 ผู้วิจัยนำเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับห้องเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง โดยนำผลงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์มาถ่ายสำเนาผลงาน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่านเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งสองท่าน มีค่าเท่ากับ 0.88 แสดงว่าเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพ

3. การสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดเจตคติมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert)

3.2 ผู้วิจัยรวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหาแบบวัดเจตคติจากงานวิจัย แล้วนำมาพัฒนาและปรับปรุงให้สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ โดยปรับจากงานวิจัยของจงรักษ์ น้อยอ่าง (2553: 106-108) สรุปเป็นกรอบด้านการวัดที่สำคัญในด้านต่าง ๆ โดยสามารถแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิดเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ด้านความรู้เกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ และด้านพฤติกรรมการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

3.3 ดำเนินการสร้างแบบวัดเจตคติ เป็นข้อคำถามที่ใช้ในการถามความรู้สึกของผู้เรียน จำนวน 33 ข้อ

3.4 ผู้วิจัยนำแบบวัดเจตคติที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา รวมทั้งความถูกต้องในการใช้ภาษา จากนั้นนำแบบทดสอบไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนบทร้อยกรอง ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและสำนวน

ภาษา โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item of Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ 17 ข้อ

3.5 ผู้วิจัยนำแบบวัดเจตคติ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับห้องเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนแล้ววิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการเขียน โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (α -Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91

วิธีดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการทดลอง

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre Experimental Research) มีกลุ่มตัวอย่างเดียวและผู้วิจัยเลือกแบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest – Posttest Design (นิคม ตั้งคะพิภพ, 2543: 310) ดังแบบแผนการทดลองนี้

	1	2	3
E-Group	O ₁	X	O ₂

E คือ กลุ่มทดลอง

O₁ คือ ผลที่วัดได้ก่อนการทดลอง

O₂ คือ ผลที่วัดได้หลังการทดลอง

X คือ การจัดการเรียนการสอนตามตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ แบบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น

2. ดำเนินการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ จำนวน 10 คาบ คาบละ 50 นาที ซึ่งข้อมูลที่ได้ในงานวิจัยดังกล่าวจะมาจากผลการตรวจงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนเขียนหลังจากเรียนจบเนื้อหาแล้ว

3. ทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ แบบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ รวมทั้งแบบวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ตรวจแบบทดสอบและแบบวัดเจตคติ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนของคะแนน และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง

2. เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าทีที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน t-test dependent

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 80 โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบ one sample t-test

4. ศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ และเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 วิเคราะห์ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ และศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การนำเสนอผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ความสามารถในการเขียน ร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	42.00	16.75	12.56*	0.0000
หลังเรียน	30	80.20	9.01		

จากตาราง พบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนก่อนการทดลองคิดเป็นร้อยละ 42.00 และมีคะแนนหลังการทดลองเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80.20 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 80

การนำเสนอผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ช่วงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง

	N	Mean	S.D.	% of Mean	t	Sig. (1-tailed)
หลังเรียน	30	80.20	9.015	80.20	0.12	0.4521

จากตาราง พบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย 80.20 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การวิเคราะห์ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์

การวิเคราะห์ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ดำเนินการวิเคราะห์พัฒนาการและความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์ โดยนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนซินเนคติกส์เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ด้านฉันทลักษณ์ นักเรียนพัฒนาความรู้ด้านฉันทลักษณ์ ซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับข้อบังคับของงานเขียนร้อยกรอง ได้แก่ งานเขียนร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 มีข้อบังคับเรื่อง คณะและสัมผัส และงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ มีข้อบังคับเรื่อง คณะ สัมผัส และเสียงท้ายวรรค จากการตรวจผลงานของนักเรียนพบว่านักเรียนสามารถเขียนร้อยกรองได้ถูกต้องตามข้อบังคับของฉันทลักษณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ เส้นขนาน

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง หลากหลายแต่ว่างเปล่า

ชีวิตมีหลากหลาย	แต่สุดท้ายก็ว่างเปล่า
ทั้งสุขและทั้งเศร้า	อยู่กันเป็นเส้นขนาน
ต้องสู้และอดทน	จะผจญกับภัยพาล
เหน็ดเหนื่อยมาเนิ่นนาน	แล้วสุดท้ายก็ตายไป

นายองค์กร กำแหงกิจ

หัวข้อ อนาคต

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง สูงแต่เหนื่อย

อนาคตเป็นเหมือนบ้านที่อยู่สูง	ต้องชักจูงอนาคตให้ถึงฝัน
อุปสรรคทั้งหลายไม่สำคัญ	ตัวเรานั้นก็ต้องสู้กันไป
ถึงจะเหนื่อยจะท้อก็ไม่หวั่น	เพื่อก้าวทันอนาคตอันสดใส
ให้ตัวเรานำพาฝันไปให้ไกล	จำเอาไว้ฝันของเราต้องเป็นจริง

นางสาวสราวลี ทัศนียังยง

จากตัวอย่างงานเขียนร้อยกรอง หัวข้อเส้นขนาน เป็นร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี 11 และหัวข้อกาลเวลา เป็นร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ จะเห็นได้ว่าตัวอย่างงานเขียนทั้งสองชิ้นนี้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์หรือข้อบังคับของงานเขียนร้อยกรอง แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจฉันทลักษณ์และสามารถเขียนบทร้อยกรองได้ถูกต้อง และจากการสัมภาษณ์นักเรียนพบว่าการจัดการเรียนรู้มีการอธิบายให้นักเรียนได้เข้าใจถึงพื้นฐานของงานเขียนร้อยกรองจึงทำให้นักเรียนมีความรู้เบื้องต้นก่อนที่จะลงมือเขียน (บุญญฤทธิ์ ตันเหมือน, 2561: สัมภาษณ์) นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยมีตัวอย่างงานเขียนร้อยกรองให้นักเรียนได้ศึกษาทำให้นักเรียนเข้าใจและจดจำฉันทลักษณ์งานเขียนร้อยกรองได้ง่ายขึ้น นักเรียนเห็นรูปแบบของงานเขียนร้อยกรองประเภทต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน (กมลทิพย์ อินทร์แก้ว, 2561: สัมภาษณ์)

ส่วนที่ 2 ด้านเนื้อหาและแนวคิด นักเรียนพัฒนาความสามารถในการนำเสนอเนื้อหาและแนวคิด ซึ่งเป็นความสามารถในการลำดับความคิดได้ตามอรรถลักษณะของเรื่องเล่าเชิงจินตนาการ คือมีการลำดับเรื่องของเหตุการณ์ มีการแสดงปมปัญหา จนนำไปสู่การคลี่คลายปัญหาและให้คติเตือนใจ ด้านเนื้อหามีการจรรโลงใจ เป็นทัศนะในเชิงบวก มีความแปลกใหม่ และสามารถสื่อสารข้อคิดที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้อ่านได้ จากการตรวจผลงานของนักเรียนพบว่านักเรียนสามารถนำเสนอเนื้อหาและแนวคิดจากหัวข้อที่ได้รับได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถขยายกรอบความคิดและนำเสนอมุมมองใหม่ได้อย่างมีเอกภาพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ คนดี

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง ความกลัวที่น่าลอง

ความกลัวที่น่าลอง	เหมือนกับมองไม่กล้าทำ
อยากลองเรื่องชั่วช้า	แต่ไม่กล้ากังวลใจ
อยากชั่วแต่ไม่กล้า	กลัวโดนหาว่าเป็นภัย
กลัวว่าไม่มีใคร	อยู่เคียงข้างในชีวิ

นายสิทธิชัย รื่นรวย

จากตัวอย่างงานเขียนร้อยกรอง หัวข้อคนดี โดยใช้อุปมาคำคู่ขัดแย้งความกลัวที่น่าลอง พบว่านักเรียนสามารถนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคนดีได้อย่างตรงประเด็น และสามารถนำเสนอเนื้อหาที่มีความแปลกใหม่โดยการนำอุปมาคำคู่ขัดแย้งมาใช้ในการดำเนินเรื่องคือการกล่าวถึงการลองทำเรื่องที่ไม่ดีแต่ก็มีความหวาดกลัวในเรื่องที่ไม่ดีนั้น เป็นการเขียนบทร้อยกรองแบบมุกกลับคือการกล่าวถึงความละเอียดในการทำชั่วซึ่งหมายถึงการเป็นคนดี แทนที่จะกล่าวถึงการเป็นคนดีแบบตรงไปตรงมา

หัวข้อ คนดี

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง ความกลัวที่ดี

ความกลัวที่ดี	และต้องมีในทุกคน
คือกลัวในบาปตน	ให้คิดทำแต่ความดี
หรือโศกตปปะ	เนกขัมมะบารมี
เครื่องหมายความดีนี้	เป็นสิ่งที่ติดตัวตน

นายรัตตพล อนันต์สิริภูมิ

จากตัวอย่างงานเขียนร้อยกรอง หัวข้อคนดี โดยใช้อุปมาคำคู่ขัดแย้งความกลัวที่ดี พบว่านักเรียนสามารถนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคนดีได้อย่างตรงประเด็น เนื้อหาที่มีความแปลก

ใหม่ในการดำเนินเรื่องตามแนวคิดของอุปมาคำคู่ขัดแย้ง นอกจากนี้เนื้อหาในผลงานชิ้นนี้มีความโดดเด่นเรื่องการนำเสนอหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านที่สามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้

หัวข้อ หนังสือ

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง แอ๊ดที่พลิวไหว

ตัวหนังสือเบียดเสียดและหนาแน่น	กลับโลดแล่นพาใจไปถึงฝัน
ตัวหนังสือมากน้อยร้อยเรียงกัน	พาเรานั้นใจเบิกบานละลานตา
จินตนาการมีมากและกว้างไกล	ช่างพลิวไหวเล่าเรื่องชวนศึกษา
คอยเฝ้ารอให้เรานั้นเข้ามา	เพื่อนำพาให้เราเดินเส้นทาง

นางสาวชลิตา ช่างเหล็ก

จากตัวอย่างงานเขียนร้อยกรอง หัวข้อหนังสือ โดยใช้อุปมาคำคู่ขัดแย้งแอ๊ดที่พลิวไหว พบว่านักเรียนสามารถนำอุปมาคำคู่ขัดแย้งมาใช้ในการดำเนินเรื่องให้เกิดจินตนาการต่อผู้อ่านได้อย่างชัดเจน เช่น “ตัวหนังสือเบียดเสียดและหนาแน่น” เป็นการเล่าให้เห็นภาพของตัวหนังสือที่เบียดเสียดกันภายในหน้ากระดาษ หรือ “ช่างพลิวไหวเล่าเรื่องชวนศึกษา” เป็นการเล่าให้เห็นภาพของตัวหนังสือที่แม้จะเบียดเสียดเต็มหน้ากระดาษแต่เนื้อหากลับพลิวไหวไหลรื่นเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ นักเรียนสามารถนำหัวข้อและอุปมาคำคู่ขัดแย้งมาใช้ถ่ายทอดเรื่องราวให้เกิดจินตนาการได้อย่างสร้างสรรค์และเกิดความแปลกใหม่

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อด้านเนื้อหาและแนวคิด พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยการสอนอรรถลักษณะหรือการลำดับความคิด ทำให้สามารถวางแผนโครงในการลำดับเรื่องจากสถานการณ์ปัญหาไปสู่การแก้ไขปัญหาและให้ข้อคิดกับผู้อ่านได้ นอกจากนี้ใช้อุปมาคำคู่ขัดแย้งเป็นเหมือนตัวช่วยในการขยายความคิดหรือกำหนดเรื่องราวได้มากขึ้น เนื่องจากบางหัวข้อนั้นนักเรียนไม่สามารถคิดประเด็นปัญหาได้เอง เมื่อมีอุปมาคำคู่ขัดแย้งมาแล้วจึงเหมือนมีแนวคิดที่จะนำเสนอมากขึ้น (ธนภรณ์ สร้างน้อย, 2561: สัมภาษณ์) นอกจากนี้อุปมาคำคู่ขัดแย้งเป็นตัวช่วยในการสร้างมุมมองใหม่ ๆ ให้กับนักเรียน โดยปกติแล้วเมื่อนักเรียนได้รับหัวข้อก็จะตีความหรือเขียนไปตามที่เข้าใจในครั้งแรก เมื่อมีการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้งขึ้นมาทำให้นักเรียนเห็นมุมมองทางความคิดมากขึ้น และสามารถเลือกอุปมาคำคู่ขัดแย้งที่คิดว่าเหมาะสมมาใช้เขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ในแนวคิดใหม่ได้ (อธิษฐ์ กองธรรม, 2561: สัมภาษณ์)

ส่วนที่ 3 ด้านการใช้ภาษา นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเรื่องคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของคำประพันธ์ร้อยกรองแต่ละชนิดแล้วนำมาถ่ายทอดความคิดผ่านกลวิธีการเลือกสรรและเรียบเรียงถ้อยคำในงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งถ้อยคำนั้นจะต้องมีความไพเราะ งดงาม มีการใช้โวหารหรือกลวิธีทางวรรณศิลป์เพื่อให้เกิดจินตภาพได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หัวข้อ กาลเวลา

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง ความแน่นอนที่เจ็บปวด

มือดีมีปัจจุบันมีอนาคต	ล้วนกำหนดหนทางสร้างวิถี
จะดีร้ายคล้ายคลึงต่างเพียงมี	แต่ชีวิตต้องตายไปไม่จีรัง
ยามหายใจให้ศิลปะเป็นเช่นเข็มทิศ	สมาธิขจัดให้สมหวัง
ใช้ปัญญาเป็นแสงทองส่องกำลัง	อนิจจังที่แท้นั้นแน่นอน

นายพีระพัฒน์ ศรีเหรา

จากตัวอย่างงานเขียนร้อยกรอง หัวข้อกาลเวลา โดยใช้อุปมาคำคู่ขัดแย้งความแน่นอนที่เจ็บปวด พบว่านักเรียนสามารถเลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสม เป็นภาษาเขียนที่ถูกต้องตามระดับภาษา มีการใช้ภาษาที่สละสลวย เช่น “ยามหายใจ” ที่แทนความหมายถึงการมีชีวิตอยู่ มีการใช้สัมผัสในทุกวรรคเพื่อเพิ่มความไพเราะ มีการเล่นคำว่า “มี” ได้แก่ “มือดีมีปัจจุบันมีอนาคต” รวมทั้งการใช้โวหารภาพพจน์อุปลักษณ์ ได้แก่ “ยามหายใจให้ศิลปะเป็นเช่นเข็มทิศ” และ “ใช้ปัญญาเป็นแสงทองส่องกำลัง” การใช้บุคคลวัต ได้แก่ “สมาธิขจัดให้สมหวัง”

หัวข้อ กาลเวลา

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง ความแน่นอนที่เจ็บปวด

ความแน่นอนของกาลและเวลา	ดังธาราที่ไหลจากยอดเขา
เป็นสายน้ำที่ไหลเชี่ยวไม่เบา	ทำเอาเราเจ็บปวดระทมใจ
กาลเวลาคือยารักษาโรค	หายทุกข์โศกทุกข์เศร้าจากเราได้
ความเจ็บปวดที่คงอยู่ภายใน	เวลานั้นทำให้หายแน่นอน

นายธนากร ตรีรส

จากตัวอย่างงานเขียนร้อยกรอง หัวข้อกาลเวลา โดยใช้อุปมาคำคู่ขัดแย้งความแน่นอนที่เจ็บปวด พบว่านักเรียนสามารถเลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสม มีการหลากคำเพื่อย้ำความให้หนัก เช่น “หายทุกข์โศกทุกข์เศร้าจากเราได้” และมีการใช้โวหารภาพพจน์อุปมา ได้แก่ “ความแน่นอน

ของกาลและเวลา ดังถวาทที่ไหลจากยอดเขา” และการใช้อุปลักษณ์ ได้แก่ “กาลเวลาคือยารักษาโรค”

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษา พบว่าการเรียนรู้ลักษณะการใช้ภาษาจากตัวอย่างงานเขียนร้อยกรองที่มีความไพเราะ มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ที่ชัดเจน สามารถทำให้นักเรียนเห็นแนวทางในการใช้ภาษาและนำมาเขียนเป็นงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของตนเองได้ (ศราวุธ เมฆหนู, 2561: สัมภาษณ์) และการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้งเป็นการทำให้นักเรียนได้เปิดมุมมองทางความคิดใหม่ ๆ ช่วยให้เกิดแนวทางในการเลือกสรรคำมาใช้ในงานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้ (วุฒิชัย ฉันทานุมัติ อารรณ์, 2561: สัมภาษณ์)

4. การศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์

การศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 7 ผลการศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์

กลุ่มทดลอง	เจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์			
	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หลังการทดลอง	30	4.43	0.57	มาก

จากตาราง พบว่า เจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ หลังการทดลองผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนผู้เรียนกับเกณฑ์พบว่า คะแนนของแบบวัดเจตคติของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 4

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre Experimental Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 80 วิเคราะห์ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ และศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ สรุปสาระสำคัญและผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 80
3. เพื่อวิเคราะห์ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์
4. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

3. ผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

4. เจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดอินทารามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 7 ห้องเรียน รวม 167 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 3 จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนในรายวิชาการเขียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดอินทาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาทดลองจำนวน 12 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยดำเนินการทดสอบก่อนการเรียน 1 คาบ ทดสอบหลังการเรียน 1 คาบ และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 10 คาบ

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหารายวิชาการเขียน ซึ่งเป็นวิชาเพิ่มเติมของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวัดอินทาราม โดยศึกษาเกี่ยวกับหลักและกลวิธีในการประพันธ์ร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ประเภทกาพย์และกลอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ จำนวน 4 แผน รวมทั้งสิ้น 10 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที
2. แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ สำหรับใช้ในการทดสอบความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิง

สร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่กำหนดไว้ในงานวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านฉันทลักษณ์ร้อยกรอง ด้านเนื้อหาและการนำเสนอแนวคิด และด้านการใช้ภาษา

3. แบบวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบสอบถามความรู้สึกของผู้เรียน จำนวน 17 ข้อ สำหรับใช้ในการสอบถามเพื่อวัดเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความคิดเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ และด้านพฤติกรรมการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนของคะแนน และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง
2. เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าทีที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน t-test dependent
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 80 โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบ one sample t-test
4. ศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
5. ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนตติคส์โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนตติคส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนตติคส์ มีค่าร้อยละ 80.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80
3. งานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. เจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้นเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ และเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

ด้านความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ ร้อยละ 80.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อันสืบเนื่องมาจากเหตุผล 2 ประการ ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับแบบแผนหรืออรรถลักษณะ ซึ่งเป็นลำดับการดำเนินเนื้อหาหรือโครงสร้างการดำเนินเรื่อง (schematic structure) และลักษณะของภาษา (linguistic feature) ที่แตกต่างกันตามแนวการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐาน เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์ (2550: 54) เมื่อนักเรียนเข้าใจอรรถลักษณะของงานเขียนร้อยกรองแล้วจึงสามารถนำความรู้พื้นฐานไปใช้เป็นแนวทางในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทร์ภู เกษตระชนม์ (2551: 94-100) พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่าแนวคิดอรรถฐานเป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะการลำดับเนื้อหาของงานเขียนได้ เมื่อนักเรียนมีพื้นฐานดังกล่าวแล้วจึงสามารถจัดการเรียนรู้ขั้นต่อไปเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์แล้วถ่ายทอดเป็นงานเขียนร้อยกรองได้

2. การสอนตามแนวคิดอรรถฐานและรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ ช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการคิดประเด็นการเขียน ทำให้นักเรียนสามารถเขียนร้อยกรอง

เชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนักเรียนจะได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านการนำเสนอเนื้อหาและแนวคิดของร้อยกรองผ่านกระบวนการเรียนรู้ในงานวิจัย ขั้นที่ 2 ถึง ขั้นที่ 7 ซึ่งมีรายละเอียดของกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ ทำให้นักเรียนสามารถนำเสนอเนื้อหาและแนวคิดจากหัวข้อที่ได้รับได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถขยายกรอบความคิดและนำเสนอมุมมองใหม่ได้อย่างมีเอกภาพ นอกจากนี้ ยังช่วยพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในงานวิจัย ขั้นที่ 1 ถึง ขั้นที่ 7 ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอรรถฐานและรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ เมื่อนักเรียนสามารถกำหนดกรอบแนวคิดของเรื่องใหม่อย่างสร้างสรรค์ได้แล้ว นักเรียนสามารถเลือกใช้ภาษาในการถ่ายทอดความคิดผ่านการเรียนร้อยกรองได้อย่างเหมาะสม มีความไพเราะ โดยนักเรียนจะต้องเข้าใจถึงความรู้พื้นฐานเรื่องคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของคำประพันธ์ร้อยกรองแต่ละชนิดแล้วนำมาถ่ายทอดผ่านความคิดและการเลือกใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ โดยการสอนตามแนวคิดอรรถฐาน นักเรียนจะสามารถลำดับการดำเนินเรื่องได้อย่างเป็นระบบตามโครงสร้างของการเขียนเรื่องเล่าเชิงจินตนาการ ส่วนรูปแบบการสอนแบบชินเนคติกส์เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน (สมพงษ์ สิงหะพล, 2533: 7-8) จึงมุ่งเน้นให้นักเรียนเปิดมุมมองทางความคิดใหม่ ใช้การเชื่อมโยงจากความย้อนแย้งหรือความแตกต่างของคำแล้วนำมาผนวกเข้าเป็นกรอบแนวคิดในการนำเสนอในมิติใหม่ จึงทำให้เกิดเป็นผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ที่มีเนื้อหาที่มีความสร้างสรรค์ ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2556: 252-253) กล่าวว่า รูปแบบการสอนแบบชินเนคติกส์ได้มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดใหม่ที่แตกต่างจากเดิม รวมทั้งสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ซึ่งรูปแบบชินเนคติกส์ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ ๆ และสามารถนำความคิดใหม่ ๆ นั้นไปใช้ในงานของตน ทำให้งานมีความแปลกใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีตรา กิจจานุมาศ (2559: 77-78) พบว่าความสามารถในการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบชินเนคติกส์ มีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบชินเนคติกส์กับวิธีการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถสร้างความเข้าใจพื้นฐานของ

โครงสร้างการลำดับเนื้อหาและสามารถสร้างมุมมองความคิดสร้างสรรค์ใหม่ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้

ด้านเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิจัยพบว่าเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถเข้าใจและเห็นแนวทางในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ทั้งในด้านการลำดับความคิดและการสร้างสรรค์เนื้อหา มีความสนใจและเห็นคุณค่าของงานเขียนร้อยกรอง ส่งผลให้มีเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาจียา หลิมกุล (2556: 54-55) พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ ชินเนคติกส์โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนคติกส์ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แนวทางหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์นั้นเป็นเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจของนักเรียน จึงควรมีการใช้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบรรยากาศภายในห้องเรียน ดังที่ คีริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวัจน์ (2544: 81) กล่าวว่า แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครูผู้สอนสามารถดำเนินการโดยการจัดประสบการณ์หรือสิ่งเร้ามากระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดรอบคอบละเอียดลออ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการแสดงออกด้วยการพูดหรือการกระทำตามจินตนาการและความพึงพอใจของผู้เรียน โดยแนวคิดอรรถฐานเป็นแนวคิดที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเน้นความเข้าใจความหมายหรือความคิดรวบยอด เปิดโอกาสให้ฝึกการใช้ภาษาในทักษะต่าง ๆ ทั้งการอ่าน การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ในลักษณะบูรณาการ ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีโอกาสแสดงความสามารถเฉพาะด้านและเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้หลายรูปแบบจากกิจกรรมที่กำหนดไว้ (ฉัตรชัย อภิวัฒน์สนอง, 2548: 58; นุสรา ขวัญศรี, 2540: 27; อินทร์วุธ เกษตระชนม์, 2551: 24) ส่วนรูปแบบการสอนชินเนคติกส์เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่น่าจะนำมาเปรียบเทียบ เพราะสิ่งเหล่านั้นไม่จัดอยู่ในประเภทเดียวกันตามธรรมชาติ เพื่อให้ผู้คิดเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ในสังคม และสามารถคิดได้อย่างกว้างขวาง

รูปแบบการสอนนี้จึงเหมาะสำหรับการเขียน การแก้ปัญหา และการสร้างงานที่สร้างสรรค์ (ชาญชัย ยมดิษฐ์ 2548: 126-127) เมื่อนำแนวคิดอรรถฐานมาใช้ร่วมกับการสอนชินเนตติกส์จึงทำให้เกิดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ใหม่ที่สร้างบรรยากาศภายในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลิกา หารประทุม (2558: 43-47) พบว่า ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการสอนเขียนด้วยวิธี Process Genre Approach ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของ จรรยา ปิตรมย์ (2556: 134-137) พบว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบชินเนตติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนตติกส์ สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไปได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าการสอนโดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนตติกส์ทำให้ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ดีขึ้น แต่ต้องอาศัยการให้ข้อมูลย้อนกลับระหว่างการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนรับทราบข้อบกพร่องหรือข้อเสนอแนะแล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการพัฒนางานเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

1.2 ครูผู้สอนต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ไม่ควรปิดกั้นความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งอาจส่งผลต่อความคิดและผลงานการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าการสอนโดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนตติกส์ทำให้ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ดีขึ้น จึงควรมีการศึกษากว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างไรบ้างมีส่วนช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยหรือไม่

2.2 จากผลการวิจัยที่พบว่าการสอนโดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนติกส์ทำให้ความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ดีขึ้น จึงควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนติกส์ที่มีผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น การเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ ความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น



บรรณานุกรม

- Adler, M. (2002). The role of play in writing development: A study of four high school creative writing classes.
- Byland, H. (2005). Fostering critical thinking skills through peer response and self-assessment.
- Callaghan, M. K., P., (1989). The discussion genre. *Sydney, Metropolitan East DSP (Language and Social Power Project)*.
- Heavilin, B. A. (1982). The Use of Synectics as an Aid to Invention in College Composition.
- Hyland, K. (1990). A genre description of the argumentative essay. *relc Journal*, 23(3), 23-24.
- Keyes, D. K. (2006). Metaphorical voices: Secondary students' exploration into multidimensional perspectives in literature and creative writing using the Synectics model.
- Salahshoor, F. (2001). A genre-based approach to EFL academic literacy: The case of Iran.
- กมลทิพย์ อินทร์แก้ว. (2561, 14 กันยายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนวัดอินทาราม.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2532). การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กำชัย ทองหล่อ. (2519). หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ: เจริญรัตน์การพิมพ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การคิดเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ชัดเชส มีเดีย.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2557). การเขียนสร้างสรรค์ทางสื่อสิ่งพิมพ์ : *Idea* ดี ๆ ไม่มีวันหมด (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สมนัท ธาตุทอง. (2559). หลักการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรงค์ น้อยอ่าง. (2553). การพัฒนาความสามารถการเขียนบทร้อยกรองด้วยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้เพลงเป็นสื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ คม. (หลักสูตรและการสอน)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.

จตุเมธ ชิดสูงเนิน. (2558, 12 พฤศจิกายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา.

จรรยา ปิตรัมย์. (2556). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้
การเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ คม. (หลักสูตรและการ
สอน)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.

จรินทร์ งามแน่น. (2553). การพัฒนาแบบฝึกการเขียนคำประพันธ์กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียน
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

จันทร์ คุปตะวาทีน. (2554). กลวิธีเพื่อการเรียนการสอนการเขียนระดับประถมศึกษา. การจัดประสบการณ์การ
เรียนรู้ภาษาไทย, 1-88.

จันทร์ศรี นิตยฤกษ์. (2525). การเขียนสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูธนบุรี.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2542). บันทึกการเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานกระแสพระราชดำริเรื่องปัญหาการ
ใช้ภาษาไทยในการประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อ 29 กรกฎาคม 2505 (พิมพ์ครั้งที่ 7 ed.). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉัตรชัย อภิวัฒน์สนอง. (2548). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการเขียนและแรงจูงใจ
ในการเรียน วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนตามแนว
ทฤษฎี การสอนภาษา แบบอรรถฐานกับวิธีการสอนตามคู่มือครู. (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การ
มัธยมศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ชนะ เวชกุล. (2524). การเขียนสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์.

ชุมพล วงศ์เพชรชาติ. (2555). ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา (CIPPA
MODEL) เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. (สารนิพนธ์
กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2519). การประพันธ์. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ทีศนา เขมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่
17 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนเดช ธนกุลกรชัย. (2558, 14 กันยายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนวัดอินทาราม.

ธนาภรณ์ สร้างน้อย. (2561, 14 กันยายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนวัดอินทาราม.

ธนิศ อยู่โพธิ์. (2517). การสืบสาวราวเรื่อง กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.

ธีระพงษ์ ภูมิมา. (2558, 12 พฤศจิกายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน.

- นิคม ดังคะพิภพ. (2543). สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา : มโนทัศน์และการประยุกต์ การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมและการออกแบบการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิศรา วงษ์สุบรรณ. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MATกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- นุสรา ขวัญศรี. (2540). การศึกษาความเข้าใจในการอ่านความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอน ด้วยกลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้ประกอบแนวทฤษฎีอรรถฐานกับการสอนตามคู่มือครู. (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- บารณี ถาวร. (2541). ลักษณะคำประพันธ์ไทย. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- บุญญฤทธิ์ ดั้นเหมือน. (2561, 14 กันยายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนวัดอินทาราม.
- ประจักษ์ น้อยเหนือ. (2557). ผลการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ประจักษ์ ปฏิทัศน์. (2559). การคิดเชิงระบบและความคิดสร้างสรรค์ = *Systematic and creative thinking*. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์ จำกัด.
- ประทีป วาฬิกทินกร. (2554). ศิลปะการประพันธ์เพื่อการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประกาศี สีอำไพ. (2531). การเขียนแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประยงค์ อนันทวงศ์. (2512). กลอนและวิธีเขียนกลอน. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2518). การเขียนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประหยัด ลักษณะงาม. (2524). จิตวิทยาสังคม. มหาสารคาม: วิทยาลัยครูมหาสารคาม.
- ปราณี สุรสิทธิ์. (2549). การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ปวีตรา กิจจานุมาศ. (2559). การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างวิธีการสอนแบบซินเนคติกส์กับวิธีการสอนแบบปกติ. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- พระยานุমানราชธน. (2515). การศึกษาวรรณคดีในแง่ของวรรณศิลป์. กรุงเทพฯ: บรรณาการ.
- พระยาศรีสุนทรโวหาร. (2514). ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: บรรณาการ.
- พระยาอุปกิตศิลปสาร. (2539). หลักภาษาไทย : อักษรวิธี วชิวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์. กรุงเทพฯ: ไทย

วัฒนาพานิช.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 6 ed.). กรุงเทพฯ:

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พิมพ์ใจ พจน์สมพงษ์. (2549). การพัฒนาแบบฝึกการเขียนบทประพันธ์ในงานอาชีพ สำหรับนักเรียนระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ภณิดา ยานะ. (2554). การใช้เทคนิคซินเนคติกส์เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนบทโฆษณาสำหรับสื่อ

สิ่งพิมพ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

มนต์ชาติรี เกตุมณี. (2551). การใช้แนวการสอนแบบอรรถฐานเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ

ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. (สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

มยุรี บุตรนุช. (2556). การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพสำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเต็มรักศึกษา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. (สารนิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.

มะเนาะ ยูเด็น และวันเนาว์ ยูเด็น. (2548). ความรู้เกี่ยวกับร้อยกรอง. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.

ยุทธ ไชยดิเทพย์ และสุธีร์ พุ่มกุมาร. (2537). คู่มือเรียนเขียนกลอน. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาร (ดอกหญ้า) จำกัด.

เยาวลักษณ์ ขาดิสุขศิริเดช และบุญลักษณ์ เขียมลำอาจค์. (2553). เรียงร้อย ร้อยกรอง (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.).

กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

รณฤทธิ์ พิมพ์ปิง. (2558, 16 พฤศจิกายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนวัดอินทาราม.

รณจวน คำศิริพิทักษ์. (2548). ความเชื่อและเจตคติกับพฤติกรรมมนุษย์. พฤติกรรมมนุษย์, 223-268.

เรียม ศรีทอง. (2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน = *Human behavior and self development* :

ศาสตร์แห่งการพัฒนาชีวิต. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

วนายุทธ พันธงาม. (2554). ผลการใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องการเขียนบทร้อยกรองกลอนสุภาพ สำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ คม. (หลักสูตรและการสอน)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.

วรพล ลิ้มปิยสวัสดิ์. (2558, 17 พฤศจิกายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนวัดอินทาราม.

วรรณระวี วิรัตน์. (2550). การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความ และเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน กับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู. (วิทยานิพนธ์ คม. (การจัดการเรียนรู้)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ

- พระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- วรารณ บำรุงกุล. (2542). ร้อยกรอง. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- วัฒน์ บุญจับ. (2544). ครรลองร้อยกรองไทย. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส โปรดักส์ จำกัด.
- วิไล พันชนกุล. (2553). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบอรรถฐาน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้พูดภาษาอื่น)),
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- วุฒิชัย ชันทานุมัติอาภรณ์. (2561, 14 กันยายน) //Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนวัดอินทาราม.
- ศราวุธ เมฆหนู. (2561, 14 กันยายน) //Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนวัดอินทาราม.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ: ดี.ดี. บุ๊คส์โตร.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง. (2544). สอนเด็กให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ: ทิพย์ พับลิเคชั่น.
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2539). กลวิธีสอนเด็กให้เรียนเขียนกวี. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- สงวนศรี วิรัชชัย. (2527). จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2533). รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์. ศึกษาศาสตร์, 7-12.
- สมพร ช่อสูงเนิน. (2558). การเปรียบเทียบการอ่านและการเขียนข้อความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC กับการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์.
(วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม. (2537). เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: ไทย
วัฒนาพานิช.
- สาธิตา ทารประทุม. (2558). กิจกรรมการสอนด้วยวิธีอรรถฐานกระบวนการเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียน
เรื่องสร้างแรงบันดาลใจของนิสิต. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ)), บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). เกณฑ์การแข่งขันงานศิลปหัตถกรรม
นักเรียน ครั้งที่ 66 ปีการศึกษา 2559 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. Retrieved from
<http://art66.sillapa.net/sm-nation/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). คู่มือการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐาน
การศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้.
- สิทธิา พินิจภูวดล และคณะ. (2515). ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สิทธิ พิณีภูวดล และประทีป วาทิกทินกร. (2516). ร้อยกรอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดกระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม. (2523). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สุนันท์ ธาราศ์คดี. (2555). การใช้แบบฝึกทักษะการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทยปรางกร จังหวัดเชียงใหม่. (สารนิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย)), บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

สุภาณี พัดทอง. (2540). ศิลปะการประพันธ์ภาษาไทย : ร้อยกรอง. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพรรณ ทองคล้าย. (2533). แนวทางการสอนเขียนร้อยกรอง. แนวทางการเขียนร้อยกรองระดับอุดมศึกษา, 29-
38.

สุรศักดิ์ แสงเงิน. (2558, 16 พฤศจิกายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนวัดอินทาราม.

เสาวรัตน์ คำอ่น. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิจารณ์ญาณ และการยอมรับนับถือ
ตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการจัดการ
เรียนรู้แบบซินเนคติกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)),
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2534). การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เล่ม 2. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2550). การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา : กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการพัฒนาการรู้
หนังสือเพื่อปวงชน (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโรตารีแห่งประเทศไทย.

แสงระวี ทองพันธ์. (2558, 16 พฤศจิกายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนศรีสวัสดิ์พิทยาคม.

อธิษฐ์ กองธรรม. (2561, 14 กันยายน) /Interviewer: พ. พิมพ์โพธิ์. โรงเรียนวัดอินทาราม.

อภิรักษ์ ณะมาน. (2546). การบูรณาการสอนการเขียนแบบอรรถฐานในรายวิชาการระดับอุดมศึกษา: รูปแบบการ
เรียนการสอน. (วิทยานิพนธ์ คม.ด. (หลักสูตรและการสอน)), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ.

อรัญญ์ ใจนุสกิจ. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้
เทคนิคซินเนคติกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ คม. (หลักสูตรและการสอน)),
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.

อาจิยา หลิมกุล. (2556). การศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่

จัดการเรียนการสอนตามรูปแบบชินเนตติกส์. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

อินทร์วุธ เกษตรชนม์. (2551). ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ คม. (การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อุทุมพร แก่นทอง. (2553). การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบชินเนตติกส์กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ โรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

ฮาร์เวล์ คีธ. (2545). ทศนคติ เจตคติ เต็ม 100 (ว. สืบสหากร, Trans.). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เนตบุ๊ก.





ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ แนะนำ และแก้ไขเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริอาภา รัชตะหิรัญ ข้าราชการบำนาญ

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อาจารย์ ดร.อดิสรณ์ เรืองกิจจามันท์

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.พนิดา มารุ่งเรือง

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คุณนันทิยา สุวรรณรัตน์

ครูชำนาญการพิเศษ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา จังหวัดนครปฐม

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
ตามแนวคิดมาตรฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนติกส์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย รายวิชาการเขียน (ท 32201) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเขียนภาพย่น 11 เวลา 3 คาบ ผู้สอน นายพล พิมพ์โพธิ์

ผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ข้อที่ 5 เขียนบทร้อยกรองอย่างง่ายได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอธิบายฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี 11 ได้ถูกต้อง (K)
2. นักเรียนวิเคราะห์ฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี 11 ได้ถูกต้อง (K)
3. นักเรียนเขียนกาพย์ยานี 11 ได้ถูกต้อง (P)
4. นักเรียนใฝ่เรียนรู้และร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน (A)

สาระสำคัญ

กาพย์ยานี 11 เป็นคำประพันธ์ร้อยกรองของไทย มีลักษณะบังคับเรื่องคณะและสัมผัส ซึ่งถือเป็นลักษณะเฉพาะของงานเขียนประเภทร้อยกรอง อีกทั้งเป็นรูปแบบของงานเขียนที่สามารถใช้เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวและข้อคิดต่าง ๆ ได้ การที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องกาพย์ยานี 11 จะช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจลักษณะคำประพันธ์ร้อยกรองของไทย และสามารถนำไปใช้เพื่อเขียนในโอกาสต่าง ๆ ได้

สาระการเรียนรู้

ความรู้ (K)

1. คณะของกาพย์ยานี 11
2. สัมผัสบังคับของกาพย์ยานี 11

ทักษะ/กระบวนการ (P)

1. ทักษะการเขียน

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์

3. ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (A)

1. มีวินัย

2. ใฝ่เรียนรู้

3. มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน/ภาระงาน (หลักฐาน/ร่องรอยแสดงความรู้)

- ใบงานที่ 1 ชั้นทักษะศักยภาพยานี้ 11

- ใบงานที่ 2 การเขียนภาพยานี้ 11

การประเมินผล

วิธีการประเมินผล

- การตรวจใบงานที่ 1 ชั้นทักษะศักยภาพยานี้ 11

- การตรวจใบงานที่ 2 การเขียนภาพยานี้ 11

เครื่องมือประเมิน

- ใบงานที่ 1 ชั้นทักษะศักยภาพยานี้ 11

- ใบงานที่ 2 การเขียนภาพยานี้ 11 และเกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

- นักเรียนต้องผ่านการประเมินใบงานที่ 1 ชั้นทักษะศักยภาพยานี้ 11 ตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไป

ไป

- นักเรียนต้องผ่านการประเมินใบงานที่ 2 การเขียนภาพยานี้ 11 ตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไป

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบเรียนที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นการให้รูปแบบ

1. ครูให้นักเรียนอ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้

สุวรรณหงส์ทรงพุ่มห้อย	งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์	ลินลาศเลื่อนเดือนดาชม
เรือชัยไวก้องวัง	รวดเร็วจริงยิ่งอย่างลม
เสียงเล่าเจ้าระดม	หม่ำยเย็นเดินคู่กัน

2. ครูอธิบายชั้นทลัษณ์ของกาพย์ยานี 11

3. ครูอธิบายเรื่องอรรถลักษณะของการเขียนเรื่องเล่าเชิงจินตนาการ ประกอบด้วยการนำเรื่อง การลำดับเหตุการณ์ การแสดงปมปัญหา การคลี่คลายปัญหา และการให้คติพจน์หรือข้อเตือนใจท้ายเรื่อง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจลักษณะการดำเนินเรื่องและสามารถนำไปใช้ในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

4. นักเรียนร่วมกันทบทวนชั้นทลัษณ์ของกาพย์ยานี 11 และอรรถลักษณะของการเขียนเรื่องเล่าเชิงจินตนาการ

5. นักเรียนทำใบงานที่ 1 ชั้นทลัษณ์กาพย์ยานี 11

คาบเรียนที่ 2

ขั้นที่ 2 ขั้นเขียนร้อยกรองตามหัวข้อที่กำหนด

1. นักเรียนเขียนกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 บท หัวข้อ คนดี ตามความเข้าใจของนักเรียนลงในใบงานที่ 2 การเขียนกาพย์ยานี 11 โดยใช้เวลา 15 นาที แล้วเก็บผลงานนั้นไว้ก่อน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรง

1. ครูให้นักเรียนดูภาพของดารานักแสดงกับภาพของขนมขบเคี้ยว
2. นักเรียนเปรียบเทียบว่าทั้ง 2 สิ่งนี้มีลักษณะเหมือนกันอย่างไรได้บ้าง
3. ครูเขียนคำตอบของนักเรียนไว้ที่ด้านซ้ายของกระดาน พร้อมทั้งให้นักเรียนบันทึกลงในใบงานที่ 2 การเขียนกาพย์ยานี 11 เช่น ดูดี น่ากิน น่าหลงใหล ชอบ มีราคา เป็นต้น

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคล

1. ครูให้นักเรียนสมมติตัวเองเป็นไก่ที่อยู่ในเตาอบ แล้วให้บอกความรู้สึกของตนเอง
2. ครูเขียนคำตอบของนักเรียนไว้ที่ด้านขวาของกระดาน พร้อมทั้งให้นักเรียนบันทึกลงในใบงานที่ 2 การเขียนกาพย์ยานี 11 เช่น ร้อน คับแคบ หวาดเสียว อึดอัด เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

1. นักเรียนนำคำบนกระดานจากด้านซ้ายและขวามาส่งเป็นคำคู่ขัดแย้ง พร้อมทั้งให้นักเรียนบันทึกลงในใบงานที่ 2 การเขียนกาพย์ยานี 11 เช่น ความร้อนที่ดูดี ความหวาดเสียวที่ดูดี อึดอัดแบบมีราคา เป็นต้น

ขั้นที่ 6 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

1. นักเรียนพิจารณาว่าคำคู่ขัดแย้งใดบ้างที่สามารถเชื่อมโยงกับหัวข้อการเขียนกาพย์ยานี 11 ในขั้นที่ 2 คือ คนดี ได้บ้าง แล้วนักเรียนจึงเลือกคำคู่ขัดแย้งมา 1 คำ
2. นักเรียนพิจารณาคำคู่ขัดแย้งที่เลือกแล้วลองลำดับเนื้อหา เช่น คนดีเชื่อมโยงกับคำว่า ความหวาดเสียวที่ดูดี ลำดับเนื้อความเกี่ยวกับคนในสังคมที่เรามองว่าเป็นคนดี แต่ก็มี ความหวาดเสียวหรือน่ากลัวว่าจะเป็นคนดีเหมือนกับรูปลักษณะภายนอกหรือไม่ เป็นต้น

คาบเรียนที่ 3

ขั้นที่ 7 ขั้นการสร้างสรรค์ชิ้นงาน

1. นักเรียนนำผลงานกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 บท หัวข้อ จากขั้นที่ 2 มาทบทวนและแก้ไข โดยให้สอดคล้องกับแนวคิดในขั้นที่ 6 แล้วเขียนลงในใบงานที่ 2 การเขียนกาพย์ยานี 11 อีกครั้ง
2. นักเรียนออกมานำเสนอผลงานการเขียนกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 บท หัวข้อ คนดี
3. นักเรียนแลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลำดับการดำเนินเนื้อความและความคิดสร้างสรรค์ในงานเขียนแต่ละชิ้น
4. นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้และข้อคิดที่ได้รับ

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ใบงานที่ 1 ฉันทลักษณ์กาพย์ยานี 11
2. ใบงานที่ 2 การเขียนกาพย์ยานี 11
3. ภาพของดารานักแสดงและภาพของขนมขบเคี้ยว

กิจกรรมเสนอแนะ

.....

.....

.....

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้สอน

(.....)

วันที่ เดือน..... พ.ศ.....

ชื่อ-นามสกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 1 ฉันทลักษณ์กาพย์ยานี 11

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนโยงเส้นสัมผัสของกาพย์ยานี 11 ให้ถูกต้อง

เมืองไทยคือเมืองทอง

งามเรืองรองวัดเวียงวัง

ยิ้มงามสื่อความหวัง

มิตรไมตรีอันดีงาม

อาหารบันดาลสุข

หมดสิ้นทุกข์ทั่วสยาม

วิถีที่เดินตาม

คือแบบไทยภูมิไฉย

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนเลือกคำมาเติมในช่องว่างให้ถูกต้อง

ใสสะอาด
ชีวี

จิตใจ
ทั่วแดนไทย

ผัดผ่อน
หาเลี้ยง

ทุกข์เข็ญ
งดงาม

ประชาราษฎร์
ทรงสอน

พอเพียงหล่อเลี้ยงชาติ

.....จึงร่วมเย็น

มีสุขสิ้น.....

เพราะพระองค์ผู้ทรงชัย

ทรงสร้างและ.....

เอื้ออาทร.....

ปรัชญาสอน.....

ให้รู้ค่าคำว่าพอ

แบบประเมินการทำใบงานที่ 1 จันทลักษณ์กาพย์ยานี 11

คำชี้แจง แบบบันทึกการประเมินการทำใบงานจันทลักษณ์กาพย์ยานี 11 สร้างขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนประเมินคะแนนการปฏิบัติงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยกรอกคะแนนที่นักเรียนได้ และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคุณภาพตามเกณฑ์ตัดสินระดับคุณภาพที่กำหนดไว้

เครื่องมือวัดและแสดงผลการเรียนรู้	เลขที่	คะแนน (เต็ม 10 คะแนน)	ผลการประเมิน		ระดับคุณภาพ			
			ผ่าน	ไม่ผ่าน	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
ใบงาน จันทลักษณ์ กาพย์ยานี 11	1							
	2							
	3							
	4							
	5							
	6							
	7							
	8							
	9							
	10							
	...							
	30							

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนน

ผลการประเมิน

9-10

ดีมาก

7-8

ดี

5-6

พอใช้

0-4

ควรปรับปรุง

หมายเหตุ นักเรียนต้องได้คะแนนมากกว่า 5 คะแนนหรือในระดับดีขึ้นไปจึงถือว่าผ่าน

เกณฑ์

ชื่อ-นามสกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

ใบงานที่ 2 การเขียนภาพยานี 11

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเขียนภาพยานี 11 จำนวน 2 บท ตามหัวข้อที่กำหนดให้

หัวข้อ คนดี

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนบันทึกคำจากการทำกิจกรรมการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

การสร้างคำอุปมาแบบตรง	การสร้างคำอุปมาบุคคล
.....	
.....	
.....	
.....	
การสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง	
.....	
.....	
.....	

ตอนที่ 3 ให้นักเรียนเขียนภาพยานี 11 จำนวน 2 บท ตามหัวข้อที่กำหนดให้ โดยดำเนินเรื่องตามแนวคิดของการอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

หัวข้อ คนดี

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง.....

แบบประเมินการทำใบงานที่ 2 การเขียนภาพยานี 11

คำชี้แจง แบบบันทึกการประเมินการทำใบงานที่ 2 การเขียนภาพยานี 11 จำนวน 2 บท สร้างขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนประเมินคะแนนการปฏิบัติงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยกรอกคะแนนที่นักเรียนได้ และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคุณภาพตามเกณฑ์ตัดสินระดับคุณภาพที่กำหนดไว้

เครื่องมือวัดและแสดงผลการเรียนรู้	เลขที่	คะแนน (เต็ม 10 คะแนน)	ผลการประเมิน		ระดับคุณภาพ			
			ผ่าน	ไม่ผ่าน	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
การเขียนภาพยานี 11 จำนวน 2 บท	1							
	2							
	3							
	4							
	5							
	6							
	7							
	8							
	9							
	10							
	...							
	30							

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนน

ผลการประเมิน

9-10

ดีมาก

7-8

ดี

5-6

พอใช้

0-4

ควรปรับปรุง

หมายเหตุ นักเรียนต้องได้คะแนนมากกว่า 5 คะแนนขึ้นไปจึงถือว่าผ่านเกณฑ์

ภาคผนวก ค

- แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
- แบบวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

(ก่อนเรียน)

ภาคเรียนที่ 1/2561

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิชาการเขียน (ท 32201)

เวลา 50 นาที

คะแนนเต็ม 10 คะแนน

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

คำชี้แจง

แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ คะแนน 10 คะแนน

ผลการเรียนรู้

ข้อที่ 5 เขียนบทร้อยกรองอย่างง่ายได้

คำสั่ง

ให้นักเรียนแต่งกลอนสุภาพ จำนวน 2 บท ตามหัวข้อที่กำหนดให้

หัวข้อ คุณธรรม

.....

.....

.....

.....

ผลการประเมิน

เกณฑ์	ฉันทลักษณ์ (ค่าน้ำหนัก 20)	เนื้อหาและ แนวคิด (ค่าน้ำหนัก 40)	การใช้ภาษา (ค่าน้ำหนัก 40)	รวม
คะแนนที่ได้				

แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

(หลังเรียน)

ภาคเรียนที่ 1/2561

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิชาการเขียน (ท 32201)

เวลา 50 นาที

คะแนนเต็ม 10 คะแนน

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

คำชี้แจง

แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ คะแนน 10 คะแนน

ผลการเรียนรู้

ข้อที่ 5 เขียนบทร้อยกรองอย่างง่ายได้

คำสั่ง

ให้นักเรียนแต่งกลอนสุภาพ จำนวน 2 บท ตามหัวข้อที่กำหนดให้ โดยดำเนินเรื่องตามแนวคิดของการอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

หัวข้อ กลเวลา

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง ความแน่นอนที่เจ็บปวด

.....

.....

.....

.....

ผลการประเมิน

เกณฑ์	ฉันทลักษณ์ (ค่าน้ำหนัก 20)	เนื้อหาและ แนวคิด (ค่าน้ำหนัก 40)	การใช้ภาษา (ค่าน้ำหนัก 40)	รวม
คะแนนที่ได้				

แบบวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดอรรถฐานร่วมกับรูปแบบการสอนชินเนติกส์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เกี่ยวกับเจตคติต่อการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ขอให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้ออย่างละเอียดและพิจารณาให้รอบคอบก่อนแล้วจึงตัดสินใจเลือกตอบ
2. การตอบแบบสอบถามไม่มีคำตอบถูกหรือผิด ไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด
3. ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามโดยเขียนเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องที่ ☐ ตรงกับระดับความคิดเห็นจริงมากที่สุด

ข้อ	ระดับความคิดเห็น รายละเอียด	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด
ด้านความคิดเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์						
1	ฉันทลักษณ์เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์					
2	การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ช่วยพัฒนาทักษะการคิด					
3	งานเขียนร้อยกรองเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของภาษาไทย					
4	ความคิดสร้างสรรค์ไม่จำเป็นสำหรับการเขียนร้อยกรอง					
ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์						
5	การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการเรียนวิชาภาษาไทย					
6	การเขียนร้อยกรองช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจการเรียนรู้ภาษาไทยมากขึ้น					

ข้อ	ระดับความคิดเห็น รายละเอียด	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด
7	การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่ยาก					
8	การเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่ล้าสมัย					
9	นักเรียนรู้สึกเบื่อเมื่อต้องเขียนร้อย กรองเชิงสร้างสรรค์					
10	นักเรียนสนใจและรู้สึกสนุกเมื่อได้ เขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์					
11	นักเรียนชอบเขียนร้อยกรองเชิง สร้างสรรค์					
ด้านพฤติกรรมการเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์						
12	นักเรียนเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ในเวลาว่าง					
13	นักเรียนสามารถแสดงความเป็น ตนเองผ่านการเขียนร้อยกรองเชิง สร้างสรรค์					
14	หากมีโอกาส นักเรียนจะเข้าร่วมการ แข่งขันเขียนร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์					
15	นักเรียนจะพัฒนาทักษะการเขียน ร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์					
16	นักเรียนจะเขียนร้อยกรองเชิง สร้างสรรค์เมื่อถูกบังคับเท่านั้น					
17	นักเรียนจะนำสิ่งที่พบเห็นมา ถ่ายทอดผ่านการเขียนร้อยกรองเชิง สร้างสรรค์					



ภาคผนวก ง

ตัวอย่างผลงานร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์

ตัวอย่างผลงานร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ประเภทกาพย์ยานี 11

หัวข้อ คนดี

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง โดดเดี่ยวที่ดูดี
 โดดเดี่ยวที่ดูดี เปรียบคนมีศีลธรรม
 แม้ใครไม่จดจำ เรายังคงทำความดี
 บ้านเมืองที่เป็นอยู่ มิใครรู้ในตอนนี้
 ไม่เห็นบารมี ดีแค่เราเท่านั้นพอ

นายศรารุช เมฆหนู

หัวข้อ คนดี

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง ความกลัวที่น่าลอง
 คนดีเป็นกันได้ ถ้าตั้งใจมันไม่ยาก
 บางทีก็ลำบาก เพราะมันยากเกินจะทำ
 ความกลัวที่น่าลอง เปลี่ยนมุมมองความดีนำ
 ให้คนได้จดจำ เป็นรางวัลแก่ตัวเอง

นางสาวเวทกา บุญมี

หัวข้อ เส้นขนาน

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง หวาดกลัวแต่น่ามอง
 ขนานที่ต่างชั่ว เหมือนความกลัวที่น่ามอง
 ไม่กล้าแต่อยากลอง เมื่อทั้งสองขนานกัน
 ทำให้ใจกังวล คอยดิ้นรนกับชีวิต
 อยากกล้าแต่ตัวสั่น จงข้ามเส้นขนานไป

นายสิทธิชัย รื่นรวย

ตัวอย่างผลงานร้อยกรองเชิงสร้างสรรค์ ประเภทกลอนสุภาพ

หัวข้อ หนังสือ

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง หลากหลายแต่โดดเดี่ยว

หนังสือมีมากมายหลายชนิด	คนที่คิดหยิบอ่านมีนิดหน่อย
เปรียบหนังสือดังคนที่เฝ้าคอย	แม้น้อยแต่หวังคนใฝ่งาน
เป็นหนังสือชีวิตช่างน่าเศร้า	มีเรื่องเล่าหลากหลายให้สื่อสาร
อยู่โดดเดี่ยวเดียวดายมาเนิ่นนาน	รอคนอ่านกันก่อนจะหมดไป

นายธนากร นนท์ ศรีรส

หัวข้อ หนังสือ

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง หลากหลายที่สดใส

จะเปรียบดังหนังสือนั่นคือมิตร	หลายข้อคิดต่างกันแสนบรรณา
ต่างวิถีต่างความรู้ต่างชีวา	ล้วนนำมาสร้างสรรค์ปันน้ำใจ
คุณธรรมนำทางสร้างคุณค่า	เป็นปัญญาความดีที่สดใส
สร้างความสุขแดนดินถิ่นเมืองไทย	สุขหัวใจแม้แตกต่างอย่างลงตัว

นายพีระพัฒน์ ศรีเหรา

หัวข้อ อนาคต

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง สดใสที่แออัด

ว่าด้วยเรื่องอนาคตที่สดใส	ความกว้างไกลสร้างผลงานได้ทุกที่
ปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยี	ขอแค่มีความคิดเป็นของตน
แต่ในความสดใสของบ้านเมือง	แฝงด้วยเรื่องพิษภัยไร้เหตุผล
ทุกข์แออัดพาใจให้มีดมน	ขอทุกคนอย่าเอาเปรียบกันเลย

นายวุฒิชัย ชันพานุมัติอาภรณ์

หัวข้อ อนาคต

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง สวຍแต่ເໝືອນ

อนาคตคนเราที่ไผ่ฝืน	จงรีบพลันทำเสร็จตามกำหนด
เพราะความฝันของเราอย่าละลด	อนาคตนั้นสำเร็จเพราะตัวเรา
อนาคตคนเราต้องดีแน่	อาจท้อแท้เหนื่อยหน่ายน่าอายเขา
สร้างความฝันรับแม่หนักเบา	อย่ามัวเฝ้านั่งดูอยู่อย่างเดียว

นายอิทธิฐ กอธรรม

หัวข้อ กาลเวลา

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง ความแน่นอนที่เจ็บปวด

มือดีมีปัจจุบันมีอนาคต	ล้วนกำหนดหนทางสร้างวิถี
จะดีร้ายคล้ายคลึงต่างพึงมี	แต่ชีวิตต้องตายไปไม่จริง
ยามหายใจให้ศีลเป็นเช่นเข็มทิศ	สมาธิชิดให้สมหวัง
ใช้ปัญญาเป็นแสงทองส่องกำลัง	อนิจจังที่แท้แน่นอน

นายพีระพัฒน์ ศรีहर

หัวข้อ กาลเวลา

อุปมาคำคู่ขัดแย้ง ความแน่นอนที่เจ็บปวด

เวลานั้นเป็นสิ่งที่เที่ยงแท้	ถึงอยากแก้ไขเปลี่ยนแปลงมันก็ได้
บ้างเจ็บปวดทั้งกายและหัวใจ	มนุษย์ใช้รอบบงกว่าที่คิด
หากทำพลาดสิ่งนั้นจะทำร้าย	เสมือนคล้ายคำสาปที่หลงผิด
ฉะนั้นต่อจากนี้ในชีวิต	ไม่ยึดติดอดีตร้ายในวันวาน

นายชินกฤต ศรีชนะ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พล พิมพ์โพธิ์
วัน เดือน ปี เกิด	5 ธันวาคม 2533
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2551 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสงวนหญิง จังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ.2556 ศีษศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ.2561 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ แขนงวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	171/433 ลุมพินีเพลส พหล-สะพานควาย ถนนประดิพัทธ์ แขวงสามเสน ใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400